

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU İLE EĞİTİM FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİSEL VE SOSYAL UYUM DÜZEYLERİ**

144423

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
MUSTAFA TUNÇEL
144423

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. LATİF AYDOS

ANKARA-2005

ÖNSÖZ

Günümüzdeki hızlı değişimlere paralel olarak, yaşam koşullarında da değişimler yaşanmakta bu değişim ve gelişmelerin doğal bir sonucu olarak da kişi olumlu olarak etkilenebildiği gibi, olumsuz yönde de etkilenebilmekte ve buna bağlı olarak, kişinin uyumsuzluğu artmaktadır.

Bir kişide toplanan tutum ve eğilimlerin o kişiye özgü olduğu ve başkalarında aynen görülmediği bilinmektedir. Ancak belli bir toplumda yaşayan insanların genellikle aynı dili ve kültürü benimsemeleri, benzer gelenek ve görenekleri yaşamaları sonucu, ortaya koydukları çeşitli sosyal olaylara benzer tepkiler gösterdikleri gözlenmektedir. Bütün bunların temelinde, insanların birbirleriyle etkileşim özelliği yatmaktadır. Toplumsal etki sonucu meydana gelen guruba uyma davranışı, toplumsal davranış düzenliliği yaratmaktadır. Bireylerin kendi benliklerini tanımaları, gerçek güç ve yeteneklerini görüp kişiliklerini kuvvetlendirerek uyumlu ve mutlu olmalarını, olumlu ve yeterli düzeyde gelişmelerini sağlamak çağdaş toplumların amaçlarından biri olmaktadır.

Bu konu yetişmekte olan, geleceğimizin güvencesi gençler açısından ele alındığında üzerinde önemle durulması gereken bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu gerçekler ışığında, bu araştırma ile üniversite öğrencilerinin uyum düzeyleri ve uyumlarını etkileyebilecek faktörler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Böylesi farklı bir konu üzerinde çalışmamı tavsiye eden ve çalışmam süresince beni yalnız bırakmadığı halde özgürce çalışma fırsatı tanıyan danışman hocam sayın Yrd. Doç. Dr. Latif AYDOS'a; lisans üstü çalışması için teşvik ederek beni yönlendiren değerli hocam Prof. Dr. Suat KARAKÜÇÜK'e; çalışmam süresince görüşleri ve eleştirileriyle bana yol gösteren sayın Yrd. Doç. Dr. Cengiz ŞAHİN'e; istatistiksel çalışmalarda yardımcı olan Öğr. Gör. Sezer PEHLİVAN ve Arş. Gör. Bayram TAY'a; yabancı kaynakların taranmasında emeğini esirgemeyen Öğr. Gör. Menderes ÜNAL'a; bu çalışmanın sonuçlanması aşamasında moral motivasyon açısından destekleyen eşim Nezahat TUNÇEL ve Yrd. Doç. Dr. M. Tahir GÜLLÜOĞLU'na ve emeği geçen tüm dostlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖNSÖZ.....	i
TABLolar LİSTESİ.....	iii
1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. UYUM KAVRAMINA İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR.....	4
2.1.1. Psikanalitik Yaklaşım Göre Uyum.....	6
2.1.2. Davranışçı Yaklaşım Göre Uyum.....	8
2.1.3. İnsancı Yaklaşım Göre Uyum.....	9
2.1.4. Varoluşçu Yaklaşım Göre Uyum.....	10
2.1.5. Gestaltci Yaklaşım Göre Uyum.....	11
3. MATERYAL VE METOD.....	18
4. BULGULAR.....	20
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	62
ÖZET.....	74
ABSTRACT.....	75
KAYNAKLAR.....	76
ÖZGEÇMİŞ.....	82
EKLER.....	83
EK.1: Hacettepe kişilik Envanteri Hakkında Bilgi.....	83
EK.2: Hacettepe kişilik Envanteri.....	91
EK.3: Kişisel Bilgi Formu.....	97

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No:

Tablo 1.	Öğrencilerin Fakülte, Yüksekokul, Cinsiyet ve Sınıflarına Göre Dağılımı	18
Tablo 2.	Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t- Testi Sonuçları.	20
Tablo 3.	Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları Öğrencilerin cinsiyetlerine Göre Dağılımı ve Genel Uyum Puanları	21
Tablo 3.1.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	22
Tablo.3.2.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı ve Genel Uyum Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi Sonuçları	22
Tablo 4.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Kişisel Uyum Puanları	23
Tablo 4.1.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	23
Tablo 4.2.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı ve Kişisel Uyum Puanları Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi Sonuçları	23
Tablo 5.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Puanları	24
Tablo 5.1.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	24
Tablo 5.2.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanları Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi Sonuçları	25
Tablo 6.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ve Genel Uyum Düzeyleri Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları	26
Tablo 6.1.	Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ve Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	26
Tablo 6.2.	Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanları Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi Sonuçları	26
Tablo 7.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanları	27
Tablo 7.1.	Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	27
Tablo 7.2.	Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Kişisel Uyum Puanları Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi Sonuçları	28

Tablo 8.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Sosyal Uyum Puanları	28
Tablo 8.1.	Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	29
Tablo 8.2.	Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Sosyal Uyum Puanları Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi Sonuçları	29
Tablo 9.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yerleşim Yerlerine Göre Sayısal Dağılımı ve Genel Uyum Puanları	30
Tablo 9.1.	Öğrencilerin Yerleşim Yerlerine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	30
Tablo 10.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yerleşim Yerlerine Göre Kişisel Uyum Puanları	31
Tablo 10.1.	Öğrencilerin Yerleşim Yerlerine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	31
Tablo 11.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yerleşim Yerlerine Göre Sosyal Uyum Puanları	32
Tablo 11.1.	Öğrencilerin Yerleşim Yerlerine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	32
Tablo 12.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Kalınan Yere Göre Sayısal Dağılımı ve Genel Uyum Puanlarının Ortalamaları	33
Tablo 12.1.	Öğrencilerin Yerleşim Yerlerine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	33
Tablo 13.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Kalınan Yere Göre Kişisel Uyum Puanları	34
Tablo 13.1.	Öğrencilerin Kalınan Yere Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	34
Tablo 13.2.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Kalınan Yere Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarının Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları	35
Tablo 14.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Kalınan Yere Göre Sosyal Uyum Puanları	36
Tablo 14.1.	Öğrencilerin Kalınan Yere Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	36
Tablo 15.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Sayısal Dağılımı ve Genel	37

	Uyum Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları	
Tablo 15.1.	Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	38
Tablo 16.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Sayısal Dağılımı ve Kişisel Uyum Puanları	38
Tablo 16.1.	Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	39
Tablo 17.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanları	39
Tablo 17.1.	Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	40
Tablo 18.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Sayısal Dağılımı ve Genel Uyum Düzeyleri Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları	40
Tablo 18.1.	Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	41
Tablo 19.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencileri Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Kişisel Uyum Puanları	41
Tablo 19.1.	Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	42
Tablo 20.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Sosyal Uyum Puanları	42
Tablo 20.1.	Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	43
Tablo 21.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Ekonomik Düzeyine Göre Sayısal Dağılımı ve Genel Uyum Düzeyleri Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları	43
Tablo 21.1.	Öğrencilerin Ekonomik Düzeyine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	44
Tablo 22.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Ekonomik Düzeyine Göre Kişisel Uyum Puanları	44
Tablo 22.1.	Öğrencilerin Ekonomik Düzeyine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	45
Tablo 23.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Ekonomik Düzeyine Göre Sosyal Uyum Puanları	45

Tablo 23.1.	Öğrencilerin Ekonomik Düzeyine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	46
Tablo 24.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Fiziki Görünümlerine Göre Sayısal Dağılımı ve Genel Uyum Düzeyleri Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları	46
Tablo 24.1.	Öğrencilerin Fiziki Görünümlerine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	47
Tablo 24.2.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Fiziki Görünümünden Memnuniyetlerine Göre Genel Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları	47
Tablo 25.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Fiziki Görünümlerine Göre Kişisel Uyum Puanları	48
Tablo 25.1.	Öğrencilerin Fiziki Görünümlerine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	48
Tablo 25.2.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Fiziki Görünümünden Memnuniyetlerine Göre Kişisel Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları	49
Tablo 26.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Fiziki Görünümlerine Sosyal Uyum Puanları	50
Tablo 26.1.	Öğrencilerin Fiziki Görünümlerine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	50
Tablo 26.2.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Fiziki Görünümünden Memnuniyetlerine Göre Sosyal Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları	51
Tablo 27.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sağlık Durumuna Göre Sayısal Dağılımı ve Genel Uyum Düzeyleri Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları	52
Tablo 27.1.	Öğrencilerin Sağlık Durumuna Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	52
Tablo 27.2.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sağlık Durumuna Göre Genel Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları.	53
Tablo 28.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sağlık Durumuna Göre Kişisel Uyum Puanları	53

Tablo 28.1.	Öğrencilerin Sağlık Durumuna Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	54
Tablo 28.2.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sağlık Durumuna Göre Kişisel Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları.	54
Tablo 29.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sağlık Durumuna Göre Sosyal Uyum Puanları	55
Tablo 29.1.	Öğrencilerin Sağlık Durumuna Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	55
Tablo 30.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumuna Göre Sayısal Dağılımı ve Genel Uyum Düzeyleri Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları	56
Tablo 30.1.	Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumuna Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	56
Tablo 30.2.	Öğrencilerin Boş Zamanlarında Sosyal, Kültürel ve Spor Faaliyetlerine Katılımlarına Göre Genel Uyum Puanları Ortalamalarının Sınıflandırılmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları.	57
Tablo 31.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumuna Göre Kişisel Uyum Puanları	58
Tablo 31.1.	Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumuna Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	58
Tablo 31.2.	Öğrencilerin Boş Zamanlarında Sosyal, Kültürel ve Spor Faaliyetlerine Katılımlarına Göre Kişisel Uyum Puanları Ortalamalarının Sınıflandırılmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları.	59
Tablo 32.	Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumuna Göre Sosyal Uyum Puanları	59
Tablo 32.1.	Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumuna Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi	60
Tablo 32.2.	Öğrencilerin Boş Zamanlarında Sosyal, Kültürel ve Spor Faaliyetlerine Katılımlarına Göre Sosyal Uyum Puanları Ortalamalarının Sınıflandırılmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları	60
Tablo 33.	HKE ile Benlik Tasarımı (BT) Envanterleri Arasındaki Benzer Ölçekler Geçerliliğine İlişkin Korelasyonlar	90

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Dünya toplumlarından, toplumlarda fertlerden meydana gelir. Dolayısıyla dünyanın sağlıklı ve huzur içinde olmasına, bu da pek tabii olarak toplumları meydana getiren fertlerin sağlıklı olmasına bağlıdır.⁵⁸

Çağımız toplumları, bugüne kadar yaşamadığı düzeyde ve hızla değişim yaşamaktadır.⁴⁹ Teknolojik, bilimsel ve sosyal gelişmelere ve değişimlere paralel olarak, toplumsal hayat ve sosyal yapı farklı özellikler kazanarak gelişmekte ve değişmektedir.^{68,19,71} Toplumların ve bireylerin bu hızlı değişimlere uyum sağlama çabaları, çeşitli sorunlara yol açabilmektedir.⁵⁷ İnsan, toplumsal bir varlık olması nedeniyle, içinde bulunduğu toplumu hem etkilemekte hem de ondan etkilenmektedir.^{33,30} Dolayısı ile toplum içinde yaşayan bireyin sağlıklı bir hayat sürdürebilmesi, içinde bulunduğu fiziksel ve sosyal çevreye uyum sağlamasına bağlıdır.⁵²

Bireyler arası iletişim ve etkileşimin giderek önem kazandığı çağımızda; bireyler kendilerini ve başkalarını, tanımak ve anlamakta güçlük çekmektedir. Bu güçlüğü ortadan kaldırıp bireylerin kendi benliklerini tanımaları, gerçek güç ve yeteneklerini görüp kişiliklerini kuvvetlendirerek uyumlu ve mutlu olmalarını, kısacası, olumlu ve yeterli düzeyde gelişmelerini sağlamak çağdaş toplumların temel ve en önemli amaçlarından biri olarak öne çıkmaktadır.²⁴ Çünkü birey; farklı gruplara uyum gösterebildiği, sosyal tutumlar geliştirdiği ve davranışlarından kişisel doyum sağladığı sürece sosyal bir uyum içerisindedir.⁷ Kendimizi ve başkalarını tanıdığımız ölçüde insanlarla daha iyi geçinmemiz, dolayısıyla daha mutlu bir hayat yaşamamız mümkün olabilecektir.¹

Günümüzde toplumların kalkınma ve gelişmelerine eğitilmiş insan gücü oranında hız verdikleri ve kaynaklarını büyük ölçüde bu iş için seferber ettikleri görülmektedir. Nitelikli ve eğitilmiş insan gücü sağlanmasında ilk akla gelen unsur öğretmenlerdir.⁶¹

Kaliteli bir eğitim, iyi yetişmiş bir öğretmenle başlar ve onun öğrencileri ile kuracağı iyi bir iletişim ile devam eder.⁵⁶ Çocuk, öğrendiklerinin çoğunu öğretmenin bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını gözleyerek kazanır.⁶⁹

Nitekim, günümüz dünyasında bireyin alacağı eğitim; onun yaşantısını yönlendirmede etkin olduğu gibi, kişiliğinin gelişiminde de önemli rol oynamaktadır.³⁹ Örgün eğitim kurumlarında bireyin davranışlarını istendik yönde değiştirebilmesini sağlayacak temel unsur konumundaki öğretmenlerin nitelikleri ise bu süreçleri doğrudan etkilemektedir.⁵³

Geleceğin yetişkinlerinin eğitimini üstlenen ve bu durumu gerçekleştirecek olan eğitimciler açısından ele alındığında, öğretmenlerin her şeyden önce yeterli uyum düzeyine sahip olmaları gerekir.⁵⁵

Okulun, öğretmenler kanalıyla yeni kuşaklara toplumun değerlerini aktarması işlevinin yanında davranış değişikliği ve yeni davranışlar oluşturma amacı da vardır. Aslında eğitim kişinin yeteneklerini iyi biçimde geliştirme sürecidir. Bu süreçte öğretmenin rolü genç beyinlerin açılmasını, yeni ve daha iyi biçimler almasını sağlamaktır. Bütün bu etkenler toplumun kendini aşp yenileşme ve geliştirmesi yolunda önemli rol oynar.⁶⁷

Öğretmenlik sosyal bir meslektir. Öğretmenin kişilik özellikleri ve toplumdaki davranışları, öğrencinin gelişimi ve kişiliği üzerinde önemli rol oynarken aynı zamanda, toplum ve öğrenci tarafından model olarak kabul görmektedir.^{64,25,40,59}

Topluma hazırlanma süreci olan toplumsallaşmanın gençlik dönemi çok önemlidir. Aslında her değişim bir durumdan ötekine geçiş ile eski alışkanlıklardan sıyrılıp yeni koşullara uyma zorluğunu beraberinde getirdiğinden, kendine özgü sıkıntılar taşımakta, dolayısıyla bunalımlı dönemi olabilmektedir. Bütün psikososyal gelişim dönemleri içerisinde gençlik çağı için; biyolojik, psikolojik ve toplumsal gelişim açısından insanın en zor ve bunalımlı dönemi denilebilir.^{73,63} İnsan yaşamının, en güzel ve en mutlu dönemleri olan gençlik çağı , aynı zamanda birer kriz ya da bunalım dönemleridir.³⁶

Gençlik; toplumların en dinamik, en idealist ve hareketli unsurudur. Toplamların geleceğinin göstergelerinden biri yine gençliktir. Gençliğin yetiştirilmesi için yapılacak yatırımlar uzun vadede topluma en yüksek geliri sağlayacak yatırımlardır.^{22,44,48} Ulusların geleceği, yetişmiş ve yetismekte olan gençlerin fiziksel ve ruhsal olgunluğuna bağlıdır. Uygarlık, gençliğe verilen önem ve bu önemle bağlantılı olarak, ona verilen eğitimin başarısına dayanır.³⁸

Gençlerimiz açısından, dünyanın her yerinde her zaman görülebilen gelişimsel uyum sorunları vardır. Ancak bunu sadece genç insanın bireysel özellikleri ile açıklamak mümkün değildir. Ülkesinin içinde bulunduğu şartlar, anne babanın eğitim ve gelir düzeyi, okuduğu okulun nitelikleri, arkadaş çevresi, yaşadığı mekan, kültür ve spor etkinliklerine katılımı, yaşı, cinsiyeti vb. birçok faktör gencin davranışlarının biçimlenmesinde rol oynayabilmektedir.

Üniversite gençliği açısından baktığımızda, gencin eğitim ve öğretim hayatı kadar kişilik gelişiminin de önemi büyüktür. Çünkü bu devrede yeni girmiş olduğu ortama uyum güçlükleri yaşamakta, toplumsal norm ve kurallara uyum sağlamaya çalışan genç, aynı zamanda yeni bir takım kuralların ve ideallerin de peşinde olabilmektedir. Genç insan, varolan toplumsal kurallar

çerçevesinde yaşamını yürütmeye çalışırken, arkadaş grupları ile birlikte kurduğu bir alt gruplaşma ile birlikte ortaya çıkan yeni kuralları eskileri ile bağdaştırma çabası içerisinde bocalayabilmektedir.⁶⁵

Üniversite öğrencilerinin içinde doğup büyüdüğü çevrelere özgü etmenlerin ruh sağlığını geliştirici veya engelleyici etkilerinin detaylı olarak bilinmesi, öğretim elemanlarının, uyum sorunları olan öğrencilere ve bu öğrencilerin sorunlarına daha bilinçli olarak yaklaşımlarını sağlayabilir. Ayrıca, gençlerin uyum düzeylerini etkileyen etmenlerin neler olabileceği hakkında bilgi sahibi olmaları ise, gençlerin hem kendini anlama ve kabullerini, hem de arkadaşlarına empatik anlayışla yaklaşımlarını kolaylaştırabilir.³⁵

Öğretmen adaylarının kişisel ve sosyal uyum düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması, gelecek kuşakların yetiştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı, beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencilerinin kişisel ve sosyal uyum düzeylerini belirlemeye çalışmaktır. Araştırmadan elde edilen bulguların ışığında, ana-babalara, rehber ve danışmanlara, eğitimcilere; kredi ve yurtlar kurumu, mediko-sosyal merkezleri, Milli Eğitim, fakülte ve yüksekokul idarecileri gibi kamu kurumlarındaki ilgililere düşen görevlerin neler olabileceğine ilişkin bazı yargılara ulaşmak ve önerilerde bulunmakla, ülkemizde ruhsal bakımdan daha sağlıklı gençler yetişmesine ve gençlerin uyum sorunlarının çözümüne yardımcı olunabileceği düşünülmüştür.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. UYUM KAVRAMINA İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR

Yaşam, canlı varlığın sürekli olarak çevresine uyum sağlama çabasıdır. Uyum dinamik bir süreçtir ve bireyin çevresinde meydana gelen değişikliklere karşı geliştirdiği tepkilerle sağlanır. Uyum düzeyi iki temel etmen tarafından belirlenir: Bireyin kişisel özellikleri ve çevresinde karşılaştığı durumlar. Diğer canlı varlıklardan önemli farklılıklar gösteren insanın uyum düzeyinin değerlendirilmesi oldukça güçtür.²⁹

Birey, çeşitli parçaların bir araya toplanmasından oluşan bir varlık değil, bu parçaların karşılıklı bir uyum içinde işlemesinden oluşan bir bütün³⁰ olmasından dolayı davranışlarının anlaşılması ve yorumlanması kolay değildir. Çünkü her davranışı ve yaşıntıyı etkileyen çok çeşitli elemanlar vardır. Örneğin psikolog Gordon W.Allport, bir incelemesinde, kişilik kavramının birbirinden ayrı olarak 48 türlü tanımlandığını saptamıştır.¹²

Literatürde uyum-uyumsuzluk kavramları bazen normal-normal dışı, ruh sağlığı-ruh hastalıkları gibi kavramlarla birlikte ele alınmakta ve birbirinin yerine kullanılmakla birlikte, son yıllarda uyum kavramı yerine kişisel gelişim (personal growth) kavramının yaygın olarak kullanıldığı dikkati çekmektedir.²⁰

Ruh sağlığını tanımlamada kullanılan ölçütler farklı olduğu gibi, bu ölçütlerin elde edilmesinde başvuru yaklaşımlarda da farklılıklar vardır. Örneğin genel ve yaygın bir yaklaşım, hasta olanı tanımlamayı esas alarak bunun karşısı olanı sağlıklılık olarak betimler. Ya da diğer bir yaklaşım toplumsal normları esas alarak bu normlara uyumu sağlıklılık, bu normlardan uzaklaşmayı sağlıksızlık işareti olarak tanımlamaktadır. Yine bazıları kişinin kendi içindeki rahatlık ve huzuru ruh sağlığı için temel yaklaşım olarak alırken, bir kısım ruh sağlığı uzmanları da belli bir kuramsal çerçeve açısından ruh sağlığını açıklamaktadırlar.³⁴

Normal ve sağlıklı tepkiyi tanımlamak güçtür. Normal dışı kavramından hareketle veya çoğunluğun gösterdiği uyum ve davranış ölçütlerine göre tanımlama, yapılabilmekteyse de.⁸ Bilimsel açıdan normal ve normal dışı davranışların ayrımını yaparken kullanılabilecek belirli bir ölçüt yoktur. Bedenin normal yapısı ve değerleri bilindiğinden fiziksel hastalıkların tanımlanması oldukça kolaydır. Buna karşılık, psikolojik düzeyde ölçüt kabul edilebilecek bir normal modeli mevcut değildir. Bu konudaki çeşitli yaklaşımlar birbirine karşıt iki temel görüş içerisinde toplanırlar. Birinci görüşü benimseyenler, toplumsal kriterlere uyma oranının normali, bu kurallardan sapma oranının ise normal dışını belirlediği görüşünü savunurlar. İkinci görüşte

olanlar ise, belirli bir oranda toplum kurallarına uymanın beraber yaşamak için gerekli olduğunu, bunun karşısı tutumların bireyin kendisi ve toplum için de zararlı olabileceğini kabul etmekle birlikte; gerçek normallik için ölçütün toplumun onayı değil kişinin kendisini iyi hissedebilmesi olduğunu savunurlar. Kendini iyi hissetme kavramı; yalnızca yaşamın sürdürülebilmesini değil, gizil güçlerin (potansiyellerin) gerçekleştirilmesini ve doyum sağlayabilmeyi de kapsamaktadır. Bu ölçüte göre, bir davranış toplumun isteğine uygun olsa bile, kişinin gelişmesini engelleyici nitelikteyse uyumsuz ya da normal dışı sayılmaktadır.²⁹

Hakim olan görüş toplumsal normlara uyma derecesi normal, bu kurallardan sapma oranı ise normal dışı davranışları belirlediği yaklaşımıdır.³⁵

Biyolojik yaklaşımı kabul eden psikologlar, normal dışı davranışın temelinde iki temel faktör ararlar: 1) Genler yoluyla ana-babadan çocuklara geçen kalıtsal faktörler, 2) Beslenme türü, alınan ilaçlar, iklimde meydana gelen değişiklikler gibi çevresel faktörlerin etkisi altında bedende meydana gelen biyokimyasal dengesizlikler.²¹

Normal dışı kavramının tanımını yaparken Horney, hangi tür davranışların nevrotik olarak nitelendirileceğinin bir kültürden diğerine, bir dönemden diğerine, bir toplumsal sınıftan diğerine ve hatta kadından erkeğe değişebileceği görüşündedir.²⁸

Normallik kavramının karşılığına tek bir tanım getirebilmek güç olduğundan, Offer ve Sabshin konuyu dört yönden ele alır.²⁹

1) Bir görüşe göre, normallik “sağlıklılık” olarak yorumlanabilir. Bu aslında durumları hastalık ya da sağlık olarak ele alan geleneksel yaklaşımdır. Bir insanda normal dışı belirtiler görülmemesi onun normal olduğu anlamına gelir. Bu yaklaşıma göre, tüm insanların davranışları bir skala üzerinde gösterildiğinde, normallik büyük bir bölümü, normal dışı ise çok küçük bir bölümü oluşturur. Çünkü bu yaklaşımda normallik, geleneksel hekimlikte olduğu gibi, kişinin normal dışı belirtilerden arındırılmış olmasıdır. Bir başka deyişle, sağlıklı insan; fazla bir acısı, rahatsızlığı ya da sakatlığı olmayan kişidir.

2) İkinci yaklaşımı benimseyenlere göre normallik diye bir şey yoktur. Eğer normallik organizmanın tüm kişilik bölümlerinin birbiriyle denge durumunda ve uyumlu bir birlik içinde işlevlerini sürdürmesi anlamında alınırsa, bu durumun gerçekleşmesi ütopyadır. Freud’un da 1937’de dediği gibi, normal bir ego, genel olarak normallik kavramı gibi, imgelem ürünü bir ülküdür. Bu görüş günümüzde de, başarılı tedavi ölçütünün ne olması gerektiği sorunu

id'in, süperegonun ve dış dünyanın birbiriyle çatışma durumunda olan istekleri arasında bir uzlaşma yolu bulmakla yükümlüdür.²⁸ Ego, gerçeklik ilkesinin egemenliğindedir. Gerçeklik ilkesinin amacı, gereksinimin giderilmesi için uygun bir nesne bulununcaya dek gerilimin boşalmasını ertelemektir.²⁹ Genel olarak süperego vicdan dediğimiz şeye karşılıktır. Bu kişiliğin ahlaki görevlerinden oluşmuştur. Bu görevler: 1) Edim ve isteklerin dürüstlük yönünden onaylanıp onaylanmaması, 2) Eleştirici olarak benliğin gözlenmesi, 3) Kendi kendine ceza, 4) Hataların düzeltilmesi ve pişmanlık, 5) İstenilen düşünce ve eylemler sonucu kendi kendini beğenme ve sevmeye gibi düşüncü ve olayları kapsamaktadır.¹⁸

Bu yaklaşıma göre, ruh sağlığı yerinde olan kişinin egosu, gerçeklik ilkesinden uzun süre uzaklaşmadan id'in isteklerini uygun koşullar altında ve süperego denetimini yadsımadan uzlaştırma yolları arar. Bu uzlaşmayı sağlayıncaya kadar id'i baskı altında tutacak savunma mekanizmaları kullanır. Savunma mekanizmalarının kısa süreli olması ve egoyu belirli ölçüde koruması halinde ruh sağlığına olumlu etkileri olmasına karşın, uzun süreli ve sık sık kullanılmaları halinde ruh sağlığını bozucu etkisi vardır.¹⁴

Ego ile id arasındaki çatışma ergenlik döneminin önemli bir özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Erinliğin başlaması ile birlikte, daha önce ortaya çıkmayan id ve ego arasındaki durgun ilişki bozulur, fizyolojik değişikliklerin olduğu bu dönemde iç güdüsel güçler harekete geçer ve dengeyi bozar. Ergenlik döneminde ego kendisini süperegoya yabancılaştırır. Çünkü, süperego ana babalara bağımlıdır ve şüphe ile algılanır. Ego ile süperego arasındaki bu kopukluk iç güdülerden gelen tehlikeleri artırıcı niteliktedir. Birey bu işbirliğinin sona ermesi sonucu asosyal özellikler gösterir.¹⁵

Normal dışı davranışlar, bilinçli denetim altında olmayan (bilinçsiz) ya da tehdit edici durumlarda denetimi yitirilen davranışlardır. Davranış bozuklukları, benliğin ilkel benlikten ve gerçeklerden koptuğu durumlarda ortaya çıkmaktadır. Bunun önde gelen nedeni, edinilen davranışların yetersizliği ve benlik yapısı içinde iyi düzenlenmemiş olmasıdır.⁹

Kısaca, iyi uyumlu bireyler id-süperego çatışmasını sağlıklı ego yardımıyla yapıcı yoldan çözümlayebilen kişilerdir. Kişi ego, id ve süperego arasındaki dengeyi korumakta zorlandığında ise savunma mekanizmalarının kişiliği kesin ve bilinçsiz olarak denetimleri altına almaları sonucunda uyumsuz davranışlar göstermektedir.

Freud, yetişkin uyumunun, esas belirleyicisi olarak erken çocukluk dönemlerindeki id'in doyum bulma yollarını görmektedir. Modern psikodinamikçiler ise biyolojik iç güdülerin doyum bulmalarını bireyin sosyal gelişiminin sadece bir bileşeni olduğunu ve genelde sosyal gelişimde

çocuğun ailesi ve yaşıtları ile ilişkilerinin niteliğinin, yetişkin kişiliğinin oluşmasında temel bir güç olarak görürler. Aynı bilim adamları sosyal anlamda uyumu, çevresindekilerle yakın ve sevgi ilişkileri kurma yeterliliği olarak, uyumsuzluğu ise bu konudaki yetersizlik olarak tanımlamaktadırlar.²⁰

2.1.2. Davranışçı Yaklaşım Göre Uyum

Davranışçılara göre insan dürtülerinin oluşturduğu gerilimi azaltmak amacıyla tepkide bulunur. Yaşamın ilk yıllarında bireyi açlık, susuzluk gibi bedensel dürtüler gerilime sokarak davranışa zorlamaktadır. Daha sonra bunların arasına öğrenme ile kazanılan başarıma, sevilme gibi toplumsal-ruhsal güdülerde katılmaktadır. Yetişkinler istenen davranışları pekiştirme, istenmeyen davranışları da cezalandırma ile söndürme yolunu seçerek çocuğu toplumsallaştırmaya çalışmaktadırlar. Bunun sonucunda başarılı olarak nitelenen davranışların, ileride gerilimi azaltmak amacıyla yinelenme olasılıkları fazla olacaktır.¹⁰

Davranışçı psikolojinin kurucularından Watson ve Skinner'in öncülük ettiği bu yaklaşım, bireyin tüm davranışlarının çevresindeki uyarıcılar tarafından saptandığını ileri sürmektedir. Davranışçılara göre, insan davranışlarının bilimsel ilkeleri yalnızca doğrudan "gözlemlenebilen" davranışların incelenmesiyle saptanabilir. "Uyaran-Tepki" kuramı adı ile nitelendirilen davranışçı yaklaşım, öğrenme çevresinde odaklaşmıştır; tüm davranışların öğrenmeler sonucu olduğunu ileri sürmektedir.²⁹

İyi uyumlu insanlar yaşamak istedikleri ile başarılı bir şekilde baş etmeye yardım eden öğrenilmiş davranışlara sahip kişiler iken, uyumsuz kişiler ise baş etmeyi engelleyen öğrenilmiş davranışlara sahiptirler.²⁰

Davranışçı yaklaşıma göre insan doğasında doğuştan gelen birkaç refleks vardır. Bu refleksler çevre uyarıcılarıyla koşullanabilir durumdadır. Kişiye verilen pekiştirmeler doğru davranışı güçlendirici veya yanlış davranışları bastırıcı durumda ise ve çevrede doğru davranışları sergileyen örnekler görüyorsa ve doğru örneklerin taklidi pekiştiriliyorsa bireyin uyumlu tepki repertuarı genişlemektedir.³⁴ Davranışçı psikologlar normal dışı davranışların, aynen diğer davranışlar gibi öğrenilmiş davranışlar olduğunu savunurken, normal dışı davranışların klasik koşullanma, sosyal öğrenme kavramlarıyla açıklanabileceğini ifade ederler.²¹ Ruh sağlığının bozukluğu ise uyumlu tepkilerin tekrar edilme sayısının azalması kadar, olumlu tepkilerin tekrar edilmesi sayısının fazlalığı da olabilmektedir. Ayrıca uyumsuzluk, uyumlu tepkiler için, uygun uyarıcıyı ayırt edememe ya da yetersiz pekiştirme sistemi nedeniyle uygun tepkiyi oluşturmama

gibi nedenler yanında, yanlış örnekleri taklit veya kaçma, kaçırmaya neden olan uyarıcıları aşırı genelleme sonucunda ortaya çıkmaktadır.¹⁴

2.1.3. İnsancıl Yaklaşım Göre Uyum

İnsan faktörünü daha çok ön plana olan bu yaklaşım, bireylerin dünyayı nasıl algıladıkları üzerinde durur, kişilerin kendi algılarını belirlediği görüşünü ileri sürerler.⁶⁰ İnsancı psikoloji, bireyin değer yargılarının kendi seçimleri sonucu oluşmasına büyük önem verir ve toplumsal çevrenin geliştirmiş olduğu değerlerin körü körüne kabulüne karşı çıkar, bireyin ne olduğunun ve ne olmak istediğinin farkında olmasının gerekliliğini savunur.²⁹

İnsancı görüşün önemli temsilcilerinden biri Maslow'dur. "Kendini Gerçekleştirme" kavramını ilk kez kullanan Maslow her insanın değerli, kendine özgü duyarlı ve iyiye yönelik bir özbene sahip olduğu görüşünde Rogers ile birleşmektedir. Maslow'a göre, olanak sağlandığında, her insan eninde sonunda kendini gerçekleştirerek, gizil güçlerinin farkına varacaktır. Maslow'un çalışmaları sağlıklı kişiliğin nasıl oluştuğu üzerinde odaklaşmıştır. Sağlıklı bir kişiliğin gelişebilmesi için gerekli olan gereksinimlerden meydana gelen, piramit biçiminde bir gereksinimler hiyerarşisi ortaya koymuştur. Bu gereksinimlerin en tepesinde kendini gerçekleştirme gereksinimi bulunmaktadır. Ancak kişinin kendini gerçekleştirmek için güdülenebilmesi, daha alt basamaklarda yer alan fizyolojik, güvenlik, ait olma ve saygınlık sağlama ile ilk temel gereksinimlerin yeterince doyum sağlamasına bağlıdır,²³ ihtiyaçlar hiyerarşisinin ilk dört basamağında kişi doyuma ulaştığında optimum uyum gerçekleşmektedir. Maslow'un kendini gerçekleştirme kuramına dayanarak uyumsuz insanlar kendini gerçekleştirme çabasına girmeyi yeğlemek yerine, güvenlik üzerine temellendirilmiş geleneksel yaşama yönelmişlerdir.²⁰

İnsancı yaklaşıma göre sağlıklı kişi, benliğini toplumsal erdemler içinde eritip, yok etmektedir. Başkalarının istek ve eğilimlerine göre değil, kendi duygu ve gereksinimleri doğrultusunda davranışlar göstermektedir. Gizil güçlerini, toplumla ciddi bir çatışmaya düşmeden ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Davranışlarını yönlendiren güç, kendini gerçekleştirme güdüsüdür.¹⁰

İnsancı yaklaşım, normal dışı davranışların belirleyicisi olarak, yanlışlı öğrenmeye ve savunma mekanizmalarına önem verir. Bu etmenlerin kişisel gelişmeyi engelleyici bir etki yarattıklarına inanır.²⁹

Maslow'un kendini gerçekleştiren insanların özelliklerine ilişkin belirlediği nitelikler aşağıda kısaca özetlenmiştir²³:

1. Kendilerini, başkalarını ve doğayı olduğu gibi kabul ederler. Psikolojik sağlığı yerinde olan kimseler kendilerini kuvvetli ve zayıf yönleri ile olduğu gibi kabul ederler, kendilerinden hoşnutturlar.
2. Gerçeği olduğu gibi algılayıp, içinde bulundukları ortama kolay uyum sağlarlar.
3. Daha derin kişiler arası ilişkiler kurabilirler. Kendini gerçekleştiren kişiler herkese karşı büyük bir sevgi ve sempati duyabilirler.
4. Yaşamdan gerçekten doyum alırlar. Bu insanlar yaşamaktan zevk alırlar.
5. Özerk bir yapıları vardır, çevrelerinden bağımsızdırlar.
6. Yaratıcıdırlar. Kendilerine güvenleri tam olduğu için, hemen her konuda, başkalarından bağımsız düşünüp, üretebilirler.
7. Sıklıkla doruk yaşantı geçirebilirler. "Doruk Yaşantısı" ile anlatılmak istenen, kişinin kendisini çok mutlu hissettiği, yaşantısının anlamını kavradığı coşku dolu anlardır.
8. Demokratik bir kişilik yapısına sahiptirler.
9. Kendiliğinden, doğal davranırlar.
10. Kendileri dışında sorunlarla da ilgilenirler.
11. Amaçlar ve araçlar arasındaki uygun ayrımları yapabilirler. Davranışları amaca yöneliktir.
12. Yalnız kalabilme gücüne sahiptirler.
13. İnsanlarla birlikte olmaktan hoşlanırlar, ancak toplumsal kalıplara karşı çıkarlar.
14. Düşmanca olmayan bir mizah anlayışına sahiptirler.

2.1.4. Varoluşçu Yaklaşım Göre Uyum

Varoluşçu yaklaşıma göre birey, arzu ve gereksinmelerini tutarlı bir biçimde, kendi psikolojik gelişim ve büyüme yönünde ifade etmek ister. Bu ifadeler kendini bazen saldırganlık, bazen cinsellik, bazen de bağımsız olma biçiminde gösterir. Ne var ki böyle ifadeler çoğu kez çocuğun çevresince kabul edilmez ve çocuk değişik biçim ve derecelerde cezalandırılır. Kişinin sağlıklı bir biçimde büyümesinin engellenmesi, onun temel bazı gereksinmelerini ve arzularını inkar etmesine, onların farkında olma yeteneğini kaybetmesine yol açar.²¹ Bu yaklaşıma göre, insanın kendi sorumluluğunu üstlenmesinin onu özgürleştireceğini anlatır. Ne var ki, bu

özgürlüğün de, yani bir insanın ne olup ne yapabileceğinin de bazı sınırları vardır. En önemli sınır, insanın içine konulduğu varoluş alanıdır. Daha açık bir deyişle, insanın kendisini içinde bulduğu dünya onun yazgısını da belirler. Otantik bir yaşam sürdürebilmek için insan bu yazgıya uyma zorunluluğundadır.²⁹

Varoluşçu psikolojiye göre insanları normal ve anormal biçiminde sınıflandırmak mümkün değildir. Çünkü insan iradesi özgürdür ve insan davranışları bilinçlidir.⁵ Varoluşçu yaklaşımıcılar hümanistler gibi iyi uyumu bireyin potansiyellerini gerçekleştirmesi olarak görürler lakin bunun nasıl başarılacağı konusunda hümanistlerden ayrılırlar. Hümanistler kendini gerçekleştirmenin bir dereceye kadar otomatik olduğunu, insanlara şans verildiğinde çiçeklerin açması gibi kendilerini gerçekleştirebileceklerini ifade ederler. Varoluşçular ise, bireyin potansiyelini ortaya koymasını oldukça güç bir süreç olarak görürler ve daha çok çabayı gerektirdiğini savunurlar. Uyumun anahtarı olarak, seçimler yapma özgürlüğü ve sorumluluk almak için, çaba sarf etmeyi ön plana alırlar. Bireyin varoluş, özgürlük ve gelişmesi tehdit edildiğinde kaygı ve uyumsuzluk ortaya çıkar. Bu durum yaşamın anlamını yok eder. Ve varoluşa anlam katamamanın sonucu olarak uyumsuz davranışlar giderek artar.²⁰

2.1.5. Gestaltci Yaklaşım Göre Uyum

Bu yaklaşıma göre herhangi bir şeyin bütünsel özelliklerine, o bütünü oluşturan parçaları ayrı ayrı tanımlamasıyla ulaşılamaz. Bütün, onu oluşturan parçaların toplamından öte bir şeydir.¹⁰ Bu nedenle, bu bütünü oluşturan öğeleri, parçaları incelemek bütünü inceleme ve tanıma olanağı vermez. Kişiliğin gelişmesi, kişi ve çevre ilişkileri içinde algılayıcı, yapılandırıcı, bütünleştirici sürekli uyanık ve seçim yapabilme durumunun sağlanmasına bağlıdır.³⁷

Gestalt psikologlarının görüşüne göre, davranışlarımız bir magnetik alana benzetilebilecek şekilde örüntüler veya örgütler oluşturur; şöyle ki, alanın bir kısmındaki olaylar diğer tarafındaki olaylardan etkilenir.⁴⁵ Bu kurama göre birey merkeze alınmakla beraber çevresi ile olan etkileşimi de holistik (bütüncül) bir şekilde ele alınmaktadır. Bireye olumlu olarak yaklaşılmakta ise de, tüm canlılar gibi insanların da varolabilmek için başkalarına muhtaç olduğu, kendi başına yeterli olmadığı görüşü bulunmaktadır. Büyümek ve gelişmek için, insanlar çevreleriyle etkileşim içinde olmak durumundadır.⁴

Gestalt yaklaşımına göre sağlıklı birey, kendi gizil güçlerindeki güce bağlı olarak kendine yönelik tutumun doğasına güvenen, kendisini kendisi olarak tanıyan, kendisi olmasına izin veren bireydir.⁴⁷

Gestalt yaklaşımında insanın doğası ile ilgili görüş, aşağıdaki varsayımlarla özetlenmektedir⁴:

1. Her birey beden, duygular, düşünceler, hisler ve algılamalardan oluşan bir bütündür ve bunlar birbiriyle ilişkili olarak işlevsellik kazanır.
2. Her birey kendi çevresinin bir parçasıdır ve onu çevresinden ayrı olarak anlayamayız.
3. Her birey çevreye yalnızca tepkide bulunmaz, aynı zamanda çevresini etkiler de. Çevreyle temasında yaşadıklarının hem nedeni hem de sonucudur.
4. Her birey kendi duyularının, düşüncelerinin, duygularının ve algılamaların farkında olma kapasitesine sahiptir.
5. Her birey kendisinin farkında olabildiği için, seçim yapma kapasitesine de sahiptir ve bu nedenle de kendi davranışından kendisi sorumludur.
6. Her bireyin kendi gereksinimlerini karşılayacak ve etkin bir şekilde yaşayacak potansiyel ve kaynaklara sahiptir.
7. Her birey kendini ancak içinde bulunduğu an'da yaşayabilir. Geçmiş ve gelecek de, yalnızca şu an'da yaşanabilir. Geçmiş şu an'da hatırlanarak, gelecek ise şu an'dan sonra olacaklar tahmin edilerek yine şu an'da yaşanır.
8. İnsanlar doğuştan ne iyidir ne de kötüdür. Yalnızca öyledirler.

Uyum kavramının tanımlarında görülen ortak noktalara yine uyum kavramını, sağlıklı veya uyumlu insanı tanımlayarak açıklayan bazı psikologların görüşlerinde de rastlamak mümkündür.

Adler, abartmasız yetersizlik duygusunu abartmasız üstünlük çabalarıyla dengeleme ve toplumca onaylanmış bir yaşam biçimi geliştirebilmiş olma ruh sağlığı için önemlidir. Sağlıklı yaşam biçimi geliştirmiş kimseler çevresindeki insanlara sevgi ve yakınlık gösteren bir toplumsal ilgiye, kendisiyle birlikte diğer insanların amaçları ve çıkarlarını gözetken duygu ve düşünceler, yenilgiden ve kendisiyle ilgili gerçeklerle yüzleşmekten korkmayan bir yürekliliğe sahiptirler.³⁴

Adler'in toplumsal ilgi adını verdiği davranışlar dizisi, normal bir kişinin uyum yapabilmesi için kesinlikle zorunlu bir öğedir. Bu tür davranışların geliştirilmediği durumlarda kişilik bozukluğu söz konusudur. Adler'e göre, davranış bozuklukları gösteren kişi normal insandan farklı iki özellik taşır. 1) Normal dışı nitelikte davranışlar gösteren bir insan, özellikle yaşamının ilk dönemlerinde, normal bir insana oranla daha yoğun eksiklik duyguları içindedir. 2) Bu duyguları ödünleme çabası içinde, uyumsuzluğunu artırıcı davranışlar geliştirir. Bundan ötürü, normal dışı davranışlar gerek yoğunluk, gerek nitelik yönünden normalden farklılık gösterirler.²⁸

Rank, uyumu, ortaya çıkan yeni durumlara göre sürekli olarak hareket eden dinamik bir denge olarak tanımlar. Bu nedenle sağlıklı bir gelişim, yerleşmiş alışkanlıklar ve davranış örüntüleriyle gerçekleştirilemez. Önemli olan, insanın karşısına çıkan her yeni duruma çözüm bulabilecek esnekliği göstermesidir. Rank, tüm nevrotik belirtilerin temelinde korku ve suçluluk duygularının bulunduğunu söyler. Bu duygular denetlenmeyecek kadar güçlenir ve kronikleşirse, insana yön veren düşünce örüntüleri yeterince gelişemez. Buna bağlı olarak duygusal tepkilerin denetimi ve güçleşince, nevrotik belirtiler ortaya çıkar.²⁸

Uyum içinde yaşaması mümkün olmayan nevrotik kişi, sorunlarını iki biçimde yönetir: 1) Ayrılığın acısından kurtulabilmek umuduyla egosunu, önemli ya da önemsiz, her tür yaşantının içine atar. Bunu yaparken de ya aşırı boyun eğici bir tutumla başkalarının egemenliği altına girer ya da tepkici ve başkaldıracı davranışlar gösterir. Böylece, çevrenin yapısı içinde egosunu yitirerek ölüme çağrıda bulunmuş olur. Varlığına egemen olan korku, ayrılık ve başkalaşma korkusu, bir başka deyişle, yaşam korkusudur. 2) Nevrotik kişinin seçebileceği bir diğer yol da, egosunu yaşamdan uzaklaştırmaya çalışmaktır. Böylece, bir kişi, duygusal dünyasını çevreden yalıtır ve uzaklaştırır. Burada egemen olan duygu, çevreyle birleşmenin ve diğer insanlarla ilişkiye geçmenin bireyselliği yok edeceği kaygısı ya da bir başka deyişle, ölüm korkusudur.²⁸

Sullivan, kendisi ve diğer insanlar hakkında doğru ve yeterli personifikasyonlar (kişinin kendisine ya da bir diğer insana ilişkin olarak geliştirdiği imge) geliştirerek kişiler arasında iyi ilişkiler kurabilme sağlıklılık işareti; kişiler arasında iyi ilişkileri engelleyici olması ve kişiyi gerçeklerden koparması nedeniyle yoğun kaygı yaşaması yada gerçeğe yüzleşmemek ve yoğun kaygı yaşamamak için kişinin devamlı kaygı yaratan durumlardan uzak durması veya iç dünyasında bu durumu algılamasını engelleyici savunmalar geliştirmesi de sağlıksızlık işaretidir.³⁴

Horney, kendine güvenlik sağlama ya da kaygıdan korunma amacıyla insanlara yönelme (sevgi), insanlara karşı olma (saldırganlık), insanlardan kopma (bağımsızlık) gibi nörotik ihtiyaçlardan birine saplanıp kalmadan, duruma göre bu ihtiyaçlardan üçünü de kullanabilecek kişilik bütünlüğüne ulaşma esnekliği yanında ülküleştirilmiş benlik imgesini koruma davranışları yerine gerçek benliğini yaşayabilme duyarlılığı ruh sağlığı için önemli niteliklerdir.³⁴

İnsan davranışlarının içgüdü denilen fizyolojik olaylardan kaynaklandığı yönündeki Freudcu görüşe karşı çıkmış olan Horney, bozuk davranışların aile içi ilişkilerdeki aksaklıklar sonucu ortaya çıktığını ve ayrıca, sosyo-kültürel etmenlerin de bu öğrenme sürecini önemli oranda etkilediği görüşünü savunmuştur.²⁸

Erikson, benlik, kişilik gelişiminde toplumun etkisini ön plana almış, gelişmenin sekiz evrede olduğunu, bireyin her evrede belli gelişimlerini tamamladıktan sonra, bir sonraki evreye geçtiğini kabul etmiştir. Evrelerin aşılmasında çevre ve toplumun önemli rolü ve yeri olduğuna inanırken³⁷, normal ve normal dışı davranışları doğumdan ölüme kadar geçen sürede yer alan sekiz yaşam döneminde Ego'nun, kişinin içinde bulunduğu döneme göre kazandığı, “1) Temel Güven-Güvensizlik, 2) Özerklik-Utanç ve Kararsızlık, 3) Girişim-Suçluluk Duygusu, 4) Beceri-Aşağılık Duygusu, 5) Ego kimliği-Rol Karmaşası, 6) Yakın İlişkiler-Yalnızlık, 7) Üretkenlik-Kısırlık, 8) Ego Bütünleşimi-Umutsuzluk” niteliklerinden sağlıklı olanların sağlıksızlardan fazla oluşu ruh sağlığı işareti olarak kabul etmiştir.³⁴

Fromm, insanın sahip olduğu bazı olumsuz güdülerin doğuştan geldiği biçimindeki kuramlara karşı çıkar. Ona göre, sinir sisteminin esnekliği insanın içinde yaşadığı dünyaya yaratıcı bir biçimde uyum yapmasını sağlar.²⁸ Fromm'a göre bireyin kişiliğini geliştirebilmesi, içinde yaşadığı toplumun kendisine tanıdığı olanaklarla orantılıdır. Belirli bir toplumun uyum içinde olabilmesi için, çocuğun karakterinin toplumun gereksinimlerine uygun olarak biçimlendirilmesi gerekir.²⁹

Fromm, kişilik bütünlüğü olarak adlandırdığı benliğin, bireyselleşmesi için asal bağlardan kurtularak özgürleşmesi ve bu özgürlüğün getirdiği çaresizlik ve yalnızlık duygularından kurtulması için de kendi bireyselliğini yitirmeden diğer insanlarla dayanışma, paylaşma ve sevgi bağlarıyla bütünleşmesi sağlıklılık işareti olup alıcı, sömürücü, istifçi, pazarlamacı, biyofil ve nekrofil yönelim biçimleri sağlıksızlık belirtileridir.³⁴

Fromm, sağlıklı bir toplumun özelliklerini şu şekilde özetlemekte; insanın insanla sevgiye dayanan bir ilişki kurduğu, içerisinde kardeşlik, yardımlaşma ve işbirliğine dayanan bağların kök saldığı; başka insanlara ve topluma otomat gibi uyacak yerde, kendini kendi güçlerinin öznesi olarak görmesini sağlayan, insanın gerçeği bozma ve putlara tapma ihtiyacını duymaksızın belli bir amaca yönelmesine ve kendini bir şeye adanmasına imkan veren; tabiatı yıkıcılıkla değil yaratıcı bir şekilde aşmasını mümkün kılan, kısaca insanın temel ihtiyaçlarını ve yaratıcı eğilimlerini gerçekleştirmesine imkan veren bir toplum olarak ifade etmektedir.²⁷

Rogers, bireyin içsel eğilimleri kendini gerçekleştirmeye ve bütünlüğe yönelik olmakla birlikte bu eğilimi gerçekleştirmede, 1) Benliği kabul edebilme, 2) Benliğin içten ve dıştan gelen uyarıcılara (yaşantıya) açık olması, 3) Benliğin yaşantılarını gerçeğe uygun bir biçimde simgeleştirme, 4) Benlikle yaşantı uyumsuzluğu olan durumları fark etmesi, 5) Bireyin tüm yaşantılarını benlikle tutarlı hale getirebilmesi sağlıklı benlik nitelikleridir. Bu niteliklerin hepsini gerçekleştiren birey sağlıklıdır.³⁴

Allport, olgun ve sağlıklı kişi için, 1) Benlik kapsamının genişliği, 2) Başkalarıyla yakın ve sıcak ilişkiler kurma, 3) Kendine güvenme, 4) Gerçekçi olma, 5) İlgörülü ve hoşgörülü olma, 6) Bir yaşam felsefesine sahip olma, ruh sağlığı ölçütleri olarak kabul etmektedir.³⁴

Jung, içedönük (introvet) ve dışadönük (extravert) kavramlarını ilk kullanan kişidir. İçedönük kimsenin düşünceleri ve ilgileri iç dünyalarına doğru yönelmiştir; diğer kimselerle az birlikte olurlar. Diğer taraftan, dışadönük kimse sürekli başkalarıyla beraber olmak ister ve hiç yalnız kalmak istemez. Jung bir kimsenin etkin bir yaşam sürdürebilmesi için bu iki yönü denge içinde tutması gerektiğini savunmuştur.²¹

Critelli, sağlıklı kişiliğe sahip bireyin, dengeli, gerçekçi beklentileri olan, sağlıklı iletişim kurma, problem çözme ve stresle başa çıkma becerisine sahip ve hoşgörülü olduğunu belirtirken, uyumsuzluğu ise kaygı ve depresyon gibi psikolojik acı içinde olmak, alkolizm, kumar, uyuşturucu kullanımı gibi kendini yıkıcı, zarar verici davranışlarda bulunmak, günlük olağan yaşamda gerçekçi ilişkileri kaybetmek ve sosyal yönden uygun olmayan davranışlar göstererek toplumun kültürel özellikleri ile sürekli çatışmak olarak açıklamaktadır.¹⁷

Shaffer ve Shoben, etkili bir uyum için bireyin fiziksel sağlığının yerinde olması, kendini tanıma, kendini ve başkalarını kabul etme, sorunlarla ve yaşamla ilgili olarak etkili bir tutum geliştirme, duygularını, sorunlarını paylaşabilme, iş ve eğlencede yer alabilme, sosyal katılım, yaptığı işten doyum sağlama, yaratıcı olma gibi faktörlerin bulunmasının gerekli olduğunu ifade etmişlerdir.⁴⁷

Hamburg ve Adams uyumu, “zorlanmalarla karşılaşıldığında gerekli bilgileri toplama ve bunlardan yararlanma” olarak tanımlarken, Heath, “davranışları, bir yandan benlik yapısının bütünlüğünü koruyacak, diğer yandan çevresel koşullarla baş edebilecek bir biçimde düzenlemek” olarak tanımlamıştır.²⁹

C.V.Good’a göre uyum, çevreye ve çevredeki değişikliklere uygun davranış şekilleri bulma ve uydurma sürecidir.⁵¹

Sawyer ve Telford’a göre uyum, birbirleri ile etkileşim halinde olan, seçici farkındalık, tolerans, otonomluk, kişisel bütünleşme, kendine saygı ve kendini gerçekleştirme ölçütleriyle tanımlanabilir.⁴⁷

Bakırcıoğlu,⁹ ruh sağlığı yerinde bir kişinin nitelikleri, şöyle sıralamakta;

1- Kendine güvenir. Kendi değerinin ve saygınlığının bilincini taşır. Yeteneklerini olduğu gibi görebilir. Davranışlarını gerçek nitelikleri ile algılayabilir. Kendini başkalarının gözüyle de görebildiği için aşırı üstünlük ya da aşağılık duyguları duymaz. Kendisiyle bütünleşmiştir. Kendi özelliklerine ve yeteneklerine uygun bir öz değer ve özsaygı geliştirmiştir. Ne olduğunun ne olması gerektiğinin, ne yaptığının, ne yapmak istediğinin ayırımındadır.

2- Kaygı (anksiyete), korku, kuruntu, üzüntü, güvensizlik gibi rahatsızlık belirtileri taşımaz. Çevresel gerginlikleri karşılayabilir. (Günlük yaşamda yer alan ve nedenleri bilinen kaygı, korku ve üzüntüler, ruhsal bozukluluk belirtisi olarak nitelendirilmemelidir.)

3- İçinde yaşadığı ailesi ile, yakın ve uzak çevresiyle olumlu ve tutarlı ilişkiler içindedir. Bu yerlerdeki değişiklikleri benimseyerek bu değişikliklere uyum sağlayabilir. İş ve meslek alanının içinde ya da dışında, insanlarla işbirliği yapabilir, arkadaşlık kurabilir.

4- Bir arada yaşadığı ve işbirliği yaptığı insanlarla sevgi ve saygıya dayalı bağlar oluşturur. En az bir kişiyle, gizlerini paylaşacak yakınlıkta ilişki kurabilir. Aile bireylerine bağlılığını sürdürmenin yanı sıra, toplumdaki ilişki alanını genişletebilir. Nerede bağımlı, nerede bağımsız davranacağını bilir. Cinselliği; yaşamın doğal ve önemli bir boyutu olarak görür. Sevebilen ve sevilen bir kişidir. Yaşına, cinselliğine, içinde bulunduğu toplumsal rolüne ve statüsüne uygun davranış gösterir.

5- Sevgiye dayalı ilişkiler kurabildiği gibi karşı cinsten bir eş seçmede de kendi başına sorumluluk yüklenebilir.

6- Toplumda bir yeri ve görevi olduğunu bilir. Bu bilinçle verimli işlere yönelip çalışır. Yeteneklerini geliştirir ve gösterdiği başarıdan tat alır.

7- Geleceğe yönelik tasarı ve amaçlar oluşturur. O nedenle geleceğe umutla bakar. Amaçlarına ulaşmak için gerçekçi bir yol izler. Bu yolda önüne çıkan sıkıntılı durumlara katlanabilir. Gerçekleştiremediği isteklerini, başka başarılarla giderebilir. Başarısızlıklar karşısında yılgınlığa düşmez; savaşımlarını umutla, kararlılıkla sürdürerek engelleri aşmaya çalışır.

8- Yaşama karşı, çok yönlü ilgiler geliştirir. Bu ilgi alanlarına dönük olarak, kendi başına kararlar alıp girişimlerde bulunur. Sorumluluğunu taşımadığı eylemlerinin olumsuz sonuçlarına katlanabilir. Başarısızlığının nedenlerini nesnel olarak belirleyebilir. Özeleştiri yapabildiği için, kendi yanlışlıklarını başkalarına yüklemeyiz.

9- İçinde yaşadığı çevreyle, toplumla uyumlu değerler, inançlar edinir. Toplumun töre, gelenek, görenek ve değer yargılarını tümünden yadırgamaz; kendini onların dışında görmez. Toplumun çağ dışı yasalarına ve değer yargılarına karşı tutum takınır; yeniliklere açık bulunur. Toplumun etkili ve katkı yapan bir üyesi olma çabası içindedir. Hiçbir konuda önyargılı değildir. Paylaşmasa da başkalarını inançlarına, ayrı kültür değerlerine saygı gösterir.

10- Mesleği dışında eğlendirici, dinlendirici ve geliştirici sanat, toplumsal yardımlaşma ve spor gibi uğraşlara yönelir. Ruhsal sorunları da olsa, Freud'un dediği gibi sevmekten ve çalışmaktan geri durmaz.

Uyum kavramıyla ilgili olarak özetlenmeye çalışılan kuramsal yaklaşım ve tanımlarda da vurgulandığı gibi, konu insan olduğunda sadece doğal çevreden değil toplumsal çevreden de söz etmek gerekir. Çünkü insan kurallara uyulması gereken bir toplumda yaşar. Toplum içinde birey bazı doğal gereksinimlerini doyurma çabası içerisindeyken, diğer insanların gereksinimlerinin olduğunu, onları doyurma arzu ve hakkına sahip olduklarını kabul etmesi ve bu doğrultuda davranması gerekmektedir. Çevrenin bireyi etkilediği ancak bireyinde bir bakıma çevresini etkilediği göz önüne alınırsa uyumun iki yönlü bir süreç olduğu ortaya çıkar. Buna göre bireyle çevrenin istek ve gereksinimlerinin uzlaştığı süreçte uyum, bu uzlaşmaya erişmekteki başarısızlık durumunda ise uyumsuzluk söz konusudur.¹³

Inkeles ve Levinson³³ bu uyumun bozulabileceğini de göz önünde bulundurmuşlar ve toplum ilişkileri bakımından dört farklı olasılık üstünde durmuşlardır. Bunlar şöyle açıklanabilir:

a-İdeal uyum: Bu durumda sosyo-kültürel sistemin, toplumdaki önemli mevkilerle ilgili rol beklentileri ile, o mevkileri işgal edip o rolleri oynayan bireylerin kişilik yapıları arasında tam bir uyum söz konusudur.

b-Yerleşik olmayan uyum: Bu durumda, durağan bir sosyal sistem mevcut olmakla birlikte, bu sistem içinde sosyal değişme ve hatta devrim yaratmaya eğilim gösteren gizli (potansiyel) bir güç kaynağı da vardır. Bu sebeple toplumdaki rol beklentileri ile en sık görülen (modal) kişilik tipleri arasında bir uyum varsa da, bireyler bazı huzursuzluklar hissederler.

c-Kurumsal değişme sonucu ortaya çıkan uyumsuzluk: Bu durumda toplumda öyle önemli kurumsal değişmeler oluşur ki, yeni kurumsal rol ve beklentilerine cevap vermekte zorluk çekerler. Özellikle kısa zamanda büyük kurumsal değişiklik geçiren toplumlar da böyle bir durum söz konusu olabilir.

d-Karakter nedeniyle ortaya çıkan uyumsuzluk: Bu durum, aynı bundan önce kurumsal değişme sonucu ortaya çıkan uyumsuzlukta olduğu gibi, bir kurumsal düzenlemenin toplumdaki tipik kişilik yapısına uyuşmaması durumudur. Ancak burada, duruma kişinin açısından, onun huzursuzluğu bakımından değil de, kurum açısından bakılmaktadır. Şöyle ki, belirli bir çalışma düzenine dayanan bir kuruma, bu düzene ters düşen bir kişilik yapısı sokulursa, o kurumun işlerliği ne olur?

3. MATERYAL VE METOD

Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiş olup deneklere Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE) uygulanmıştır. Bu araştırmanın evrenini Gazi Üniversitesi ve bağlı birimlerindeki Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının (BESYO) öğrencileri, örneklemini ise 2004 yılı Bahar dönemi Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Kastamonu Eğitim Fakültesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kırşehir Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kastamonu Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü 1. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Öğrencilerin fakülte, yüksekokul, cinsiyet ve sınıflara göre dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.Öğrencilerin Fakülte Yüksekokul Cinsiyet ve Sınıflara Göre Dağılımı

Fakülte/Yüksekokul	Sınıf		Cinsiyet		Toplam	%
	1	4	Kız	Erk		
Gazi Eğitim Fakültesi	24	31	19	36	55	9.8
Kırşehir Eğitim Fakültesi	61	61	73	49	122	21.7
Kastamonu Eğitim Fakültesi	54	96	94	56	150	26.7
Gazi Beden Eğt. ve Spor Yüksekokulu	23	78	51	50	101	18.0
Kırşehir Beden Eğt. ve Spor Yüksekokulu	50	43	37	56	93	16.6
Kastamonu Bed. Eğt. ve Spor Yüksekokulu	16	24	14	26	40	7.1
Toplam	228	333	288	273	561	100.0

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya katılan deneklere bağımlı değişkenlerden Kişisel ve Sosyal uyum düzeylerini belirlemek için veri toplama amacıyla, Özgüven (1992) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği sınanmış Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE) ve deneklerin kişisel bilgilerine ulaşmak maksadıyla, Öğrenci Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasına 2003-2004 Öğretim yılı Bahar döneminde başlanmış ve veri toplanması aynı dönemin sonunda bitirilmiştir. Veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili okul

idarecileri ve ders öğretim elamanından izin ile deneklere gerekli açıklamalar yapılarak araştırmacı ve ders öğretim elemanı tarafından yapılmıştır.

Verilerinin İstatistiksel Analizi

Veri toplama araçları değerlendirilmeden önce tek tek kontrol edilerek, eksik, hatalı ve geçersiz 39 deneye ait envanter ve kişisel bilgi formu değerlendirme dışı bırakılmıştır. Değerlendirmenin ilk aşamasında, HKE'den öğrencilerin aldıkları puanlar hesaplanarak, her bir öğrencinin Kişisel ve Sosyal uyum düzeyini gösteren bir puan elde edilirken, kişisel ve sosyal uyum puanları toplanarak, genel uyum puanları elde edilmiştir. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu'ndaki bağımsız değişkenlere ilişkin bilgiler ile kişisel ve sosyal uyum puanları, araştırmacı tarafından bilgi işlem kodlama çizelgelerine geçirilmiştir.

Araştırma verilerinin analizleri araştırmacı tarafından SPSS (Statistical Package for the social Science) paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İstatistiksel analizlerde, önce grupların genel dağılımları yapılarak her gruba düşen öğrenci sayısı belirlenmiş, her bağımsız değişkene ait grupların kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum puan ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak elde edilen bilgilerin tablolar halinde dökümleri yapılmıştır.

Eğitim Fakültesi ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeylerine ilişkin puanlarının ortalamaların genel olarak karşılaştırılmasında, ortalamalar arasındaki farkın anlamlı düzeyde olup olmadığını ortaya koymak için bağımsız gruplarda uygulanan “t-testi” kullanılmıştır. Araştırma kapsamına alınan her iki gruba özgü bazı değişkenlerin kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum üzerindeki etkisi incelenirken, öğrenciler ile birlikte ilgili değişkenlerin farklı düzeyleri söz konusu olduğunda grupların karşılaştırılması için “iki-Yönlü Varyans Analizi” tekniği kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda elde edilen “F” değerinin anlamlı bulunduğu durumlarda, bu etkinin hangi ortalamalar arasındaki farklardan kaynaklandığını bulmak amacıyla da varyans analizi sonrası yapılan “Tukey testi” kullanılmış, önem düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır. Ayrıca $p < .01$ düzeyinde önemli çıkan değerler tablolarda ayrıca belirtilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgular tablolar halinde özetlenmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre, öğrencilerin kişisel ve sosyal uyum düzeyleri incelenirken önce ele alınan değişkenle ilgili olarak grupların sayısal dağılımları, uyum düzeyi puanlarının ortalamaları ve standart sapmalarını gösteren tablolar düzenlenmiş, daha sonra değişkenlerin çeşitli düzeylerine göre belirlenen gruplar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek üzere yapılan t-testi ya da varyans analizleri sonuçları ile ilgili tablolar verilmiştir. Ayrıca gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu durumda, bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu gösteren “Tukey testi” sonuçları da tablolar halinde sunulmuştur.

1. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin Karşılaştırılması

Eğitim fakülteleri ile beden eğitimi ve spor yüksek okulları (BESYO) öğrencilerinin kişisel ve sosyal uyum düzeyleri ile kişisel ve sosyal uyum düzeylerine ait alt boyutları olan; kendini gerçekleştirmek, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, aile ilişkileri, sosyal ilişkiler, sosyal normlar ve anti sosyal eğilimlerin karşılaştırılmasıyla ilgili gruplara düşen öğrenci sayısı, kişisel ve sosyal uyum düzeyi puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve ortalamaların karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonucu bulguları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ			t	P
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s		
Kendini Gerçekleştirme	234	14.62	3.05	327	13.48	3.36	4.11	.000*
Duygusal Kararlılık	234	10.48	3.34	327	9.86	3.56	2.07	.038**
Nevrotik Eğilimler	234	11.30	3.70	327	10.60	3.76	2.20	.028**
Psikotik Belirtiler	234	10.70	3.54	327	9.83	3.43	2.92	.004*
Aile İlişkileri	234	15.17	3.64	327	15.00	3.43	0.53	.596
Sosyal İlişkiler	234	14.86	3.11	327	13.48	3.63	4.69	.000*
Sosyal Normlar	234	13.41	2.65	327	13.33	2.63	0.39	.696
Anti Sosyal Eğilimler	234	12.86	3.27	327	12.69	3.02	0.64	.517
Kişisel Uyum	234	47.14	11.48	327	43.75	11.94	3.36	.001*
Sosyal Uyum	234	56.20	9.15	327	54.47	8.94	2.23	.026**
Genel Uyum	234	103.43	18.67	327	98.23	19.16	3.20	.001*

*p<.01 **p<.05

Tablo 2’de görüldüğü gibi; BESYO öğrencilerinin, kendini gerçekleştirme, psikotik belirtiler, sosyal ilişkiler, kişisel uyum ve genel uyum puan ortalamaları ile eğitim fakültesi öğrencilerinin puan ortalamaları arasında $p<.01$ düzeyinde öğrencilerinin, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler ve sosyal uyum düzeyleri puan ortalamaları ise eğitim fakültesi öğrencilerine göre $p<.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Buna karşın, aile ilişkileri, sosyal normlar ve anti sosyal eğilim puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

2. Cinsiyetlerine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri

2.1. Cinsiyetlerine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Genel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyetlerine göre genel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre ve Genel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Kız	102	100.98	18.58	186	97.23	18.83
Erkek	132	105.32	18.59	141	99.54	19.58

Tabloda da görüldüğü gibi BESYO erkek öğrencilerinin genel uyum puanları ortalamasının en yüksek olduğu diğerlerinin ise birbirine yakın ortalamalar gösterdiği izlenmektedir.

Cinsiyet ve okul türü değişkenlerine ilişkin gruplar arasında gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadıklarını test etmek amacıyla iki yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçları tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	P
A (Okul Türü)	3038.60	1	3038.60	8.48	.004*
B (Cinsiyet)	1483.76	1	1483.76	4.14	.042**
AxB	138.85	1	38.85	0.38	.534
Grup İçi	199539.49	557	358.24		
TOPLAM	204740.75	560			

*p<.01 **p<.05

Tabloda görüldüğü gibi, okul türü değişkenine göre öğrencilerin genel uyum düzeyleri arasında ($P<.01$), ayrıca cinsiyet değişkenine göre de öğrencilerin genel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur ($P<.05$), okul türü ile cinsiyet etkileşimine göre ise öğrencilerin genel uyum düzeyleri puanları ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($P>.05$).

Tablo 3.2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sayısal Dağılımı ve Genel Uyum Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-testi Sonuçları

Değişkenler	n	$\bar{x}$	s	t	p
Kız	288	98.56	18.80	2.34	.019*
Erkek	273	102.34	19.29		

*p<.05

Tablodan da izlenebileceği gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri yönünden genel uyum düzeyleri incelendiğinde, kız öğrencilerin puan ortalaması 98.56, erkek öğrencilerin puan ortalaması 102.34 bulunmuştur. t-testi sonucuna göre iki ortalama arasında fark $p<.05$ 'lik anlamlılık düzeyinde bulunmuştur.

2.2. Cinsiyetlerine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyetlerine göre kişisel uyum puan ortalamaları tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Kişisel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Kız	102	45.44	11.14	186	42.31	11.83
Erkek	132	48.45	11.61	141	45.65	11.86

Tablodan da anlaşılabacağı gibi BESYO erkek öğrencilerinin kişisel uyum puanları ortalamasının yüksek olduğu, eğitim fakültesi kız öğrencilerinin ortalamalarının ise en düşük olduğu görülmektedir.

Cinsiyet ve okul türü değişkenlerine ilişkin gruplar arasında gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadıklarını test etmek amacıyla iki yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçları tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	P
A (Okul Türü)	1176.54	1	1176.54	8.64	.003*
B (Cinsiyet)	1350.34	1	1350.34	9.91	.002*
AxB	3.47	1	3.47	.026	.873
Grup İçi	75828.13	557	136.13		
TOPLAM	78806.25	560			

*p<.01

Tabloda görüldüğü gibi, okul türü değişkeni ve cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulunurken (P<.01), okul türü ile cinsiyet etkileşimine göre ise öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri puanları ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır (P>.05).

Tablo 4.2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Kişisel Uyum Puanları, t-testi Sonuçları

Değişkenler	n	$\bar{x}$	s	t	p
Kız	288	43.42	11.67	3.615	.000*
Erkek	273	47.00	11.80		

*p<.01

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri yönünden kişisel uyum düzeyleri incelendiğinde; kız öğrencilerin puan ortalaması 43.42, erkek öğrencilerin puan ortalaması 47.00 bulunmuştur. t-testi sonucuna göre iki ortalama arasında fark $p<.01$ 'lik anlamlılık düzeyinde bulunmuştur.

2.3. Cinsiyetlerine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyetlerine göre sosyal uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Kız	102	55.63	9.63	186	54.92	8.80
Erkek	132	56.63	8.77	141	53.87	9.13

Tabloda da görüldüğü gibi BESYO erkek öğrencilerinin sosyal uyum puanları ortalamasının en yüksek, eğitim fakültesi erkek öğrencilerinin ortalamalarının ise en düşük olduğu görülmektedir. Cinsiyet ve okul türü değişkenlerine ilişkin gruplar arasında gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadıklarını test etmek amacıyla iki yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçları tablo 5.1'de verilmiştir.

Tablo 5.1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	P
A (Okul Türü)	403.27	1	403.27	4.93	.027**
B (Cinsiyet)	7.148E-02	1	7.148E-02	.001	.976
AxB	140.02	1	140.02	1.71	.191
Grup İçi	45476.02	557	81.64		
TOPLAM	46027.82	560			

** $p<.05$

Tablo 5.1'de görüldüğü gibi, okul türü değişkenine göre öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur ($P<.05$), cinsiyet değişkenine ve okul türü ile cinsiyet

etkileşimine göre ise öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri puanları ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($P>.05$).

Tablo 5.2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Uyum Puanları , Standart Sapmaları ve t-testi Sonuçları

Değişkenler	n	$\bar{x}$	s	t	p
Kız	288	55.17	9.09	.046	.963
Erkek	273	55.21	9.04		

* $p<.05$

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri yönünden sosyal uyum düzeyleri incelendiğinde, kız öğrencilerin puan ortalaması 55.17, erkek öğrencilerin puan ortalaması 55.21 bulunmuştur. t-testi sonucuna göre iki ortalama arasında fark $p<.05$ 'lik anlamlılık düzeyinde bulunmamıştır.

Buna göre; Eğitim fakültesi ve BESYO öğrencilerinin cinsiyete göre uyumları incelendiğinde, kız öğrencilerle erkek öğrencilerin genel uyum düzeyleri arasında $p<.05$ düzeyinde anlamlı bir farkın olduğu ve bu farkın da erkek öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Yine kız öğrencilerle erkek öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arasında $p<.01$ düzeyinde anlamlı bir farkın olduğu ve bu farkın da erkek öğrenciler lehine olduğu bulunurken, sosyal uyum düzeyleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

3. Sınıf Düzelerine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri

3.1. Sınıf Düzelerine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Genel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre genel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
1. sınıf	89	98.85	17.16	139	96.72	19.68
4. sınıf	145	106.24	19.06	188	99.34	18.74

Tablo 6'daki verilerin incelenmesinden anlaşılabacağı gibi BESYO 4. sınıf öğrencilerinin genel uyum puanları ortalamasının yüksek olduğu diğerlerinin ise birbirine yakın ortalamalar gösterdiği izlenmektedir.

Sınıf ve okul türü değişkenlerine ilişkin gruplar arasında gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadıklarını test etmek amacıyla iki yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçları tablo 6.1'de verilmiştir.

Tablo 6.1. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ve Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	2656.59	1	2656.59	7.49	.006*
B (Sınıf Düzeyi)	3267.37	1	3267.37	9.21	.003*
AxB	741.92	1	741.92	2.09	.149
Grup İçi	197495.79	557	354.57		
TOPLAM	204740.75	560			

*p<.01

Tabloda görüldüğü gibi, okul türü değişkenine göre ve sınıf değişkenine göre öğrencilerin genel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur ($P<.01$). Ancak okul türü ile sınıf etkileşimine göre ise öğrencilerin genel uyum düzeyleri puanları ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($P>.05$).

Tablo 6.2. Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Genel Uyum Puanları ve t-testi Sonuçları

Değişkenler	n	$\bar{x}$	s	t	p
1. sınıf	228	97.55	18.73	2.93	.003*
4. sınıf	333	102.34	19.16		

*p<.01

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri yönünden genel uyum düzeyleri incelendiğinde, 1.sınıf öğrencilerin puan ortalaması ($\bar{x}=97.55$), 4.sınıf öğrencilerin puan ortalaması ($\bar{x}=102.34$) bulunmuştur. t-testi sonucuna göre iki ortalama arasında fark $*p<.01$ 'lik anlamlılık düzeyinde bulunmuştur.

3.2. Sınıf Düzelerine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre kişisel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ve Kişisel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
1. sınıf	89	44.51	10.47	139	42.94	12.74
4. sınıf	145	48.75	11.81	188	44.35	11.31

Tablonun incelenmesinden anlaşılabacağı gibi BESYO 4. sınıf öğrencilerinin kişisel uyum puanları ortalamasının yüksek olduğu diğerlerinin ise birbirine yakın ortalamalar gösterdiği izlenmektedir.

Sınıf ve okul türü değişkenlerine ilişkin gruplar arasında gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadıklarını test etmek amacıyla iki yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçları tablo 7.1'de verilmiştir.

Tablo 7.1. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ve Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	1162.89	1	1162.89	8.51	.004*
B (Sınıf Düzeyi)	1041.21	1	1041.21	7.62	.006*
AxB	259.66	1	259.66	1.90	.169
Grup İçi	76093.94	557	136.61		
TOPLAM	78806.25	560			

* $p<.01$

Tabloda görüldüğü gibi, okul türü değişkenine göre ve sınıf değişkenine göre de öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur ($P<.01$), okul türü ile sınıf etkileşimine göre ise öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri puanları ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($P>.05$).

Tablo 7.2. Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Kişisel Uyum Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-testi Sonuçları

Değişkenler	n	$\bar{x}$	s	t	p
1. sınıf	228	43.55	11.90	2.675	.008*
4. sınıf	333	46.27	11.72		

* $p<.01$

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri yönünden kişisel uyum düzeyleri incelendiğinde, 1. sınıf öğrencilerin puan ortalaması ($\bar{x}=43.55$), 4. sınıf öğrencilerin puan ortalaması ($\bar{x}=46.27$) bulunmuştur. t-testi sonucuna göre iki ortalama arasında fark $p<.01$ 'lik anlamlılık düzeyinde bulunmuştur.

3.3. Sınıf Düzelerine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre sosyal uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Sosyal Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
1. sınıf	89	54.22	9.09	228	53.84	8.82
4. sınıf	145	57.41	9.00	333	54.94	9.03

Tablonun incelenmesinden anlaşılabacağı gibi BESYO 4. sınıf öğrencilerinin sosyal uyum puanları ortalamasının yüksek olduğu diğerlerinin ise birbirine yakın ortalamalar gösterdiği izlenmektedir.

Sınıf ve okul türü değişkenlerine ilişkin gruplar arasında gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadıklarını test etmek amacıyla iki yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçları tablo 8.1’de verilmiştir.

Tablo 8.1. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ve Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	P
A (Okul Türü)	266.03	1	266.03	3.29	.070
B (Sınıf Düzeyi)	600.21	1	600.21	7.43	.007*
AxB	142.44	1	142.44	1.76	.185
Grup İçi	44963.55	557	80.72		
TOPLAM	46027.82	560			

*p<.01

Tabloda görüldüğü gibi, sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur (P<.01). Ayrıca okul türü değişkenine göre ve okul türü ile sınıf etkileşimine göre ise öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri puanları ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır (P>.05).

Tablo 8.2. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Sosyal Uyum Puanları , Standart Sapmaları ve t-testi Sonuçları

Değişkenler	n	$\bar{x}$	s	t	p
1. sınıf	228	53.99	8.91	2.614	.009*
4. sınıf	333	56.01	9.09		

*p<.01

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri yönünden sosyal uyum düzeyleri incelendiğinde, 1. sınıf öğrencilerin puan ortalaması ($\bar{x}$ =53.99) 4. sınıf öğrencilerin puan ortalaması ($\bar{x}$ =56.01) bulunmuştur. t-testi sonucuna göre iki ortalama arasında fark p<.01’lik anlamlılık düzeyinde bulunmuştur.

Buna göre; 1. sınıf öğrencilerle, 4. sınıf öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyleri p<.01 düzeyinde 4. sınıflar lehine anlamlı fark bulunmuştur.

4. Yerleşim Yerlerine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri

4.1. Yerleşim Yerlerine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Genel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin yerleşim yerlerine göre genel uyum puan ortalamaları tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Yerleşim Yerlerine Göre Genel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Köy	8	102.12	17.32	27	97.29	21.10
Kasaba	5	101.40	8.26	21	98.14	16.85
Küçük Şehir	42	99.11	20.61	78	96.61	19.27
Büyük Şehir	85	101.16	18.86	128	98.53	20.13
Çok Büyük Şehir	94	107.62	17.56	70	99.44	17.63
Yurt Dışı	-	-	-	3	108.00	13.07

Tablo 9'dan izlenebileceği gibi, yerleşim yerlerine göre öğrencilerin genel uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 9.1'de verilmiştir.

Tablo 9.1. Öğrencilerin Yerleşim Yerlerine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	P
A (Okul Türü)	933.10	1	933.10	2.59	.108
B (Yerleşim Yerleri)	2641.19	5	528.23	1.47	.198
AxB	839.70	4	209.92	.585	.674
Grup İçi	197517.88	550	359.12		
TOPLAM	204740.75	560			

Tabloda görüldüğü gibi, okul türü ve yerleşim yerine değişkenine göre öğrencilerin genel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

4.2. Yerleşim Yerlerine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin yerleşim yerlerine göre kişisel uyum puan ortalamaları tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Yerleşim Yerlerine Göre Kişisel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Köy	8	46.75	10.12	27	44.00	12.65
Kasaba	5	46.20	8.04	21	43.47	9.96
Küçük Şehir	42	45.95	13.74	78	43.21	11.76
Büyük Şehir	85	44.97	12.03	128	43.80	12.84
Çok Büyük Şehir	94	49.71	9.70	70	44.12	11.09
Yurt Dışı	-	-	-	3	46.66	10.01

Tablo incelendiğinde, yerleşim yerlerine göre kişisel uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 10.1 'de verilmiştir.

Tablo 10.1. Öğrencilerin Yerleşim Yerlerine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	456.26	1	456.26	3.29	.070
B (Yerleşim Yerleri)	677.30	5	135.46	.979	.430
AxB	441.28	4	110.32	.797	.525
Grup İçi	76096.56	550	138.35		
TOPLAM	78806.25	560			

Tabloda görüldüğü gibi okul türü ve yerleşim yerine değişkenine göre öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

4.3. Yerleşim Yerlerine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin yerleşim yerlerine göre sosyal uyum puan ortalamaları tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Yerleşim Yerlerine Göre Sosyal Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Köy	8	55.37	8.86	27	53.33	10.93
Kasaba	5	55.20	.83	21	54.66	7.65
Küçük Şehir	42	53.16	9.28	78	53.52	9.19
Büyük Şehir	85	56.07	9.01	128	54.64	8.84
Çok Büyük Şehir	94	57.79	9.24	70	55.31	8.51
Yurt Dışı	-	-	-	3	61.33	6.11

Tablo incelendiğinde, yerleşim yerlerine göre sosyal uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 11.1’de verilmiştir.

Tablo 11.1. Öğrencilerin Yerleşim Yerlerine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	76.55	1	76.55	.942	.332
B (Yerleşim Yerleri)	837.76	5	167.55	2.06	.069
AxB	137.14	4	34.28	.422	.793
Grup İçi	44682.58	550	81.24		
TOPLAM	46027.82	560			

Tabloda görüldüğü gibi okul türü ve yerleşim yerine değişkenine göre öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

Buna göre; okul türü ve yerleşim yeri değişkenine göre öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

5. Kalınan Yere Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri

5.1. Kalınan Yere Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Genel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin kalınan yere göre genel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 12. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kalınan Yere Göre Genel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Aile	95	104.00	19.06	68	98.41	16.67
Yurt	37	94.94	18.02	121	97.96	20.13
Kira-Tek	8	103.87	24.10	9	105.00	24.04
Kira-Arkadaş	85	105.68	17.49	124	98.37	19.35
Akraba	5	104.00	9.92	1	92.00	.
Pansiyon	-	-	-	2	73.00	4.24
Diğer	4	119.00	19.37	2	97.50	6.36

Tablo incelendiğinde, kalınan yere göre genel uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 12.1’de verilmiştir.

Tablo 12.1. Öğrencilerin Kalınan Yere Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	787.73	1	787.73	2.21	.138
B (Kalınan Yer)	4088.94	6	681.49	1.91	.077
AxB	2610.27	5	522.05	1.46	.199
Grup İçi	195216.96	548	356.23		
TOPLAM	204740.75	560			

Tabloda görüldüğü gibi, okul türü ve kalınan yere değişkenine göre öğrencilerin genel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

5.2. Kalınan Yere Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin kalınan yere göre kişisel uyum puan ortalamaları tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kalınan Yere Göre Kişisel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Aile	95	47.70	10.95	68	45.27	10.56
Yurt	37	41.78	11.23	121	42.17	12.67
Kira-Tek	8	49.12	14.77	9	46.88	13.40
Kira-Arkadaş	85	48.25	11.46	124	44.50	11.88
Akraba	5	46.40	7.09	1	37.00	-
Pansiyon	-	-	-	2	32.50	2.12
Diğer	4	56.50	12.87	2	41.50	.70

Tablo incelendiğinde, kalınan yere göre kişisel uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 13.1’de verilmiştir.

Tablo 13.1. Öğrencilerin Kalınan Yere Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	P
A (Okul Türü)	463.82	1	463.82	3.40	.066
B (Kalınan Yer)	2141.24	6	356.87	2.61	.016*
AxB	564.03	5	112.80	.827	.531
Grup İçi	74731.32	548	136.37		
TOPLAM	78806.25	560			

*p<.05

Tabloda görüldüğü gibi kalınan yer değişkenine göre kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur (p<.05).

Bu sonuca göre, hangi grupların kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark olduğunu saptamak amacıyla Tukey testi uygulanmıştır.Tablo13.2’de okul türü ve kalınan yere göre kişisel uyum düzeylerine ilişkin Tukey testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 13.2. Eğitim Fakültesi ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kalınan Yere Göre Kişisel Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	$\bar{x}_i - \bar{x}_{ii}$	Sd	P
Aile			
-Yurt	4,6110*	1,3037	,007
-Kira-Tek	-1,2479	2,9763	1,000
-Kira-Arkadas	,6598	1,2203	,998
-Akraba	1,8599	4,8544	1,000
-Pansiyon	14,1933	8,3080	,610
-Diğer	-4,8067	4,8544	,956
Yurt			
-Aile	-4,6110*	1,3037	,007
-Kira-Tek	-5,8589	2,9808	,437
-Kira-Arkadas	-3,9512*	1,2311	,023
-Akraba	-2,7511	4,8571	,998
-Pansiyon	9,5823	8,3096	,911
-Diğer	-9,4177	4,8571	,454
Kira-Tek			
-Aile	1,2479	2,9763	1,000
-Yurt	5,8589	2,9808	,437
-Kira-Arkadas	1,9077	2,9452	,995
-Akraba	3,1078	5,5453	,998
-Pansiyon	15,4412	8,7297	,569
-Diğer	-3,5588	5,5453	,995
Kira-Arkadas			
-Aile	-,6598	1,2203	,998
-Yurt	3,9512*	1,2311	,023
-Kira-Tek	-1,9077	2,9452	,995
-Akraba	1,2002	4,8354	1,000
-Pansiyon	13,5335	8,2969	,662
-Diğer	-5,4665	4,8354	,919
Akraba			
-Aile	-1,8599	4,8544	1,000
-Yurt	2,7511	4,8571	,998
-Kira-Tek	-3,1078	5,5453	,998
-Kira-Arkadas	-1,2002	4,8354	1,000
-Pansiyon	12,3333	9,5349	,855
-Diğer	-6,6667	6,7422	,957
Pansiyon			
-Aile	-14,1933	8,3080	,610
-Yurt	-9,5823	8,3096	,911
-Kira-Tek	-15,4412	8,7297	,569
-Kira-Arkadas	-13,5335	8,2969	,662
-Akraba	-12,3333	9,5349	,855
-Diğer	-19,0000	9,5349	,419
Diğer			
-Aile	4,8067	4,8544	,956
-Yurt	9,4177	4,8571	,454
-Kira-Tek	3,5588	5,5453	,995
-Kira-Arkadas	5,4665	4,8354	,919
-Akraba	6,6667	6,7422	,957
-Pansiyon	19,0000	9,5349	,419

Tablo 13.2’de görüldüğü gibi ailesinin yanında kalan öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri, yurttan kalan öğrencilerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Yine kirada arkadaşları ile kalan öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri yurttan kalan öğrencilerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Diğer gruplar arasında ise fark bulunmamıştır.

5.3. Kalınan Yere Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin kalınan yere göre sosyal uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 14. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kalınan Yere Göre Sosyal Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Aile	95	56.28	9.88	68	53.13	8.21
Yurt	37	53.16	9.57	121	55.79	8.95
Kira-Tek	8	54.75	9.82	9	58.11	11.83
Kira-Arkadaş	85	57.18	8.03	124	53.85	8.97
Akraba	5	57.60	5.72	1	55.00	.
Pansiyon	-	-	-	2	40.50	2.12
Diğer	4	62.50	7.76	2	56.00	5.65

Tablo incelendiğinde, kalınan yere göre sosyal uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 14.1’de verilmiştir.

Tablo 14.1. Öğrencilerin Kalınan Yere Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	40.60	1	40.60	.504	.478
B (Kalınan Yer)	581.36	6	96.89	1.20	.303
AxB	889.46	5	177.89	2.21	.052
Grup İçi	44115.46	548	80.50		
TOPLAM	46027.82	560			

Tablo 14.1’de görüldüğü gibi, okul türü ve kalınan yere değişkenine göre öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

Buna göre; okul türü ve kalınan yer değişkenine göre öğrencilerin genel ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark yokken, kişisel uyum ile kalınan yer değişkeni arasında $p>.05$ düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Farkın kaynağı incelendiğinde ailesinin yanında kalanlar ile yurttan kalan öğrenciler arasında ve kirada arkadaşları ile kalan öğrenciler ile yurttan kalan öğrenciler arasında olduğu bulunmuştur. Bu farkın ailesinin yanında kalan öğrenciler ile arkadaşları ile kirada kalan öğrenciler lehine olduğu görülmüştür.

6. Babanın Eğitim Düzeyine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri

6.1. Babanın Eğitim Düzeyine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Genel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin babalarının eğitim seviyelerine göre genel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 15. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Genel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Okur-Yazar Değil	3	91.33	23.07	7	85.42	21.96
Okur-Yazar	69	104.88	18.04	122	95.72	19.30
Orta Okul	51	103.80	18.47	53	100.20	17.55
Lise	63	103.19	19.69	89	98.96	18.98
Üniversite	46	101.82	18.99	56	102.25	19.52
Y.Lisans	2	106.50	.70	-	-	-

Tablo incelendiğinde, babanın eğitim düzeyine göre genel uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 15.1’de verilmiştir.

Tablo 15.1. Öğrencilerin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	834.80	1	834.80	2.328	.128
B (Babanın Eğitim Düzeyi)	1647.11	5	329.42	.919	.468
AxB	1576.64	4	394.16	1.09	.356
Grup İçi	197250.50	550	358.63		
TOPLAM	204740.75	560			

Tablo 15.1’de görüldüğü gibi, okul türü ve babanın eğitim düzeyi değişkenine göre öğrencilerin genel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

6.2. Babanın Eğitim Düzeyine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin babalarının eğitim seviyelerine göre kişisel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 16. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Kişisel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Okur-Yazar Değil	3	39.66	12.66	7	39.71	11.07
Okur-Yazar	69	48.43	11.30	122	41.98	11.47
Orta Okul	51	47.35	11.26	53	44.67	10.92
Lise	63	47.01	11.54	89	44.23	12.53
Üniversite	46	45.39	12.10	56	46.48	12.68
Y.Lisans	2	52.50	6.36	-	-	-

Tablo incelendiğinde, babanın eğitim düzeyine göre kişisel uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 16.1’de verilmiştir.

Tablo 16.1. Öğrencilerin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	191.89	1	191.89	1.39	.238
B (Babanın Eğitim Düzeyi)	405.08	5	81.01	.558	.709
AxB	966.68	4	241.67	1.75	.137
Grup İçi	75778.68	550	137.77		
TOPLAM	78806.25	560			

Tabloda görüldüğü gibi, okul türü ve babanın eğitim düzeyi değişkenine göre öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

6.3. Babanın Eğitim Düzeyine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin babalarının eğitim seviyelerine göre sosyal uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 17. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Sosyal Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Okur-Yazar Değil	3	51.66	11.01	7	45.71	11.58
Okur-Yazar	69	56.28	7.95	122	53.83	9.46
Orta Okul	51	56.25	9.44	53	55.52	8.61
Lise	63	56.01	10.05	89	54.70	8.38
Üniversite	46	56.65	9.56	56	55.58	8.21
Y.Lisans	2	54.00	5.65	-	-	-

Tablo incelendiğinde, babanın eğitim düzeyine göre sosyal uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 17.1’de verilmiştir.

Tablo 17.1. Öğrencilerin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	P
A (Okul Türü)	219.07	1	219.07	2.68	.102
B (Babanın Eğitim Düzeyi)	494.85	5	98.97	1.21	.301
AxB	102.16	4	25.54	.313	.869
Grup İçi	44817.29	550	81.48		
TOPLAM	46027.82	560			

Tabloda görüldüğü gibi, okul türü ve babanın eğitim düzeyi değişkenine göre öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

Buna göre; okul türü ve babanın eğitim durum değişkenine göre öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

7. Annenin Eğitim Düzeyine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri

7.1. Annenin Eğitim Düzeyine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Genel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin annelerinin eğitim seviyelerine göre genel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 18. Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Genel Uyum Puanları

DEĞİKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Okur-Yazar Değil	20	103.00	22.93	49	94.34	18.42
Okur-Yazar	106	105.66	17.78	173	99.64	19.75
Orta Okul	39	101.12	20.27	35	99.02	20.65
Lise	50	101.12	17.49	50	95.82	15.45
Üniversite	19	102.26	18.90	20	100.20	21.36

Tablo incelendiğinde, annenin eğitim düzeyine göre genel uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup

olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 18.1’de verilmiştir.

Tablo 18.1. Öğrencilerin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	2062.11	1	2062.11	5.72	.017**
B (Annenin Eğitim Düzeyi)	1728.80	4	432.20	1.19	.310
AxB	484.51	4	121.12	.336	.854
Grup İçi	198549.53	551	360.34		
TOPLAM	204740.75	560			

**p<.05

Tabloda görüldüğü gibi, okul türü değişkenine göre ($p<.05$) fark bulunurken, annenin eğitim düzeyi değişkenine göre öğrencilerin genel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

7.2. Annenin Eğitim Düzeyine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin annelerinin eğitim seviyelerine göre kişisel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 19. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Kişisel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Okur-Yazar Değil	20	47.05	15.19	49	41.89	11.08
Okur-Yazar	106	48.84	10.71	173	44.23	12.09
Orta Okul	39	44.28	11.54	35	45.71	13.30
Lise	50	46.02	10.85	50	42.18	10.80
Üniversite	19	46.52	12.39	20	44.65	12.97

Tablo 19 incelendiğinde, annenin eğitim düzeyine göre kişisel uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 19.1’de verilmiştir.

Tablo 19.1. Öğrencilerin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	698.67	1	698.67	5.06	.025*
B (Annenin Eğitim Düzeyi)	557.34	4	139.33	1.00	.402
AxB	597.33	4	149.33	1.08	.365
Grup İçi	76060.99	551	138.04		
TOPLAM	78806.25	560			

*p<.05

Tabloda görüldüğü gibi okul türü değişkenine göre(p<.05) fark bulunurken, okul türü ve annenin eğitim düzeyi değişkenine göre öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>.05).

7.3. Annenin Eğitim Düzeyine Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ile spor yüksekokulu öğrencilerinin annelerinin eğitim seviyelerine göre sosyal uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 20. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Okur-Yazar Değil	20	55.45	9.90	49	52.44	8.95
Okur-Yazar	106	56.61	8.52	173	55.46	9.34
Orta Okul	39	56.84	10.50	35	53.25	8.75
Lise	50	55.10	9.12	50	53.44	6.97
Üniversite	19	56.26	9.49	20	55.55	9.56

Tablo 20 incelendiğinde, annenin eğitim düzeyine göre sosyal uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 20.1'de verilmiştir.

Tablo 20.1. Öğrencilerin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	P
A (Okul Türü)	361.72	1	361.72	4.42	.036*
B (Annenin Eğitim Düzeyi)	372.06	4	93.01	1.13	.337
AxB	119.34	4	29.83	.365	.833
Grup İçi	45014.50	551	81.69		
TOPLAM	46027.82	560			

*p<.05

Tabloda görüldüğü gibi okul türü değişkenine göre ($p<.05$) fark bulunurken, okul türü ve annenin eğitim düzeyi değişkenine göre öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

Buna göre; okul türü ve annenin eğitim durum değişkenine göre öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

8. Ekonomik Düzeye Göre Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri

8.1. Ekonomik Düzeye Göre Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Genel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ve beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin ailelerinin ekonomik seviyelerine göre genel uyum puan ortalamaları tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Ekonomik Düzeyine Göre Genel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Üst	5	105.00	21.48	13	97.23	20.02
Orta Üstü	50	103.62	18.12	50	100.10	19.22
Orta	151	104.68	18.16	209	98.96	18.73
Orta Altı	21	96.66	20.85	43	94.90	20.30
Alt	7	94.14	23.54	12	90.75	21.55

Tablo incelendiğinde, ekonomik düzeye göre genel uyum düzeyi puanı ortalamalarının 'alt ve ortanın altı gruplarında düşük, diğerlerinde ise birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 21.1'de verilmiştir.

Tablo 21.1. Öğrencilerin Ekonomik Düzeyine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	785.83	1	785.83	2.18	.140
B (Ekonomik Düzeyi)	3131.91	4	782.98	2.18	.070
AxB	286.42	4	71.60	.199	.939
Grup İçi	197790.05	551	358.96		
TOPLAM	204740.75	560			

Tabloda görüldüğü gibi, okul türü ve ekonomik düzey değişkenine göre öğrencilerin genel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

8.2. Ekonomik Düzeye Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin ailelerinin ekonomik seviyelerine göre kişisel uyum puan ortalamaları tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Ekonomik Düzeyine Göre Kişisel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Üst	5	50.00	16.53	13	43.92	10.91
Orta Üstü	50	46.98	11.04	50	45.24	11.64
Orta	151	47.82	11.28	209	44.14	11.90
Orta Altı	21	44.19	11.48	43	41.97	12.08
Alt	7	40.42	14.75	12	36.91	13.41

Tablo incelendiğinde, ekonomik düzeye göre kişisel uyum düzeyi puanı ortalamalarının alt ve ortanın altı gruplarında düşük, diğerlerinde ise birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 22.1’de verilmiştir.

Tablo 22.1. Öğrencilerin Ekonomik Düzeyine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	473.89	1	473.89	3.44	.064
B (Ekonomik Düzeyi)	1304.27	4	326.06	2.37	.051
AxB	116.87	4	29.21	.212	.932
Grup İçi	75792.44	551	137.55		
TOPLAM	78806.25	560			

Tabloda görüldüğü gibi okul türü ve ekonomik düzey değişkenine göre öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

8.3. Ekonomik Düzeye Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin ailelerinin ekonomik seviyelerine göre sosyal uyum puan ortalamaları tablo 23’de verilmiştir.

Tablo 23. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Ekonomik Düzeyine Göre Sosyal Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Üst	5	55.00	5.38	13	53.30	10.11
Orta Üstü	50	56.84	9.47	50	54.86	9.24
Orta	151	56.66	8.76	209	54.80	8.63
Orta Altı	21	52.47	11.31	43	52.93	9.83
Alt	7	53.71	9.26	12	53.83	9.33

Tablo incelendiğinde, ekonomik düzeye göre sosyal uyum düzeyi puanı ortalamalarının birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 23.1’de verilmiştir.

Tablo 23.1. Öğrencilerin Ekonomik Düzeyine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	39.22	1	39.22	.480	.489
B (Ekonomik Düzeyi)	536.90	4	134.22	1.64	.162
AxB	81.72	4	20.43	.250	.910
Grup İçi	45070.75	551	81.79		
TOPLAM	46027.82	560			

Tabloda görüldüğü gibi, okul türü ve ekonomik düzey değişkenine göre öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

Buna göre; okul türü ve ekonomik düzey değişkenine göre öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

9. Fiziki Görünüme Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri

9.1. Fiziki Görünüme Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Genel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin fiziki görünümünden memnuniyetlerine göre genel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 24. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Fiziki Görünümünden Memnuniyetlerine Göre Genel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Çok Memnun	87	105.73	18.42	74	105.09	17.37
Memnun	125	103.68	18.21	186	98.24	18.91
Biraz	20	92.35	20.45	56	91.55	20.11
Memnun Değil	2	98.50	4.94	11	85.81	12.85

Tablo incelendiğinde, fiziki görünüme göre genel uyum düzeyi puanı ortalamalarına bakıldığında, çok memnunum ile memnunum diyenlerin ortalamalarının yüksek, biraz ve memnun

değilim diyenlerin ise düşük olduğu görülmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 24.1'de verilmiştir.

Tablo 24.1. Öğrencilerin Fiziki Görünümünden Memnuniyetlerine Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	548.34	1	548.34	1.59	.207
B (Fiziki Görünüm)	8453.59	3	2817.86	8.18	.000*
AxB	856.21	3	285.40	.829	.478
Grup İçi	190401.60	553	344.30		
TOPLAM	204720.75	560			

*p<.01

Tabloda görüldüğü gibi fiziki görünüm değişkenine göre genel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur(p<.01).

Bu sonuca göre hangi grupların genel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark olduğunu saptamak amacıyla Tukey testi uygulanmıştır. Tablo 24.2'de okul türü ve fiziki görünümünden memnuniyetine göre genel uyum düzeylerine ilişkin Tukey testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 24.2. Eğitim fakültesi ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Fiziki Görünümünden Memnuniyetlerine Göre Genel Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey testi Sonuçları

DEĞİKENLER		$\bar{x}_i - \bar{x}_{ii}$	Sd	P
Çok memnunum	-Memnunum	5,0101*	1,8016	,028
	-Biraz	13,6778*	2,5824	,000
	-Memnun değilim	17,6718*	5,3501	,005
Memnunum	-Çok memnunum	-5,0101*	1,8016	,028
	-Biraz	8,6677*	2,3743	,001
	-Memnun değilim	12,6616	5,2528	,075
Biraz	-Çok memnunum	-13,6778*	2,5824	,000
	-Memnunum	-8,6677*	2,3743	,001
	-Memnun değilim	3,9939	5,5692	,890
Memnun değilim	-Çok memnunum	-17,6718*	5,3501	,005
	-Memnunum	-12,6616	5,2528	,075
	-Biraz	-3,9939	5,5692	,890

Tabloda görüldüğü gibi fiziki görünümünden çok memnun olan öğrencilerin genel uyum düzeyleri, fiziki görünümünden memnunum, biraz memnunum ve memnun değilim diyen öğrencilerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Yine fiziki görünümünden memnun olan öğrenciler ile fiziki görünümünden biraz memnun olan öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunurken, diğer gruplar arasındaki fark ise anlamlı bulunmamıştır.

9.2. Fiziki Görünüme Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin fiziki görünümünden memnuniyetlerine göre kişisel uyum puan ortalamaları tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 25. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerin Fiziki Görünümünden Memnuniyetlerine Göre Kişisel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Çok Memnun	87	48.90	11.00	74	47.50	10.68
Memnun	125	47.04	11.48	186	44.22	11.79
Biraz	20	40.55	12.11	56	39.26	12.44
Memnun Değil	2	42.50	3.53	11	33.54	7.42

Tablo incelendiğinde, fiziki görünüme göre kişisel uyum düzeyi puanı ortalamalarına bakıldığında, çok memnunum ile memnunum diyenlerin ortalamalarının yüksek, biraz ve memnun değilim diyenlerin ise düşük olduğu görülmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 25.1’de verilmiştir.

Tablo 25.1. Öğrencilerin Fiziki Görünümünden Memnuniyetlerine Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	300.10	1	300.10	2.28	.131
B (Fiziki Görünüm)	3379.88	3	1126.62	8.56	.000*
AxB	142.20	3	47.40	.361	.782
Grup İçi	72705.68	553	131.47		
TOPLAM	78806.25	560			

*p<.01

Tabloda görüldüğü gibi fiziki görünüm değişkenine göre kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<.01$).

Bu sonuca göre hangi grupların kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark olduğunu saptamak amacıyla Tukey testi uygulanmıştır. Tablo 25.2’de okul türü ve fiziki görünümüne göre kişisel uyum düzeylerine ilişkin Tukey testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 25.2. Eğitim Fakültesi ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Fiziki Görünümünden Memnuniyetlerine Göre Kişisel Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER		$\bar{x}_i - \bar{x}_{ij}$	Sd	P
Çok memnunum	-Memnunum	2,9072*	1,1133	,045
	-Biraz	8,6556*	1,5958	,000
	-Memnun değilim	13,3378*	3,3061	,000
Memnunum	-Çok memnunum	-2,9072*	1,1133	,045
	-Biraz	5,7484*	1,4672	,001
	-Memnun değilim	10,4306*	3,2460	,007
Biraz	-Çok memnunum	-8,6556*	1,5958	,000
	-Memnunum	-5,7484*	1,4672	,001
	-Memnun değilim	4,6822	3,4414	,524
Memnun değilim	-Çok memnunum	-13,3378*	3,3061	,000
	-Memnunum	-10,4306*	3,2460	,007
	-Biraz	-4,6822	3,4414	,524

Tabloda görüldüğü gibi fiziki görünümünden çok memnun olan öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri, fiziki görünümünden memnunum, biraz memnunum ve memnun değilim diyen öğrencilerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Yine fiziki görünümünden memnun olan öğrenciler ile fiziki görünümünden biraz ve memnun değilim diyen öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunurken, diğer gruplar arasındaki fark ise anlamlı bulunmamıştır.

9.3. Fiziki Görünüme Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin fiziki görünümünden memnuniyetlerine göre sosyal uyum puan ortalamaları tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Fiziki Görünümünden Memnuniyetlerine Göre Sosyal Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Çok Memnun	87	56.71	9.17	74	57.74	8.21
Memnun	125	56.63	8.62	186	53.96	8.90
Biraz	20	51.80	11.46	56	52.28	9.38
Memnun Değil	2	51.00	8.48	11	52.27	7.19

Tablo incelendiğinde, fiziki görünüme göre sosyal uyum düzeyi puanı ortalamalarına bakıldığında, çok memnunum ile memnunum diyenlerin ortalamalarının yüksek, biraz ve memnun değilim diyenlerin ise düşük olduğu görülmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 26.1'de verilmiştir.

Tablo 26.1. Öğrencilerin Fiziki Görünümünden Memnuniyetlerine Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	2.045E-02	1	2.045E-02	.000	.987
B (Fiziki Görünüm)	1295.07	3	431.69	5.42	.001*
AxB	412.11	3	137.37	1.72	.160
Grup İçi	43972.55	553	79.51		
TOPLAM	46027.82	560			

*p<.01

Tabloda görüldüğü gibi fiziki görünüm değişkenine göre sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur(p<.01).

Bu sonuca göre hangi grupların sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı fark olduğunu saptamak amacıyla Tukey testi uygulanmıştır.Tablo26.2'de okul türü ve fiziki görünümüne göre sosyal uyum düzeylerine ilişkin Tukey testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 26.2. Eğitim Fakültesi ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Fiziki Görünümünden Memnuniyetlerine Göre Sosyal Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER		$\bar{x}_i - \bar{x}_{ij}$	Sd	P
Çok memnunum	-Memnunum	2,1510	,8658	,062
	-Biraz	5,0284*	1,2410	,000
	-Memnun değilim	5,1094	2,5711	,193
Memnunum	-Çok memnunum	-2,1510	,8658	,062
	-Biraz	2,8775	1,1410	,057
	-Memnun değilim	2,9584	2,5243	,645
Biraz	-Çok memnunum	-5,0284*	1,2410	,000
	-Memnunum	-2,8775	1,1410	,057
	-Memnun değilim	8,097E-02	2,6764	1,000
Memnun değilim	-Çok memnunum	-5,1094	2,5711	,193
	-Memnunum	-2,9584	2,5243	,645
	-Biraz	-8,0972E-02	2,6764	1,000

Tabloda görüldüğü gibi fiziki görünümünden çok memnun olan öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri, fiziki görünümünden biraz, diyen öğrencilerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Diğer gruplar arasındaki fark ise anlamlı bulunmamıştır.

Buna göre; okul türü ve fiziki görünümünden memnuniyetlik değişkenliğine göre öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyleri arasında $p < .01$ düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Genel uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; fiziki görünümünde çok memnun olan öğrenciler ile fiziki görünümünden memnun, biraz memnun ve memnun değilim diyen öğrenciler arasında yine fiziki görünümünden memnunum diyen öğrenciler ve biraz memnunum diyen öğrenciler arasında, kişisel uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; fiziki görünümünden çok memnun olan öğrenciler ile fiziki görünümünden memnun, biraz memnun ve memnun değilim diyen öğrenciler arasında yine fiziki görünümünden memnun olan öğrenciler ile biraz memnun ve memnun değilim diyen öğrenciler arasında olduğu bulunmuştur. Sosyal uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; fiziki görünümünden çok memnun olan öğrenciler ile biraz memnun olan öğrenci grupları arasından kaynaklandığı bulunmuştur.

10. Sağlık durumuna Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri

10.1. Sağlık durumuna Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Genel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sağlık durumlarına göre genel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 27. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sağlık Durumuna Göre Genel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Evet	4	97.50	26.71	19	82.73	16.26
Arasıra	84	100.15	17.65	131	95.94	17.66
Hayır	146	105.47	18.86	177	101.58	19.53

Tablo 27 incelendiğinde, sağlık şikayeti olmayanların genel uyum düzeyi puanı ortalamalarının yüksek, sağlık şikayeti olanların düşük, arasıra diyenlerin ise ortada olduğu görülmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 27.1'de verilmiştir.

Tablo 27.1. Öğrencilerin Sağlık Durumuna Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	1561.92	1	1561.92	4.51	.034
B (Sağlık Durumu)	5392.60	2	2696.30	7.78	.000*
AxB	375.45	2	187.72	.542	.582
Grup İçi	192159.62	555	346.23		
TOPLAM	204740.75	560			

*p<.01

Tabloda görüldüğü gibi; genel uyum düzeyleri açısından okul türü değişkenine göre (p<.05) anlamlı fark bulunurken, sağlık durumu değişkenine göre de (p<.01) anlamlı fark bulunmuştur.

Bu sonuca göre hangi grupların genel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark olduğunu saptamak amacıyla Tukey testi uygulanmıştır. Tablo 27.2’de okul türü ve sağlık durumuna göre genel uyum düzeylerine ilişkin Tukey testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 27.2. Eğitim Fakültesi ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sağlık Durumuna Göre Genel Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER		$\bar{x}_i - \bar{x}_{ii}$	Sd	P
Evet	-Arasıra	-12,2863*	4,0822	,007
	-Hayır	-18,0424*	4,0157	,000
Arasıra	-Evet	12,2863*	4,0822	,007
	-Hayır	-5,7561*	1,6378	,001
Hayır	-Evet	18,0424*	4,0157	,000
	-Arasıra	5,7561*	1,6378	,001

Tabloda görüldüğü gibi sağlık problemin var mı? sorusuna hayır diyen öğrencilerin genel uyum düzeyi, arasıra ve evet diyen öğrencilerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Yine arasıra sağlık problemi yaşayan öğrencilerin genel uyum düzeyleri evet diyen öğrencilerin genel uyum düzeylerinden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur.

10.2. Sağlık durumuna Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sağlık durumlarına göre kişisel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 28. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sağlık Durumuna Göre Kişisel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Evet	4	45.00	11.51	19	33.00	9.92
Arasıra	84	44.16	11.62	131	42.24	10.93
Hayır	146	48.91	11.11	177	46.02	12.10

Tablo incelendiğinde, sağlık şikayeti olmayanların kişisel uyum düzeyi puanı ortalamalarının yüksek, diğerlerinin ise birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Gözlenen bu

farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 28.1’de verilmiştir.

Tablo 28.1. Öğrencilerin Sağlık Durumuna Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	843.85	1	843.85	6.45	.011
B (Sağlık Durumu)	2867.41	2	1433.70	10.95	.000*
AxB	319.18	2	159.59	1.22	.296
Grup İçi	72612.55	555	130.83		
TOPLAM	78806.25	560			

*p<.01

Tabloda görüldüğü gibi, kişisel uyum düzeyleri açısından okul türü değişkenine göre (p<.05) anlamlı fark bulunurken, sağlık değişkenine göre de (p<.01) anlamlı fark bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre hangi grupların kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark olduğunu saptamak amacıyla Tukey testi uygulanmıştır. Tablo 28.2’de okul türü ve sağlık durumuna göre kişisel uyum düzeylerine ilişkin Tukey testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 28.2. Eğitim Fakültesi ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sağlık Durumuna Göre Kişisel Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	$\bar{x}_i - \bar{x}_{ij}$	Sd	P
Evet -Arasıra	-7,9084*	2,5094	,005
-Hayır	-12,2443*	2,4685	,000
Arasıra -Evet	7,9084*	2,5094	,005
-Hayır	-4,3359*	1,0068	,000
Hayır -Evet	12,2443*	2,4685	,000
-Arasıra	4,3359*	1,0068	,000

Tablo 28.2’de görüldüğü gibi sağlık problemin var mı? sorusuna hayır diyen öğrencilerin kişisel uyum düzeyi, arasıra ve evet diyen öğrencilerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Yine arasıra sağlık problemi yaşayan öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri evet diyen öğrencilerin kişisel uyum düzeylerinden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur.

10.3. Sağlık durumuna Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sağlık durumlarına göre sosyal uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 29. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sağlık Durumuna Göre Sosyal Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Evet	4	52.50	15.28	19	49.73	7.74
Arasıra	84	55.98	8.16	131	53.70	8.58
Hayır	146	56.42	9.54	177	55.54	9.15

Tablo incelendiğinde, sağlık şikayeti olmayanların ve arasıra diyenlerin sosyal uyum düzeyi puanı ortalamalarının yüksek, sağlık şikayetiniz var mı? sorusuna evet diyenlerin ise düşük olduğu görülmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 29.1'de verilmiştir.

Tablo 29.1. Öğrencilerin Sağlık Durumuna Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	104.64	1	104.64	1.29	.256
B (Sağlık Durumu)	413.85	2	206.92	2.56	.078
AxB	67.09	2	33.54	.415	.660
Grup İçi	44848.16	555	80.80		
TOPLAM	46027.82	560			

Tabloda görüldüğü gibi, okul türü ve sağlık durumu düzey değişkenine göre öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

Buna göre; okul türü ve sağlık durumu değişkenine göre öğrencilerin genel uyum ve kişisel uyum düzeyleri arasında $p<.01$ düzeyinde anlamlı fark bulunurken, sosyal uyum düzeyinde ise farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur. Genel uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; sağlık şikayetin var mı? sorusuna hayır diyen öğrenciler ile ara sıra ve evet var diyen öğrenciler arasında yine ara sıra diyen öğrenciler ile evet var diyen öğrenciler arasında olduğu bulunmuştur.

Kişisel uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; sağlık şikayetin var mı sorusuna hayır diyen öğrenciler ile ara sıra ve evet var diyen öğrenciler arasında yine ara sıra diyen öğrenciler ile evet var diyen öğrenciler arasında olduğu bulunmuştur. Bu farkların sağlık şikayetin var mı sorusuna hayır diyen öğrenciler ile ara sıra diyen öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

11. Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumlarına Göre Eğitim Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri

11.1. Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumlarına Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Genel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine katılma durumlarına göre genel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 30. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumlarına Göre Genel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Çoğu Zaman	84	105.64	18.90	38	108.86	17.26
Katılıyorum	100	102.94	17.96	82	99.50	18.07
Bazen	46	99.86	19.42	168	96.66	18.77
Hiç	4	110.25	22.17	39	91.97	21.16

Tablo incelendiğinde, boş zamanlarımda sosyal, kültürel veya spor faaliyetlerine, çoğu zaman katılıyorum diyenlerin genel uyum düzeyi puanı ortalamalarının yüksek bulunurken diğerlerinin ise birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 30.1'de verilmiştir.

Tablo 30.1. Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılım Durumuna Göre Genel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

DEĞİŞKENLER	KT	Sd	KO	F	p
A(Okul Türü)	1294.42	1	1294.42	3.70	.055
B (Boş Zaman Faaliyetleri)	4980.77	3	1660.25	4.74	.003*
AxB	1813.08	3	604.36	1.72	.160
Grup İçi	193476.37	553	349.86		
TOPLAM	204740.75	560			

*p<.01

Tablo 30.1’de görüldüğü gibi, genel uyum düzeyleri açısından boş zaman faaliyetleri değişkenine göre ($p<.01$) anlamlı fark bulunmuştur.

Bu sonuç üzerine hangi grupların genel uyum puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğunu saptamak için uygulanan Tukey testi sonuçları tablo 30.2.’de verilmiştir.

Tablo 30.2. Öğrencilerin Boş Zamanlarında Sosyal, Kültürel ve Spor Faaliyetlerine Katılımlarına Göre Genel Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER		$\bar{x}_i - \bar{x}_{ii}$	Sd	P
Çoğu zaman	-Katılıyorum	5,2574	2,1886	,077
	-Bazen	9,2971*	2,1219	,000
	-Hiç	12,9731*	3,3173	,001
Katılıyorum	-Çoğu zaman	-5,2574	2,1886	,077
	-Bazen	4,0396	1,8861	,140
	-Hiç	7,7157	3,1716	,071
Bazen	-Çoğu zaman	-9,2971*	2,1219	,000
	-Katılıyorum	-4,0396	1,8861	,140
	-Hiç	3,6760	3,1259	,642
Hiç	-Çoğu zaman	-12,9731*	3,3173	,001
	-Katılıyorum	-7,7157	3,1716	,071
	-Bazen	-3,6760	3,1259	,642

Tabloda görüldüğü gibi boş zamanlarında çoğu zaman faaliyetlere katılan öğrencilerin genel uyum düzeyi, bazen katılıyorum ve hiç katılmıyorum diyen öğrencilerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Diğer gruplar arasındaki fark ise anlamlı bulunmamıştır.

11.2. Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumlarına Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine katılma durumlarına göre kişisel uyum puan ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 31. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumuna Göre Kişisel Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Çoğu Zaman	84	49.14	11.36	38	49.42	10.69
Katılıyorum	100	46.68	11.05	82	45.01	11.30
Bazen	46	44.34	12.06	168	42.83	11.80
Hiç	4	48.75	14.79	39	39.56	13.05

Tablo incelendiğinde, boş zamanlarımda sosyal, kültürel veya spor faaliyetlerine, çoğu zaman ve katılıyorum diyenlerin kişisel uyum düzeyi puanı ortalamalarının yüksek bulunurken diğerlerinin ise birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 31.1’de verilmiştir.

Tablo 31.1. Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılım Durumuna Göre Kişisel Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	p
A (Okul Türü)	401.83	1	401.83	2.98	.084
B (Boş Zaman Faaliyetleri)	2011.54	3	670.51	4.98	.002*
AxB	297.31	3	99.10	.737	.530
Grup İçi	74338.40	553	134.42		
TOPLAM	78806.25	560			

*p<.01

Tabloda görüldüğü gibi, kişisel uyum düzeyleri açısından boş zaman faaliyetleri değişkenine göre (p<.01) anlamlı fark bulunmuştur.

Bu sonuç üzerine hangi grupların kişisel uyum puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğunu saptamak için uygulanan Tukey testi sonuçları tablo 31.2’de verilmiştir.

Tablo 31.2. Öğrencilerinin Boş Zamanlarında Sosyal, Kültürel veya Spor Faaliyetlerine Katılımlarına Göre Kişisel Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER		$\bar{x}_i - \bar{x}_{ij}$	Sd	P
Çoğu zaman	-Katılıyorum	3,3009	1,3566	,071
	-Bazen	6,0706*	1,3153	,000
	-Hiç	8,8109*	2,0562	,000
Katılıyorum	-Çoğu zaman	-3,3009	1,3566	,071
	-Bazen	2,7697	1,1691	,083
	-Hiç	5,5100*	1,9659	,026
Bazen	-Çoğu zaman	-6,0706*	1,3153	,000
	-Katılıyorum	-2,7697	1,1691	,083
	-Hiç	2,7403	1,9376	,490
Hiç	-Çoğu zaman	-8,8109*	2,0562	,000
	-Katılıyorum	-5,5100*	1,9659	,026
	-Bazen	-2,7403	1,9376	,490

Tabloda görüldüğü gibi boş zamanlarında çoğu zaman sosyal faaliyetlere katılan öğrencilerin kişisel uyum düzeyi, bazen katılıyorum ve hiç katılmıyorum diyen öğrencilerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Yine katılıyorum ile hiç katılmıyorum arasında anlamlı fark bulunmuştur. Diğer gruplar arasındaki fark ise anlamlı bulunmamıştır.

11.3. Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumlarına Göre Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyleri

Eğitim fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine katılma durumlarına göre sosyal uyum puan ortalamaları tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32. Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumuna Göre Sosyal Uyum Puanları

DEĞİŞKENLER	BESYO			EĞİTİM FAKÜLTESİ		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
Çoğu Zaman	84	56.50	9.33	38	59.18	8.34
Katılıyorum	100	55.95	8.82	82	54.47	8.60
Bazen	46	55.73	9.75	168	53.88	8.67
Hiç	4	61.50	7.41	39	52.41	10.11

Tablo incelendiğinde, boş zamanlarında sosyal, kültürel veya spor faaliyetlerine, çoğu zaman katılıyorum diyenlerin sosyal uyum düzeyi puanı ortalamaları yüksek bulunurken diğerlerinin ise birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Gözlenen bu farkların anlamlı olup olmadığı iki yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. İki yönlü varyans analizi sonuçları tablo 32.1’de verilmiştir.

Tablo 32.1. Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Durumuna Göre Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	KT	Sd	KO	F	P
A (Okul Türü)	260.38	1	260.38	3.24	.072
B (Boş Zaman Faaliyetleri)	657.92	3	219.30	2.73	.043*
AxB	626.92	3	208.97	2.60	.051
Grup İçi	44418.06	553	80.32		
TOPLAM	46027.82	560			

*p<.05

Tabloda görüldüğü gibi, sosyal uyum düzeyleri açısından boş zaman faaliyetleri değişkenine göre (p<.05) anlamlı fark bulunmuştur.

Bu sonuç üzerine hangi grupların sosyal uyum puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğunu saptamak için uygulanan Tukey testi sonuçları tablo 32.2’de verilmiştir.

Tablo 32.2. Öğrencilerinin Boş Zamanlarında Sosyal, Kültürel veya Spor Faaliyetlerine Katılımlarına Göre Sosyal Uyum Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER		$\bar{x}_i - \bar{x}_{ii}$	Sd	P
Çoğu zaman	-Katılıyorum	2,0504	1,0487	,205
	-Bazen	3,0510*	1,0167	,014
	-Hiç	4,0803	1,5894	,050
Katılıyorum	-Çoğu zaman	-2,0504	1,0487	,205
	-Bazen	1,0007	,9037	,685
	-Hiç	2,0299	1,5196	,540
Bazen	-Çoğu zaman	-3,0510*	1,0167	,014
	-Katılıyorum	-1,0007	,9037	,685
	-Hiç	1,0292	1,4978	,902
Hiç	-Çoğu zaman	-4,0803	1,5894	,050
	-Katılıyorum	-2,0299	1,5196	,540
	-Bazen	-1,0292	1,4978	,902

Tabloda görüldüğü gibi boş zamanlarında çoğu zaman sosyal faaliyetlere katılan öğrencilerin sosyal uyum düzeyi, bazen katılıyorum diyen öğrencilerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Diğer gruplar arasındaki fark ise anlamlı bulunmamıştır.

Buna göre; okul türü ve boş zaman faaliyetlerine katılma değişkenine göre öğrencilerin genel ve kişisel uyum düzeyleri arasında p<.01 düzeyinde fark bulunurken, sosyal uyum düzeyleri

arasında $p<.05$ düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Genel uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; boş zamanlarında çoğu zaman sosyal, kültürel ve spor faaliyetlerine katılan öğrenciler ile bazen katılan ve hiç katılmayan öğrenciler arasında olduğu bulunmuştur. Bu farkın çoğu zaman sosyal kültürel ve spor faaliyetlerine katılan öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. Kişisel uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; boş zamanlarında çoğu zaman sosyal, kültürel ve spor faaliyetlerine katılan öğrenciler ile bazen katılan ve hiç katılmayan öğrenciler arasında olduğu bulunmuştur. Bu farkın çoğu zaman sosyal kültürel ve spor faaliyetlerine katılan öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. Yine katılıyorum diyen öğrenciler ile hiç katılmıyorum diyen öğrenciler arasında olduğu bulunmuştur. Sosyal uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde ise çoğu zaman katılıyorum diyen öğrenciler ile bazen katılıyorum diyen öğrenciler arasında olduğu bulunmuştur.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonuçlarına göre deneklerin; kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda tartışılmıştır.

Eğitim fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor (BESYO) öğrencilerinin kişisel ve sosyal uyum düzeyleri ve bunlara ait alt ölçekleri puanları Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre; BESYO öğrencilerinin, kendini gerçekleştirme, psikotik belirtiler, sosyal ilişkiler, kişisel uyum ve genel uyum düzeyleri bakımından, eğitim fakültesi öğrencilerine göre $p<.01$ düzeyinde anlamlı bir fark varken, yine BESYO öğrencilerinin, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler ve sosyal uyum düzeyleri bakımından, eğitim fakültesi öğrencilerine göre $p<.05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır. Buna karşılık, aile ilişkileri, sosyal normlar ve antisosyal eğilim düzeyleri bakımından ise iki grup arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

BESYO öğrencilerinin uyum düzeylerine bakıldığında genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum puanları ve bunlara ait alt ölçek puanlarından almış oldukları puanlar ortalamanın üzerindeyken, eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal kararlılık ve psikotik belirtiler alt ölçeklerinden almış oldukları puanlarının ortalamanın hemen altında olduğu görülmektedir. Gelişim dönemleri göz önüne alındığında, gençlerin bu dönemde daha çok duygusal olmaları ve bu yönde karar vermeleri, geleceğe ait belirsizlikler yaşamaları ve çabuk kızmalarının etkisi ile duygusal kararlılık ve psikotik belirtiler, alt ölçek puanlarının düşük olmasının sebebi olarak gösterilebilir.

Öğrencilerin sosyal uyum ve sosyal uyuma ait alt ölçeklerden almış oldukları puanların yüksek oluşu dikkat çekmektedir. Bu puanların yüksek çıkması; üniversite düzeyine gelmiş olmalarına, almış oldukları eğitime, kendilerine güven duygularının tam olmasına, toplum değerlerinin bilincinde ve toplumda bir yer edinmiş olmalarına bağlanabilir.

Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin, kişileri sağlıklı ve dinamik yaşama kavuşturmasından, günümüz yaşamının stres ve yorgunluğunu azaltmasındaki etkisinden dolayı günümüzde önemi gittikçe artmaktadır. Bireylerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlaması, birbirleriyle ilişkilerini iyi bir şekilde düzenlenmesi ruhsal, zihinsel ve bedensel olarak sağlıklı olmasına bağlıdır. Beden eğitimi bu noktada bireyin sosyalleşmesine yardımcı olarak onun kişiliğinin gelişmesinde büyük rol oynar. Bu açıdan bakıldığında beden eğitiminin bireyin çok yönlü gelişmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.⁵³ Spor yapmak yalnızca bedensel bir uğraş olmayıp, aynı zamanda bir sosyalleşme ve topluma uyma süreci olarak görülürken¹¹; Sporun tanımında, “spor, insanın doğasında bulunan saldırganlığa barışçı boşalma olanakları sağlamakta, saldırganlık güdüsünün denetimi altına alınması için uygun bir yarış ortamı yaratmaktadır”

denmiştir. Temel davranışçı, ruh bilimcilerin geliştirdiği tanıma göre ise, “spor, bireyin topluma uyumunu sağlamakta, kişilerin ruh ve beden sağlıklarını güvence altına almaktadır” şeklinde açıklanmıştır.²⁶

Sportif etkinliklere katılan birey, hareketler aracılığıyla duygularını ifade etme olanağı bulur. Uyumsuz davranışlar olarak nitelendirilen saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık gibi duyguların boşalmasını ve bunların kontrolünü sağlar. Sporda kazanılan başarılar kişinin kendine güvenini artırır, yaşlılarıyla kaynaşma ortamı sağlar.

BESYO öğrencilerinin çoğunun sporcu olması, spor kültürü içinden gelmesi ve bunu bir hayat felsefesi olarak algılaması; kurallara uyma, birlikte hareket etme, sorumluluk alma, kendine güven duyma gibi demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları geliştirdiği için kişisel ve sosyal yönden bu davranışları kendi benliğine transfer etmiş olmaları beden eğitimi ve spor bölümündeki öğrencilerin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerinin eğitim fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek olmasının nedeni olduğu sonucuna götürebilir. Bu sonuçlara göre sporun, bireyin uyum düzeyini olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Aşağıdaki araştırmalarda sporun, kişilerin uyum düzeylerini olumlu yönde etkilediğini gösteren sonuçlar yer almaktadır. Bu sonuçlar araştırmanın bulgularını destekler mahiyettedir.

Yaman ve arkadaşları⁶²; “Sporun, Öğretmen Adayı Üniversite Öğrencilerinin Ataklık ve Pratik Olma Kişilik Özelliklerine Etkisi” konulu araştırmaları sonucunda, beden eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin “pratik olma” kişilik özelliği bakımından, sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilere göre daha baskın olduğunu, yani sporla uğraşmanın olumlu yönde farklılaşmaya yol açtığını bulmuştur.

Akcalı³ “Cezaevindeki Mahkumların Uyum Sürecinde Sporun Yeri” konulu araştırmasında, mahkum davranışlarında, sporun toplumsal bütünleşme sağlamasında ve uyumlu insan özelliklerinin kazanılmasında olumlu etkilerini gözlemiştir.

Akandere² yapmış olduğu “Üniversite Geçliğinde Görülen Kaygının Giderilmesinde Sporun Farklı Yaş Gruplarına Göre Etkisinin İncelenmesi” konulu araştırması sonucunda, spor etkinliklerinin tüm yaş kategorilerinde kaygının giderilmesinde etkin bir rol oynadığını tespit etmiştir. Söz konusu azalma 19-20 yaş grubunda en yüksek düzeyde olduğunu bulmuş.

Eğitim fakültesi ve BESYO öğrencilerinin cinsiyetlerine göre uyumları incelendiğinde (Tablo 3,4,5), kız öğrencilerle erkek öğrencilerin genel uyum düzeyleri arasında $p<.05$ düzeyinde anlamlı bir farkın olduğu ve bu farkın da erkek öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur. Yine kız

öğrencilerle erkek öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arasında $p<.01$ düzeyinde anlamlı bir farkın olduğu ve bu farkın da erkek öğrenciler lehine olduğu bulunurken, sosyal uyum düzeyleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Ceylan²⁰ “Rehber Öğretmenlerin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerinin İncelenmesi” isimli çalışmasında, cinsiyete göre kişisel uyum yönünden erkeklerin lehine önemli fark bulurken, sosyal uyum açısından puanların birbirine yakın olduğunu saptamıştır.

Kızıltan³⁵ “Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Etmenler” adlı araştırması sonucunda öğrencilerin cinsiyetlerine göre sosyal ve genel uyum düzeylerinde fark bulamazken, kişisel uyum düzeylerinde erkekler lehine önemli farklar bulmuştur.

Sivrikaya⁵⁵ “Fatih Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin Belirlenmesi ve Uyum Düzeyleri Arasındaki Farklılıkların Araştırılması” adlı çalışması sonucunda erkeklerin kişisel, sosyal ve genel uyum puanlarının kızlara oranla daha yüksek olduğunu bulmuş.

Akay, lise öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmalarda erkeklerin uyum düzeylerinin kızlardan daha yüksek olduğunu bulmuştur.^{Akt⁷}

Bu sonuçlar; araştırmanın bulgularını desteklerken, aşağıdaki araştırma sonuçları araştırmanın bu bulgularını desteklememektedir.

Balabanlı” öğretmen liselerinde okuyan öğrencilerin kişisel ve sosyal uyum düzeylerini etkileyen etmenler” konulu araştırması sonucunda, cinsiyetin genelde kişisel ve sosyal uyum düzeylerinde etkili olmadığı halde duygusal kararlılık yönünden erkeklerin kızlara göre değerlerinin yüksek olduğunu, sosyal normlar ve anti sosyal düzeyde de kızların değerlerinin erkeklere göre yüksek olduğunu bulmuştur. ^{Akt⁷}

Kuru³⁸ milli olan ve olmayan kız ve erkek üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada milli olan ve olmayan kız ve erkek öğrencilerin kişilik özellikleri bakımından aralarında anlamlı bir fark olmadığı sonucunu bulmuştur.

Yeşilyaprak⁶⁶ yapmış olduğu çalışmada cinsiyetin kişilik gelişiminde başlı başına etken olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Yılmaz⁷⁰ “Lise ve Dengi Okullara Devam Eden Öğrencilerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Araştırılması” isimli araştırması sonucunda; cinsiyetlere göre sosyal uyum

düzeyleri bakımından kızların erkeklerden daha yüksek olduğunu, kişisel uyum ve genel düzeyleri açısından ise aralarında önemli fark olmadığını belirtmiştir.

Arı⁶ “Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları ile Bazı Özlük Niteliklerinin Ben Durumlarına, Atılganlık ve Uyum Düzeyine Etkisi” konulu araştırması sonucunda cinsiyetin öğrencilerin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeyleri üzerinde etkili olmadığını bulmuştur.

Araştırmada erkek öğrencilerin uyum düzeylerinin kız öğrencilerin uyum düzeylerinden yüksek bulunması, erkeklerle ilgili geleneksel değer yargılarının devam ettiğinin, erkek çocuğuna daha fazla değer verildiğinin ve hoşgörü ile bakıldığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilirken, ailenin baskıcı koruyucu ve geleneksel tutumlarının kız öğrencilerin erkeklere oranla daha düşük bir uyum göstermelerine neden olduğu düşünülebilir. Kızların aile ve toplumdaki rolleri ve ailelerin beklentileri, onların daha çok gerginlik ve kaygı yaşamalarına neden olmaktadır. Bu durumun kendini gerçekleştirmede ve duygusal kararlılıkta daha dezavantajlı olmalarına ve daha çok davranış bozuklukları göstermelerine neden olduğu ve böylece kişisel uyum düzeylerinin erkeklere göre daha düşük olduğu söylenebilir.

Eğitim fakültesi ve BESYO öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre uyumları incelendiğinde ise (Tablo 6.7,8), 1. sınıftaki öğrencilerle, 4. sınıftaki öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyleri arasında $p<.01$ düzeyinde 4. sınıflar lehine anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir.

Sivrikaya⁵⁵ yapmış olduğu araştırmada üniversite 1.sınıf ve 2. sınıf öğrencilerinin kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum puanlarının birbirine yakın olduğunu bulurken, Arı⁵ yapmış olduğu çalışmada bölüm ve sınıf değişkeninin öğrencilerin genel uyum düzeyinde etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Buna karşın Yılmaz⁶⁸ çalışmasında 1.sınıfların lehine önemli bir fark bulurken, aynı çalışmada 3.sınıf öğrencilerinin uyum düzeylerini 2.sınıf öğrencilerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmaların sonuçları, araştırmamızın sınıf düzeyleri bulgusunu desteklememektedir.

Üniversite öğrencilerinin daha çok kendi memleketlerinin dışında okuduklarını düşündüğümüzde, kendi sosyo-kültürlerinden farklı bir sosyo-kültürel ortama girmektedirler. 1.sınıf öğrencilerinin yabancı oldukları yeni bir ortam içerisine girmeleri, kendini ifade edememelerinin, çekingenlik ve yalnızlık gibi duygular içerisinde olmalarının uyum düzeylerini düşürmüş olabileceği söylenebilir. Yine 4. sınıf öğrencilerinin, okudukları okulların sonuna gelmeleri, belli bilgi ve olgunluk düzeyine ulaşmaları ile öğretmen adaylığının son döneminde olmalarının uyum puanlarını yükselttiğini söyleyebiliriz.

Eğitim fakültesi ve BESYO öğrencilerinin yerleşim yerlerine göre uyumları incelendiğinde (Tablo 9,10,11), okul türü ve yerleşim yeri değişkenine göre öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Bozgeyikli¹⁶ “üniversite öğrencilerini kişilik özellikleriyle, kişiler arası ilişkilerde farkında olma düzeyleri” üzerine yapmış olduğu çalışmada, yetiştirdiği yer değişkeni açısından öğrencilerin kişiler arası ilişkilerde farkındalık düzeylerinde anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı sonucunu bulmuş.

Yıldırım, İlk Okul öğretmenlerinin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenleri incelemiş, yaşamlarının çoğunu büyük yerleşim merkezlerinde geçirenlerin diğer gruplara kıyasla genel uyum düzeylerinin yüksek olduğunu bulmuş.Akt⁷

Yılmaz⁷⁰ yerleşim yerine göre, öğrencilerin uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını bulurken, puan ortalamaları karşılaştırıldığında şehirden gelen öğrencilerin uyum düzeylerinin, köy ve kasabadan gelen öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmış.

Kızıltan³⁵ yaşamlarının çoğunu yurt dışı ve büyük şehirlerde geçiren öğrencilerin uyum düzeylerinin, kasaba ve köyde geçirenlere kıyasla yüksek olduğunu bulmuş.

Araştırma sonucunda yaşantısının büyük bölümünü geçirdiği yerleşim yerlerine göre anlamlı bir fark olmaması ve beklenenin aksine yaşantısının büyük bölümünü çok büyük şehirlerde geçirenlerin dışında yaşantısının büyük bölümünü köyde geçiren öğrencilerin uyum puanlarının yüksek çıkması, bu öğrencilerin kıt imkânları değerlendirme çabalarına, başarılı olma istek ve arzularına bağlayabiliriz. Bu gruptaki öğrencilerin sosyal uyum puanlarının diğer gruplara göre daha düşük olmasını ise büyük şehirlerde var olan tiyatro, sinema ve diğer sportif ve kültürel etkinliklerin eksikliklerinden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Yine büyük şehirde yaşamını sürdüren kişilerin uyum puanlarının yüksek çıkması üniversitelerin daha çok büyük şehirlerde olması, öğrencilerin de bu yaşam koşullarına alışkın olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Eğitim fakültesi ve BESYO öğrencilerinin kalınan yer değişkenine göre uyumları incelendiğinde (Tablo 12,13,14), okul türü ve kalınan yer değişkenine göre öğrencilerin genel ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark yokken, kişisel uyum ile kalınan yer değişkeni arasında $p<.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Farkın kaynağı incelendiğinde ailesinin yanında kalanlar ile yurttan kalan öğrenciler arasında ve kirada arkadaşları ile kalan öğrenciler ile yine yurttan kalan öğrenci grupları arasındaki farklardan kaynaklandığı bulunmuştur. Bu farkın ailesinin yanında kalan öğrenciler ile arkadaşları ile kirada kalan öğrenciler lehine olduğu görülmüştür.

Kızıltan³⁵ yapmış olduğu araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin kaldıkları yere göre, kişisel, sosyal ve genel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulurken, kişisel uyum farkının hangi gruplardan kaynaklandığına baktığında ise tek başına veya arkadaşları ile birlikte evde kalanlar ile yurttan kalan öğrenciler arasındaki farklardan kaynaklandığını bulmuş. Bu da araştırmanın sonucunu desteklemektedir.

Akay, lise öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada öğrenimleri sırasında kaldıkları yerin, öğrencilerin sosyal ve kişisel uyumları üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını sonucuna varmış. Akt⁷

Arkadaşları ile beraber kalmak, genci, daha bağımsız kılarken, kendine olan güvenin artmasını sağlayacağı, ailesiyle kalan öğrenciler ise istediklerine daha rahat ulaşabilmeleri ve bulunduğu ortamın huzurlu olması nedeniyle daha dengeli ve uyumlu olacakları sonucuna ulaşılabilir.

Yurttan kalan öğrencinin ise, alışkın olmadığı ve tanımadığı bir ortam içerisine girmesi, sürekli kurallarla hareket etmesi, sosyal ve kültürel aktivitelerinin az olması veya olmaması, kendini bazı durumlarda güvensiz hissetmesi, yurtların gürültülü olması, iade ve diğer isteklerini istediği gibi karşılayamaması, öğrencinin uyumunu düşürebilir.

Bu sonuçlara dayanarak ailenin yanında veya arkadaşları ile kirada kalmanın öğrencinin uyumu açısından daha uygun olduğu söylenebilir.

Eğitim fakültesi ve BESYO öğrencilerinin babalarının eğitim düzeyleri değişkenine göre uyumları incelendiğinde (Tablo 15,16,17), okul türü ve babanın eğitim durum değişkenine göre öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Mangır ve Kandemir⁴¹ "on yedi yaş grubu gençlerin kendini kabul düzeyini etkileyen bazı faktörlerin araştırılması" çalışması sonucunda, deneklerin annelerinin ve babalarının eğitim düzeyleri ve kendini kabul düzeyleri arasındaki farkın anlamsız olduğunu saptamış.

Yeşilyaprak⁶⁶ "kişiliğin gelişiminde ailesel faktörlerin etkisi" konulu araştırması sonucunda babanın eğitim düzeyi ile gencin kişilik özellikleri arasında bir ilişki olmadığını sonucuna ulaşmıştır.

Kızıltan³⁵, yapmış olduğu araştırmada babaların öğrenim düzeyleri yükseldikçe, çocuklarının uyum düzeylerinde yükselme eğilimi görmesine rağmen babaların öğrenim

düzeylerine göre, önemli fark olmadığı sonucunu bulmuş. Bu sonuçlar araştırmanın sonucuna paralellik göstermektedir.

Yılmaz⁷⁰, yapmış olduğu çalışmada babanın eğitim seviyesi ile sosyal uyum düzeyleri arasında fark olmadığını bulurken, genel uyum ve kişisel uyum açısından önemli bir fark olduğu sonucunu bulmuştur.

Toplum olarak daha çok baba erkil aile yapısına sahip olduğumuzu düşündüğümüzde, baba ile evlatları arasında belli mesafeler olmaktadır, çocuğun babadan doğrudan etkilenmediğini düşünürsek, babanın eğitim seviyesinin de çocuğun uyum düzeylerini etkilemeyeceği söylenebilir.

Eğitim fakültesi ve BESYO öğrencilerinin annenin eğitim düzeyleri değişkenine göre uyumları incelendiğinde (Tablo 18,19,20), öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Bozgeyikli¹⁶, yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin annelerinin eğitim durumları açısından kişiler arası ilişkilerde farkındalık düzeyinden anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşmış. Bu sonuç, araştırma sonucunu desteklemektedir. Bu sonuç araştırmanın sonucuna paralellik göstermektedir.

Kızıltan³⁵, yapmış olduğu çalışmada annenin eğitim seviyesi artarken çocuğunda uyum düzeyinin yükseldiğini, annenin eğitim seviyesi ile öğrencinin kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğunu bulmuştur. Yeşilyaprak⁷⁰ annenin eğitim düzeyi ile özellikle kız öğrencilerin kişilik yapısı arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur, annenin eğitim düzeyinin yükselmesi ile birlikte kız çocuklarının kişilik gelişiminde olumlu yönde yükselme görülmektedir. Yine Karadayı, ailenin bazı sosyo-ekonomik nitelikleri, ana-baba ile ilişkiler ve ana-baba tutum algısını üniversiteden gençlerin olumsuz psikolojik belirtilerine etkisi konulu araştırmasında annenin eğitim düzeyinin artmasının her alanda çocukla ilişkide önemli etken olduğunu bulmuştur. Akt⁷ Bu sonuçlar araştırmanın annenin eğitim seviyesi ile uyum ilişkisi bulgularını desteklememektedir.

Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre uyum düzeylerine bakıldığında, uyum düzey puanları farklılaşmalar göstermekle birlikte birbirine yakın puan aldıkları görülmektedir. Alınan puanların ise gruplar arasında anlamlı fark oluşturmadığı görülmüştür. Annenin eğitim düzeyi ile uyum düzeylerinde anlamlı bir farkın olmayışını bugünkü annelerin eğitim seviyeleri ne olursa olsun kendilerini çağın gereklerine göre yetiştirmelerine ve öğrencilerin annesinin etkisinden çok medya, okul ve çevre gibi faktörlerden olumlu yönde etkilenmelerine dayalı olarak uyum puanlarının yükselmiş olduğunu söyleyebiliriz.

Eğitim fakültesi ve BESYO öğrencilerinin ekonomik düzeyleri değişkenine göre durumları incelendiğinde (Tablo 21,22,23), öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Offer ve Offer, suça yönelmemiş ya da hekime baş vuracak ölçüde ruhsal sorun geliştirmemiş, normal gençler üstünde yapılan araştırma ve izleme çalışmalarında gençlerin ilerideki uyumlarını aydınlatıcı bulgular vermektedir. Psikolojik inceleme sonuçlarına göre bu gençler üç kümeye ayrılmışlardır; birinci kümede yer alan gençler (% 23) oldukça düzgün bir gelişme göstermişlerdir. İzlenen gençlerin % 35'ini oluşturan ikinci küme, önemli davranış sapmaları olmayan, ancak uyumları inişli çıkışlı olan kümedir. İzlenen gençlerin %21'ini oluşturan sonuncu kümedeki gençler ise en çok sorunla karşılaşanlardır. Büyük çoğunluğu ruhsal uyumsuzluk belirtileri geliştirmişler ve ruhsal tedaviye gereksinim duymuşlardır. İnişli çıkışlı bir gelişme gösteren bu gençlerin dar gelirli alt sınıf ailelerin çocukları oldukları tespit etmişler.⁷²

Yeşilyaprak⁶⁶ yapmış olduğu çalışmada sosyo-ekonomik düzey ile kişilik değişkenleri arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmış.

Yılmaz⁷⁰ çalışmasında, ekonomik düzey ile genel uyum ve kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulurken, sosyal uyum düzeyi ile ekonomik seviye arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşmış.

Akay, lise öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada ailenin aylık gelir düzeyinin öğrencilerin kişisel uyum düzeylerinde etkili olmasına karşın sosyal uyum düzeyine etkisinin olmadığını gözlemiştir.⁷

Yılmaz⁷⁰ ve Akay⁷ın yaptığı çalışmalar araştırmanın ekonomik düzey ve sosyal uyum bulgularını desteklerken yine Yeşilyaprak⁶² araştırma bulguları, araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Aşağıdaki araştırma sonuçları ise araştırmanın bulgularını desteklememektedir.

Kızıltan³⁵, araştırmasında sosyo-ekonomik düzeylerine göre öğrencilerin kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeyleri arasındaki farkın önemli olduğunu bulmuş. Kişisel uyum düzeyinde, üst sosyo-ekonomik ile alt sosyo-ekonomik, orta sosyo-ekonomik ile alt sosyo ekonomik grup arasında anlamlı fark bulurken, Sosyal uyum düzeyinde üst sosyo-ekonomik ile orta sosyo-ekonomik düzey, üst sosyo-ekonomik düzey ile alt sosyo-ekonomik düzey ve orta ekonomik düzey ile alt sosyo-ekonomik düzey grupları arasındaki farklılıklardan, genel uyum düzeyinde ise üst sosyo-ekonomik ile alt sosyo-ekonomik, üst sosyo-ekonomik ile orta sosyo-ekonomik düzey grupları arasındaki gruplardan kaynaklandığını bulmuş.

Gruplar arasında önemli bir fark görülmemesine rağmen ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin uyum seviyelerinin daha yüksek bulunmasına, ekonomik özgürlüğün olması ve sıkıntı yaşamaması, gereksinimlerini istediği gibi karşılayabileceği güvencesine sahip olması nedeniyle kendine daha çok güvenmesi ile açıklanabilir. Gruplar arasında fark olmamasını ise tablodan da görüleceği gibi deneklerin ekonomik seviye olarak ortanın üstü, orta ve ortanın altı gruplarında toplanmalarına, dolayısı ile ekonomik seviyelerinin birbirlerine yakın olmasına bağlanabilir.

Eğitim fakültesi ve BESYO öğrencilerinin fiziki görünümünden memnuniyetleri değişkenliğine göre uyumları incelendiğinde (Tablo24,25,26), öğrencilerin genel uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyleri arasında $p<.01$ düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Genel uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; fiziki görünümünden çok memnun olan öğrenciler ile fiziki görünümünden memnunun, biraz memnunun ve memnum değilim diyen öğrenciler arasında, yine fiziki görünümünden memnunun diyen öğrenciler ve biraz memnunun diyen öğrenciler arasında, kişisel uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; fiziki görünümünden çok memnun olan öğrenciler ile fiziki görünümünden memnunun, biraz memnunun ve biraz memnun değilim diyen öğrenciler arasında yine fiziki görünümünden memnun olan öğrenciler ile biraz memnunun ve memnum değilim diyen öğrenciler arasında fark olduğu bulunmuştur. Sosyal uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; fiziki görünümünden çok memnun olan öğrenciler ile biraz memnun olan öğrenci grupları arasındaki farklardan kaynaklandığı bulunmuştur.

Fiziki görünümünden memnuniyetine göre, uyum düzeyleri incelendiğinde memnuniyet derecesine göre puanlarında yükseldiği görülmektedir. En düşük uyum puanlarını fiziki görünümünden memnun olmayan ve biraz memnun olan öğrenci gruplarının aldıkları görülmüştür.

Sandberg⁵⁰ ve arkadaşları, yaptıkları çalışmada genel anlamda fiziksel görünümün(boy) arkadaşlık ilişkisine dolayısıyla sosyal uyuma olumsuz etki etmediğini bulmuşlar.

Yıldırım, ilkokul öğretmenlerinin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenleri incelemiş, araştırmanın sonucunda görünümünden memnun olanların genel uyum düzeylerinin aksi yönde olanlara kıyasla yüksek olduğunu bulmuştur.⁷

Kızıltan'ın³⁵ üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırma sonucunda fiziki görünüm ile kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerinde anlamlı fark bulmuş. Bu sonuçlar araştırma bulgularını desteklemektedir.

Fiziki görünüşünden memnun olan kişiler, kendilerini beğenen, çevresi tarafından da beğenildiğine inanan kimselerdir. Bu kişiler ilişkilerinde rahat davrandıkları, çevreyi sevdikleri, kendilerini daha güvenli ve huzurlu hissettikleri için uyum puanları olumlu yönde etkilendiği söylenebilir. Fiziki görünümünden memnun olmayan kişilerin ise toplum tarafından da güzel olarak görülmediği kanaati taşımaları ile tersine topluma itici geldiği duygusu ile kendini değersiz hissedebilir, toplumdan uzaklaşabilir. Bu duygular içerisinde olan kişilerin de uyum düzeylerinin olumsuz yönde etkilendiğini söyleyebiliriz.

Eğitim fakültesi ve BESYO öğrencilerinin sağlık durumu değişkenine göre uyumları incelendiğinde (Tablo 27,28,29), öğrencilerin genel uyum ve kişisel uyum düzeyleri arasında $p<.01$ düzeyinde anlamlı fark bulunurken, sosyal uyum düzeyinde ise farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur. Genel uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; “sağlık şikayetin var mı?” sorusuna “hayır” diyen öğrenciler ile “ara sıra” ve “evet var” diyen öğrenciler arasında, yine “ara sıra şikayetim var” diyen öğrenciler ile “evet var” diyen öğrenci grupları arasındaki farklardan kaynaklandığı bulunmuştur. Kişisel uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; “sağlık şikayetin var mı?” sorusuna “hayır” diyen öğrenciler ile “ara sıra” ve “evet var” diyen öğrenciler arasında, yine “ara sıra sağlık şikayetim var” diyen öğrenciler ile “evet var” diyen öğrenci grupları arasındaki farklardan kaynaklandığı bulunmuştur.

Sağlık durumuna göre, genel uyum düzeyleri açısından, “sağlık sorunun var mı?” sorusuna “evet var” ve “ara sıra” diyen öğrenciler ile “hayır” diyen öğrenciler arasında, hayır diyenlerin lehine anlamlı fark bulunmuştur. Yine genel uyum düzeyleri açısından “sağlık sorunun var mı?” sorusuna “evet” diyen öğrenciler ve “ara sıra” diyen öğrenciler arasında, ara sıra diyen öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Genel olarak öğrencilerin sağlıklarından şikayeti azaldıkça uyum düzeylerinin yükseldiği görülmüştür.

Guimond³¹ ve arkadaşları sağlam ve engelli grup üyeleri arasında yaptıkları çalışma sonucunda; sağlam grup üyelerinin engelli grup üyelerine göre daha fazla grup içi eğilim ve uyum gösterdiklerini bulmuş.

Kızıltan³⁵ yapmış olduğu araştırma sonrası; sağlıklı öğrenciler ile sağlık şikayeti olan diğer öğrenci grupları arasında kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeylerinde anlamlı fark bulmuş. Bu sonuçlar araştırma bulgularıyla tutarlıdır.

Biyolojik ve psikolojik olarak insanın kendini rahatsız hissetmesi, kişinin her türlü performansını engelleyecek veya sınırlandıracaktır. Kendini kötü hissedenden bir kişinin yaşam sevgisi

azalacak belki zamanla kaybolacaktır. Kişinin kendini bu şekilde hissetmesi, kendine olan güvenini kaybetmesine ve kaygı düzeyinin artmasına neden olacaktır. Bu sebepten kişilerin sağlık şikayeti azaldıkça uyum düzeylerinin arttığı sonucuna götürebilir.

Eğitim fakültesi ve BESYO öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine katılma değişkenine göre uyumları incelendiğinde (Tablo 30,31,32), öğrencilerin genel ve kişisel uyum düzeyleri arasında $p<.01$ düzeyinde fark bulunurken, sosyal uyum düzeyleri arasında $p<.05$ düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Genel uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; boş zamanlarında çoğu zaman sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılan öğrenciler ile bazen katılan ve hiç katılmayan öğrenciler arasında farktan kaynaklandığı bulunmuştur. Bu farkın çoğu zaman sosyal kültürel ve sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. Kişisel uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde; boş zamanlarında çoğu zaman sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılan öğrenciler ile bazen katılan ve hiç katılmayan öğrenci grupları arasındaki farktan kaynaklandığı bulunmuştur. Bu farkın çoğu zaman sosyal kültürel ve sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. Yine “katılıyorum” diyen öğrenciler ile “hiç katılmıyorum” diyen öğrenciler arasında fark olduğu bulunmuştur. Sosyal uyum açısından farkın kaynağı incelendiğinde ise çoğu zaman katılıyorum diyen öğrenciler ile bazen katılıyorum diyen öğrenci grupları arasındaki farktan kaynaklandığı bulunmuştur.

Araştırma bulguları, aşağıdaki çalışmaların bulguları ile paralellik göstermektedir.

Kızıltan³⁵ yapmış olduğu çalışmada sosyal-kültürel ve sportif faaliyetlere katılan üniversite öğrencileri ile katılmayan öğrencilerin uyum düzeyleri arasında anlamlı fark olduğunu bulmuş.

Smith⁵⁴ ve arkadaşlarının adölesanlar üzerinde yapmış olduğu bir çalışmada müfredat dışı okul etkinliklerine katılan öğrencilerin katılmayan öğrencilere göre daha uyumlu olduklarını, akademik başarılarının ve okula karşı tutumlarının arttığını bulmuşlar.

McHale⁴³ ve arkadaşları 7. sınıf öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada sportif aktivitelerde bulunan öğrencilerin bulunmayanlara göre daha çok kendini gerçekleştirme arzusu olan, sosyal olarak daha yeterli, daha az çekingen ve sıkılgan olduklarını bulmuşlar.

Marsh ve Kleitman⁴² yapmış oldukları çalışmada müfredat dışı okul aktivitelerine katılan sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı öğrencilerin en az avantajlı öğrenciler kadar yada onlardan daha fazla sosyal uyum yönünden olumlu olarak etkilendiklerini bulmuşlar. Bu noktadan hareketle okullarda ders dışı etkinliklerinin uyum düzeyini artırdığı düşünüldüğünde bu tür etkinliklerin artırılması gerekliliği söylenebilir.

Kişinin yapmış olduğu bu faaliyetler sayesinde kendine olan güveni artarken, bu faaliyetlerin kişinin daha çok sosyalleşmesine, toplumda değer görmesine ve sağlıklı olmasına katkısı vardır. Boş zamanlarını sosyal-kültürel veya sportif faaliyetlerle geçiren kişilerin uyum düzeylerinin yüksek çıkmasını yukarda sayılan sebeplere bağlayabiliriz.

Buradan, uyumu kişisel, sosyal ve genel uyum açısından inceleyen çalışmaların farklı sonuçlar ortaya koyduğu ve bunların çoğunun araştırma bulgularını desteklerken, bazılarının desteklemediği görülmektedir. Bu durum; uyuma ilişkin yapılan bu araştırmaların örneklemelerinde, yer alan bireylerin özelliklerinden kaynaklanabilir.

Bu amaçla araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki önerileri getirmek mümkündür;

Üniversite öğrencileri ve diğer gruplarda yer alan gençlerin yeni ve daha kapsamlı araştırmalarla, uyum düzeyleri ve uyum düzeylerine etki eden faktörlerin tespit edilmesi, gençlerimiz ve sorunları hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlayacaktır.

Uyum problemi yaşayan öğrencilerin, uyum problemlerini azaltmak ve ortadan kaldırmak için, öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri, streslerini atabilecekleri sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerini gerçekleştirebilecekleri tesislerin sayıları artırılmalı, öğrencilerin her zaman kullanmaları için cazip hale getirilmelidir.

Öğrencilerin barınma problemlerinin ve ekonomik düzeylerinin iyileştirilmesine yönelik burs, kredi ve yurt hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin uyumlarını sağlamak ve artırmak amacıyla, öğrencilere yönelik bilgilendirme ve oryantasyon çalışmalarının yapılması sağlanmalıdır.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi ve spor yüksekokulları ile eğitim fakülteleri öğrencilerinin kişisel ve sosyal uyum düzeylerini belirlemeye çalışmaktır.

Araştırma, tarama modelinde olup, araştırmada öğrencilerin kişisel ve sosyal uyum düzeyleri, Özgüven (1992) tarafından geliştirilen Hacettepe Kişilik Envanteri; öğrencilerin özelliklerine ilişkin bilgiler ise kişisel bilgi formu ile elde edilmiştir.

Araştırmanın evrenini; Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Kastamonu Eğitim Fakültesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği bölümleri ile Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kastamonu Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ile Kırşehir Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu beden eğitimi öğretmenliği bölümleri 1.sınıf ve 4.sınıf öğrencileri oluşturmuştur.

Elde edilen verilerin analizinde, öğrencilerin kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum puan ortalamaları arasındaki farkların önem kontrolü, bağımsız gruplara uygulanan t- testi ile yapılmıştır. Öğrencilerin uyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla çift yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Uygulanan çift yönlü varyans analizi sonucunda temel ve ortak etkiler önemli bulunduğunda, bu etkilerin hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını saptamak amacıyla Tukey testi kullanılmıştır.

Sonuç olarak, öğrencilerin okul türüne göre; BESYO öğrencilerinin uyum düzeylerinin eğitim fakültesi öğrencileri uyum düzeylerinden, cinsiyetlere göre; erkek öğrencilerin uyum düzeylerinin kız öğrencileri uyum düzeylerinden, sınıf düzeylerine göre; 4. sınıf öğrencilerinin uyum düzeylerinin, 1.sınıf öğrencileri uyum düzeylerinden anlamlı olarak yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim seviyesi, ailenin ekonomik durumu değişkenlerinde önemli farklılıkların olmadığı görülürken, öğrencilerin öğrenimleri sırasında kaldıkları yere göre kişisel uyum düzeylerinde anlamlı fark bulunmuş, yine öğrencilerin, fiziki görünümünden memnuniyetlik durumuna göre, sağlık şikayetinin olup olmamasına göre ve boş zamanlarında sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerine katılma periyotlarına göre; kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerinde anlamlı farkların olduğu tespit edilmiştir

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the personal and social adjustment levels of students in Schools of Physical Education and Faculties of Education .

The study has been carried out by means of survey method and the personal and social adjustment levels have been obtained through Hacettepe Personal Questionnaire developed by Özgüven (1992) and data concerning personal qualities through Personal Data Forms.

The scope of this study consists of first year and fourth year students of Primary School Teaching Departments of Gazi University Gazi Faculty of Education, Kastamonu Faculty of Education , Kırşehir Faculty of Education and Physical Education Teaching Departments of Gazi University Gazi School of Physical Education and Sport, Kastamonu School of Physical Education and Sport and Kırşehir School of Physical Education and Sport.

To analyse the data obtained, the significance control of the differences among the personal , social and general adjustment mean scores has been determined by means of t-test applied to independent groups. With the aim of analysing adjustment levels with regard to different variants, two-way variance analysis has been applied. When basic effects are found significant in this analysis, Tukey test has been utilized to point out because of which group differences these effects arise.

As a result, it has been found that, with regard to school types , the adjustment levels of the students in Schools of Physical Education and Sport with compared to the adjustment levels of the students in Faculties of Education, with regard to the sex, the adjustment levels of male students with compared to the female students, and with regard to the classroom levels, the adjustment levels of the fourth year students with compared to the first year students are meaningfully high. While there are no significant differences in the variants of students' hometowns, education levels of their parents and the economical situation of their families, meaningful difference has been found in the personal adjustment levels with respect to the places where the students have been staying during their education and in terms of the student's own physical appearance satisfaction, health condition and social, cultural and sports activities participation periods in his leisure time, meaningful differences have been found in the personal, social and general adjustment levels.

KAYNAKLAR

- 1- ADLER, A.: İnsan Tabiatını Tanıma, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları (Çev:YÖRÜKAN, A.), Yayın No:334, 3.Baskı, s-xl, Doğu matbaacılık ve Tic.Lmt.,(1997).
- 2- AKANDERE, M.: Üniversite Gençliğinde Görülen Kaygının Giderilmesinde Sporun Farklı Yaş Gruplarına Etkisinin İncelenmesi, G.Ü. BESYO Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt:3, Sayı:1, s-42-50, Ocak, (1998).
- 3- AKCALI, Ö.: Ceza Evindeki Mahkumların Sosyal Uyum Sürecinde Sporun Yeri,G.Ü.BESYO Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, s-165-176, 10-11 Ekim (2003).
- 4- AKKOYUNLU, F.: Gestalt Terapi, Nobel Yayın Dağıtım, Yayın No:238, s-7, Ankara, (2001).
- 5- ANKAY, A.: Ruh Sağlığı ve Davranış Bozuklukları, , s-17, Turan Kitabevi, Ankara (1992).
- 6- ARI, R.: Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları ile Bazı Özlük Niteliklerinin, Ben Durumlarına, Uygunluk ve Uyum Düzeylerine Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Ana Bilim Dalı, Ankara, (1989).
- 7- ASLAN SİPAHİ, C.: Göçmen Olan ve Olmayan Ortaokul Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri, Yüksek Lisans Tezi, G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Ana bilim Dalı, Ankara, (1997).
- 8- AYDOĞMUŞ, K.: Okul Dönemi Çocuklarında Uyum ve Davranış Bozuklukları (Edt: YAVUZER,H.), Aile ve Çocuk, 1982-83 Seminer Konferansları, , s-228-238, Ak Yayınları, (1984).
- 9- BAKIRCIOĞLU, R.: Çocuk Ruh Sağlığı ve Uyum Bozuklukları, s-25,2, Anı Yayıncılık, Ankara, (2002).
- 10- BAKIRCIOĞLU, R.: İlköğretim Ortaöğretim ve Yükseköğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma, 5. Baskı, s-,88-91,97, 33,43 Anı Yayıncılık, Kazan Ofset, Ankara, (2000).
- 11- BAŞER, E.: Spor psikolojisi, Milli Eğitim ve Gençlik Spor bakanlığı Yayın No:31, s-59, Ankara, (1986).
- 12- BAYMUR, F.: Genel Psikoloji, 7. Baskı, s-225, İnkılap Kitabevi, İstanbul, (1985).

13- BİLAL, G.: Demokratik ve Otoriter Olarak Algılanan Ana-Baba Tutumlarının Çocukların Uyum Düzeylerine Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, H.Ü. Sosyal Bil. Ens. Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Ana Bilim Dalı, Ankara, (1984).

14- BİLGİN AYDIN, N.H.: Çocuk Ruh Sağlığı, Morpa Kültür Yayınları, s-25-26,21, Asır Matbaası, İstanbul, (2004).

15- BLUM, S.: Duygusal ve dürtüsel gelişim,Ergenlik psikolojisi, Edt:ONUR,B., s-174, Hacettepe-Taş Kitapçılık, Mekik ofset, Ankara, (1985).

16- BOZGEYİKLİ, H.: Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Kişiler Arası İlişkilerde Farkında Olma Düzeyleri, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Konya, (2001).

17- BOZKURT, A.: Cinsiyetleri, Fakülteleri ve Uyum Düzeyleri Farklı H.Ü. Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeyleri, H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü., Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (1997).

18- BRENNER, C.: Psikanalizin Temelleri (Çev:SAVAŞIR,I., SAVAŞIR,Y.),Yanla Matbaası, s-116, Ankara, (1977).

19- CAN, N.: Değişim Sürecinde Eğitim Yönetimi, Milli Eğitim Yaz Güz 155-156, s-89, Ankara, (2002).

20- CEYLAN, E.: Mesleki Sorun Düzeyleri Farklı Okul Rehber Öğretmenlerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, A.Ü. Yayınları No:1185, s-15,19-21,Eskişehir, (2000).

21- CÜCELOĞLU, D.: İnsan ve Davranışı, 6. Baskı, s-437-438,415, Remzi Kitabevi, İstanbul, (1996).

22- ERKAL, E.M.: Sosyolojik Açıdan Spor, 2.Baskı, Kutsun Matbaa, İstanbul, (1992) .

23- ERDEN,M., AKMAN,Y.: Eğitim Psikolojisi, s-94-95, Arkadaş Yayınları, Ankara, (1995).

24- ERSANLI, K.: Benliğin Gelişimi ve Görevleri, 2.Baskı, s-1-2, Eser Ofset, Samsun, (1996).

25- ERTUĞRUL, H.: Öğretmenin Başarı Kılavuzu, 20.Baskı, s-18, Nesil Yayınları, İstanbul, (2004).

- 26- FİŞEK, K.: Spor Yönetimi, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları no:445, s-28, Ankara, (1980).
- 27- FROM, E.: Erdem ve Mutluluk, (Çev:YÖRÜKAN,A.) Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 4.Baskı, s-XXXV, Yayın No:325, (1997).
- 28- GEÇTAN, E.: Psikanaliz ve Sonrası, 7.Baskı, s-248,46,123,140,218,225,283,237,308, Remzi Kitabevi, İstanbul, (1993).
- 29- GEÇTAN,E.: Çağdaş Yaşam ve Normal dışı Davranışlar, s-13,12,25,46,60-67,26, Remzi Kitabevi, İstanbul. (1989).
- 30- GÖKSU, T.: Toplumsal Psikoloji, s-6,37, Özen Yayıncılık, Ankara, (2000)
- 31- GUIMOND, S., DİF,S., AUPY,A.: Social Identity, Relative Group Status and Intergroup Attitudes: When Favourable Outcomes Change Intergroup Relations...for the Worse,European Journal of Social Psychology, Volüme 32, Issue6, pp.739-760, (2002).
- 32- İKİZLER, C.: Sporda Başarının Psikolojisi, 2.Baskı, s-84, Alfa Basım Yayım, (1994).
- 33- KAĞITÇIBAŞI, Ç.: İnsan ve İnsanlar, 8.Baskı, s-271, İstanbul Matbaası, İstanbul, (1988).
- 34- KILIÇÇI, Y.: Okullarda Ruh Sağlığı, s-20,71,1,3,4,6,7, Anı Yayıncılık, Ankara, (2000).
- 35- KIZILTAN, G.: Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Etmenler, H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, (1984).
- 36- KOPTAGEL-İLAL, G.: Ergenlik Çağının Özellikleri ve Ruhsal Hastalıkları (Edt:YAVUZER, H.), Aile ve Çocuk, 1982-83 Seminer Konferansları, s-169-189, Ak Yayınları, (1984).
- 37- KÖKNEL, Ö.: Genel ve Klinik Psikiyatri, s-79, Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul, (1989).
- 38- KURU, E.: Farklı Statüdeki Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri, G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 23, Sayı: I, s-175-191, (2003).
- 39- KURU, E.: Sporda Psikoloji, s-86, G.Ü İletişim Fak.Basımevi, Ankara, (2000).
- 40- KÜÇÜKAHMET, L.: Sınıf Yönetimi, 6. Baskı, s-54, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, (2004).

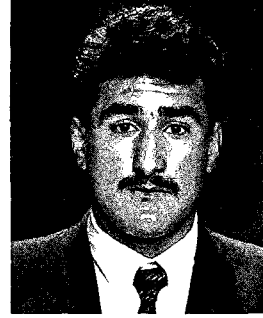
- 41- MANGIR, M., KANDEMİR, F.: On yedi Yaş Grubu Gençlerin Kendini Kabul Düzeyini Etkileyen Bazı Faktörler, Aile ve Toplum, Sayı: 3 Cilt: 1 Yıl:3, s-50-58, Ankara, (1993).
- 42- MARSH, HW., KLEİTMAN, S.: Extracurricular School Activites: The good, the bad and the nonlinear, Harvard Educational Review, 72(4): 464-514, (2002).
- 43- MCHALE, JP. ve Arkadaşları : Patterns of Personal and Social Adjustment Among Sport-Involved and Noninvolved Urban Middel-School Children, Sociology of Sport Journal, 22 (2): 119-136, (2005).
- 44- M.E.B.: Öğretmen Yeterlilikleri, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları 3749, Kaynak Kitap Dizisi 137, s-9, Milli Eğitim Basımevi , Ankara, (2002).
- 45- MORGAN, T.C: Psikolojiye Giriş, (Yayın Sor:KARAKAŞ, S.), Psikoloji Bölümü Yayınları Yayın No:1,s-4, Meteksan A.Ş., Ankara, (1980).
- 46- ÖZGÜVEN, E.: Hacettepe Kişilik Envanteri El Kitabı, Odak Ofset, Ankara, (1992).
- 47- ÖZHAN, G.: Gestalt Yaklaşımına Dayalı Olarak Yapılan Bireysel Psikolojik Danışmanın Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Annelerin Sürekli Kaygı ve Uyum Düzeylerine Etkisi, G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, (2001).
- 48- ÖZKAN, R.: Birey ve Toplum Gelişiminde Öğretmenlik Mesleğinin Önemi, Milli Eğitim Dergisi, Milli Eğitim Basımevi, Yıl:33, Sayı:166, s25-34, Bahar (2005).
- 49- ÖZTÜRK, O.: Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, 2.Basım, s-89,91, Evrim Basım-Yayım-Dağıtım, Ankara, (1989).
- 50- SANDBERG, D.E. ve Arkadaşları: Height and Social Adjustment: Are Extremes a cause for concern and action?, Pediatrics, vol 114 issue 3, p 744, 7p, 2charts ,2graphs, Sep (2004).
- 51- SARP, N.: On Altı Yaş Gençlerinde Görülen Uyumsuz Davranışlarla, Sosyo Ekonomik ve Cinsiyet İlişkisi, Aile ve Toplum, Sayı: 3 Cilt: 1 Yıl:3, s-17-23, Ankara, (1993).
- 52- SELÇUK, Z.: Eğitim Psikolojisi, s-46, Şafak Matbaacılık, Ankara, (1996).
- 53- SEMERCİ,N. Ç.: Türkiye’de Öğretmenlik Tutumları, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:14, Sayı:1, s-137-146, Elazığ, (2004).

- 54- SMİTH, R., DARLİNG, N., CARDWELL, L.L.: Participation in school-Based Extracurricular Activities and Adolescent Adjustment, Journal of Research, Vol.37, No.1, pp.51-76, (2005).
- 55- SİVRİKAYA, K.: Fatih Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin Belirlenmesi ve Uyum Düzeyleri Arasındaki Farklılıkların Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Eğitim Ana bilim Dalı, Trabzon, (1992).
- 56- SUAT, B.: Öğretmenlerimize, Çağdaş Eğitim Dergisi, Yıl 20, S:210, s-45-46, Ankara, (1995).
- 57- TAN, H.: Psikolojik Danışma ve Rehberlik, s-81,55, M.E.B. Öğretmen Kitapları Dizisi, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, (1992).
- 58- TEKALAN, Ş.A.: Birlikte Yaşama Kültüründe Kendisi ile Barışık Olmanın Önemi, Zaman Gazetesi, s-16, 12 Nisan, (2005).
- 59- TEMEL, F., AKSOY, A.: Ergen ve Gelişimi, s-116, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, (2001).
- 60- TOPÇU, S. ve Arkadaşları: Davranış Bilimleri (Edt: ZILLIOĞLU,M.), 1. Fasikül, s-67, Anadolu Üniversitesi Yayınları No:144, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:59, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, (1986).
- 61- USTA, H.E.: Öğretmen-Öğretmenlik ve Öğretimin Birliği Kanunu, Çağdaş Eğitim Dergisi Yıl.20, S:206, s-17-18, Ocak (1995).
- 62- YAMAN, M., YAAN ,T., TÜRKMEN ,M.: Sporun Öğretmen Adayı Üniversite Öğrencilerinin Ataklık ve Pratik Olma Kişilik Özelliklerine Etkisi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:5, s-116-132, Nisan (2003).
- 63- YAVUZER, H.: Ergenlik Dönemi Özellikleri ve Sorunları, Aile ve Çocuk, 1982-83 Seminer Konferansları, Ak Yayınları, s-140-155, (1984).
- 64- YAVUZER, H.: Çocuk Psikolojisi Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna, 23. Baskı, s-162, Remzi Kitabevi, İstanbul, (2002).
- 65- YAZICI, E., ve Arkadaşları: Gazi Üniversitesi Gençliği Araştırması Üniversite Gençliğinin Sosyo-kültürel Profili, s-12,11,13,8, Ankara, (2003)

- 66- YEŞİLYAPRAK, B.: Kişiliğin Gelişiminde Ailesel Faktörlerin Etkisine İlişkin Bir Araştırma, Aile ve Toplum Dergisi, Sayı:3, Cilt:1, Yıl:3, s-3-16, Eylül-Aralık, (1993).
- 67- YETİM, A.: Öğretmenlik Mesleğinin ve Beden Eğitimi Öğretmeninin Sosyal Görevleri, Atatürk Üniversitesi BESYO 1.Spor Kongresi Bildirimleri, s-1-6, (1998).
- 68- YETİM, A.: Sosyoloji ve Spor, s-125, Topkar Matbaacılık, Ankara, (2000).
- 69- YETİM, A.,GÖKTAŞ, Z.: Öğretmenin Mesleki ve Kişisel Nitelikleri, G.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi,Cilt:12, No:2, s-541-550, Ekim (2004).
- 70- YILMAZ, F.: Lise ve Dengi Okullara Devam Eden Öğrencilerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Faktörler, Ondokuz Mayıs Ün., Sosyal Bilimler Ens., Yüksek Lisans Tezi, Samsun, (1990).
- 71- YÖRÜKOĞLU, A.: Aile ve Çocuk, 2.Baskı, s-29, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, (1984).
- 72- YÖRÜKOĞLU, A.: Gençlik Çağı, Özgür Yayınları:49, 11.Baskı, s-125-130, Kurtiş Matbaası, İstanbul, (2000).
- 73- ÜNLÜOĞLU, G.: Erginliğin Psikopatolojisi, Ergenlik psikolojisi, Edt: ONUR,B., s-209-228, Hacettepe-Taş Kitapçılık, Mekik ofset, Ankara, (1985).

ÖZGEÇMİŞ

01.01.1967 yılında Ankara’da doğdu. İlk okul, orta okul ve lise öğrenimini Ankara’da tamamladı. 1985 yılında girmiş olduğu G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünden 1989 yılında mezun olarak aynı yıl Ankara Mamak Lisesinde öğretmenliğe başladı. 1992 yılında G.Ü. Kırşehir Meslek Yüksekokulunda öğretim görevlisi olarak göreve başlamış daha sonra Kırşehir Eğitim Fakültesinde aynı görevi yürütmüştür.

Uzun süre uğraşmış olduğu Judo sporunda millilik düzeyine ulaşarak, ülkemizi temsil etmiştir. Aynı zamanda G.Ü. Kırşehir Meslek Yüksekokulu spor kulübünde amatör olarak futbol ve voleybol oynarken, aynı kulüpte antrenörlük ve yöneticilik görevlerinde de bulunmuştur.

Evli ve iki çocuk babası olan Mustafa TUNÇEL halen Kırşehir Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

EK.1. Araştırmada Kullanılan Ölçme Aracı Hakkındaki Bilgiler

Hacettepe Kişilik Envanteri

Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE) bireylerin kişisel ve sosyal uyum düzeylerini ölçme amacı ile geliştirilmiştir. “Uyum” kavramı çeşitli psikolojik yaklaşım ve disiplinlere göre biraz farklı şekillerde anlaşılmakla birlikte, genelde bireyin hem kendisi hem de çevresi ile iyi ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri sürdürme derecesi şeklinde tarif edilebilir. Bir terim olarak kişilik, yetenek ve başarı yönleri de dahil olmak üzere bireyin tüm niteliklerini kapsar, ve kişinin davranışı bu çok çeşitli niteliklerin, karmaşık etkileşimlerinin bir ürünü olarak ortaya çıkar. Ancak bu envanterde kullanılan kişilik kavramı bireyin duygu, düşünce ve davranış biçimini içerecek şekilde daha dar bir anlamda kullanılmıştır.

Hacettepe Kişilik Envanterinin Alt Ölçeklerinin Tanımları

Bireyin kişisel ve sosyal uyumunu oluşturan alt ölçekler şunlardır.

KİŞİSEL UYUM ALT ÖLÇEKLERİ (KU)

Kişisel uyuma ilişkin dört alt ölçeğin nitelikleri aşağıda kısaca verilmiştir.

Kendini Gerçekleştirme (KG)

Kendini gerçekleştirme puanı, kendini gerçekleştiren kişinin davranış özelliklerinden, kendine güvenme, kendi yeteneklerinin farkında olma, kendi kendine kararlar verebilme, doğru bildiğini söyleme, kabul edildiği ve bir işe yaradığı duygusu içinde olma gibi niteliklerle ilişkilidir.

Puanın yüksek veya düşük olması, bireyin bu nitelikteki davranışlarını değerlendirme olanağı sağlamaktadır.

Duygusal Kararlılık (DK)

Duygusal kararlılık puanının yüksek oluşu bireyin duygusal yönden kararlı oluşunu belirtir. Duygusal kararlılık düzeyi yüksek olan bireyler, genellikle kendine güvenen, az üzülen, alıngan olmama özellikleri gösteren kişilerdir. Çoğu kez sakin ve huzurlu bireyler izlenimi verirler.

Başkalarından pek az tavsiye isterler. Kendi kararlarını kendileri verme eğilimindedirler. Ortaya çıkan yeni ve yabancı durumlardan çekinmezler. Acil durumlarda etkili davranışlar gösterirler.

Puanı düşük olan kişiler, genellikle gergin ve kaygılı olurlar, sıkıntılı durumlarda gözyaşlarını tutamazlar. Karşılaştıkları yeni durumlarda ise ya korkak ve çekingen, ya da aşırı düzeyde atak ve kavgacı olabilirler.

Nevrotik Eğilimler (NE)

Nevrotik belirtileri olan kişiler, kronik yorgunluk, baş ağrısı, uyuyamama, görme güçlükleri, iştahsızlık vb. gibi çeşitli psikosomatik belirtilerin birinden ya da birkaçından şikayetçidirler. Nevrotik belirtilere sahip olan bu kişiler, duygusal çatışmalarının genellikle fiziksel yollardan ifade etmektedirler. Ayrıca nevroitik eğilimler, benliğini olduğu gibi kabul edememe, mükemmelliyeçti olma, eleştiriye açık olmama gibi davranışları da içerir.

Nevrotik eğilimler puanının yüksek bulunması, bu tür belirtilerin azlığını, düşük olması ise çokluğunu gösterir.

Psikotik Belirtiler (PB)

Psikotik belirtiler puanı düşük olan bireylerde, insanlardan uzaklaşma ve yalnız kalmayı yeğleme eğilimi, dikkatini bir noktada toplama güçlüğü ve hayal kurma eğilimi gözlenir. Bu bireyler, alıngan ve aşırı duygusaldırlar. Kendilerine yönelik düşünceleri fazladır.

Psikotik belirtiler puanının yüksek olduğu, normal bir uyum tarzında ise birey, belirli ölçüler içinde, hayal dünyasından bağımsız olarak yaşamını sürdürür.

SOSYAL UYUM ALT ÖLÇEKLERİ (SU)

Sosyal uyuma ilişkin dört alt ölçeğin nitelikleri aşağıda kısaca verilmiştir.

Aile İlişkileri (Aİ)

Bu alt ölçekten elde edilen puan, bireyin ailesi ile olan ilişkilerini yansıtır. Puanın yüksek bulunması, kişinin anne ve babası ve kardeşleri ile dostça ve sağlıklı ilişkiler içinde olduğunu, ailesinin sevdiğini ve ailesi tarafından sevildiğini gösterir.

Bu tür bireyler, aile üyelerinin normal ölçüler içinde, kendilerinden isteklerde bulunan, ancak belli düzeyde bağımsız olma hakkını onlara tanıyan kişiler olarak görürler. Zamanlarının çoğunu aileleri ile evde geçirirler ve birlikte etkinlik gösterirler.

Aile ilişkileri puanının düşük bulunması ise, bireyin ailesi ile olan ilişkilerinde, karışıklık ve uyumsuzluk bulunduğuna işaret eder.

Genellikle anne-baba ve kardeşleri ile problemleri olan bireyler, aile üyelerini çok otoriter bulurlar, onların kendilerinden çok fazla şey beklediklerini düşünürler. Çok zorunlu haller dışında, evde olmaktan kaçınırlar, evden kaçma isteklerini sık sık ifade ederler.

Sosyal İlişkiler (Sİ)

Sosyal ilişkiler puanı, bireyin diğer insanlarla olan ilişkilerinin niteliğini belirtir. Puanın yüksek oluşu, sosyal olgunluk yönünden bireyin uyumlu ve sosyal becerilerin yüksek düzeyde olduğuna işaret eder. Bu kişiler, arkadaşları ve diğer yetişkin grupları içinde mutlu ve rahat bir görünüm verirler. Konuşmaktan hoşlanırlar ve başkalarının söylediklerine ilgi gösterirler. Başkalarını sever ve başkaları tarafından da sevilirler. Topluluk içinde esnek bir tutumu benimserler, kabul gören davranışlar sergilerler. Kendilerini sosyal durumlara uygun şekilde idare etmesini bilirler.

Sosyal ilişkiler puanının düşük olması ise, bireyin sosyal beceriler ve sosyalleşme bakımından durgun olduğu anlamına gelir. Bu kişiler, arkadaş ve yetişkin grupları içinde iken, kendilerini mutlu ve rahat hissetmezler, konuşmaktan ve başkaları ile birlikte olmaktan pek hoşlanmazlar. Dışardan gelen sosyal uyarıcılara tepki göstermede isteksiz hareket ederler, yada da hiç tepki göstermezler.

Sosyal Normlar (SN)

Sosyal normlar puanı, uyulması zorunlu yasal durum olduğu kadar, dikkate alınması gereken sosyal kural ve toplum değerlerine ve başkalarının haklarına saygılı olma, bunun yanı sıra kendi istek ve gereksinmelerini de toplumla uzlaşarak, belli ölçülerde bağımsız olarak karşılama gibi davranışları ölçer.

Sosyal normlar puanının yüksek olması, bireyin başkalarının haklarını anlayışla karşıladığını, kişisel isteklerini grubun gereksinmelerine göre erteleyebildiğini ya da değiştirebildiğini gösterir. Bu kişiler toplumda neyin doğru ve neyin yanlış olarak kabul edildiğinin bilincindedirler.

Antisosyal Eğilimler (AE)

Antisosyal eğilimler puanının düşük olması, bireyin antisosyal eğilimlere sahip olduğunu gösterir. Bu tür eğilimler gösteren kişiler, genellikle sert, öfkeyle dolu, kavgacı, incitme isteği duyan, zor kullanmaya eğilimli, öç alma duyguları içinde olan saygısız bireylerdir. Eşyalara, özellikle başkalarının eşyalarına zarar vermekten, bilinçli olarak toplumsal normlara ters düşen davranışlarda bulunmaktan hoşlanırlar ve bu şekilde kişisel doyum sağlamaya çalışırlar.

Antisosyal eğilimler puanının yüksek olması bireyin belli ölçüler içinde bu tür eğilimleri olmadığına işaret eder.

Toplam Puanları:

Kişisel Uyum: Kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler alt ölçeklerinden elde edilen toplam puandan oluşmaktadır.

Sosyal Uyum: Aile ilişkileri, Sosyal İlişkiler, Sosyal Normlar ve Antisosyal Eğilimler alt ölçeklerinden elde edilen puanların toplamından oluşmaktadır.

Genel Uyum: Kişisel ve sosyal uyum puanlarının toplamıdır.

Hacettepe Kişilik Envanterinin Geliştirilmesindeki Amaç

Hacettepe Kişilik Envanteri HKE'nin geliştirilmesi bazı temel ve pratik ihtiyaçlardan kaynaklanmıştır. (HKE)'nin geliştirilmesindeki amaç belki şöyle özetlenebilir.

1. Hacettepe Psikolojik Danışma ve Rehberlik merkezi'ne başvuran bireylerin kişisel ve sosyal uyum düzeyleri hakkında psikolojik danışmaya katkısı olabilecek bilgiler elde etmek,

2. Psikolojik Danışma merkezi'ne başvuranların, ilk görüşme sonuçlarına ek olarak, merkezde mi yoksa hastahane de mi yardım görmeleri gerektiği kararına ilişkin, objektif ve tamamlayıcı bilgiler elde etmek,

3. Psikolojik danışma ve Rehberlik ile Psikoloji alanında hizmet veren, psikolojik danışma ve araştırma yapan ancak, klinik yatkınlığı olmayan kişilerin, normal ve ileri düzeyde ruh sağlığı sorunları olmayan kişilere rahatlıkla uygulayabilecekleri, bireylerin kişisel ve sosyal uyumları hakkında veri toplayabilecekleri ve toplumda ruh sağlığı hakkında veri toplayabilecekleri ve toplumda ruh sağlığı taramaları yapabilecekleri bir envanter geliştirmek,

4. Bu envanter, herhangi bir envanteri doğrudan tercüme ve adapte edip, dış ülkede hazırlanmış olan anahtarı aynen kullanmak yerine, ülkemizde bir envanter geliştirmek, test geliştirmeye ilişkin uygulamaları, gerekli analizleri yapmak, ölçütler ve anahtar geliştirme, geçerlik, güvenirlik ve normlar itibarıyla ülkemiz insanının durum ve niteliklerine dayalı bir envanter olmasını sağlamak, lisans üstü düzeyde vermekte olduğum, “Test Geliştirme” dersine gerçek bir uygulama alanı açmak gibi güdü ve nedenler HKE’nin geliştirilmesinde önemli etkenler olmuştur.

HKE’nin Geliştirilmesinde İzlenen Yöntem

HKE’nin geliştirilmesinde izlenen yol aşağıda kısaca özetlenmiştir.

(1) Hacettepe Kişilik Envanteri’nin geliştirilmesinde, “Rasyonel” ve “Ampirik” Envanter Geliştirme Yöntemleri biri diğerini izleyecek şekilde birlikte kullanılmıştır. Envanter alt ölçeklerinin ve alt ölçeklere girecek maddelerin alt ölçeklerinin ve alt ölçeklere girecek maddelerin seçiminde rasyonel esaslardan hareket edilmiştir. Envantere alınacak alt ölçekler ve alt ölçeklere alınacak maddeler birçok batı ülkelerinde de yapıldığı gibi yukarıda sözü edilen diğer kişilik ve uyum envanterlerinden rasyonel ölçütlere göre seçilmiştir.

(2) Başlangıçta envanter için alt ölçeklere alınacak madde sayıları düşünüldüğü yaklaşıp bir misli fazla olarak seçilmiş, daha sonra envanterin deneme formu hazırlanmış, uyum düzeyi yönünden normal ve normalden sapmış olduğu uyum düzeyi yönünden normal ve normalden sapmış olduğu bilinen gruplara uygulanmıştır. Ölçüt grupların cevap dağılımlarına ilişkin gerekli analizler yapılarak nihai ölçeğin hazırlanmasında ayırt edici gücü yüksek maddeler seçilmek suretiyle “ampirik” bir yol izlenmiştir.

(3) Alt ölçeklerin kararlaştırılmasında, ölçeklerin ara korelasyonlarına bakılmış, ara korelasyonların makul sayılabilecek bir derecede olmasına, farklı nitelikleri ölçmesi için de korelasyonun çok yüksek olmamasına dikkat edilmiştir.

(4) Alt ölçeklere alınacak maddelerin seçiminde ise, madde-toplam puan korelasyonları ve dış ölçütlere ilişkin ölçüt gurupların aynı maddeye verdikleri cevapların varyansı dikkate alınmıştır. Ölçüt guruplara ilişkin madde varyansı yüksek kolanlar envantere alınmış, düşük kolanlar ise envantere alınmamıştır.

(5) Envanterin puanlama anahtarının hazırlanmasında ise maddenin alındığı orijinal envanterdeki cevap anahtarı değil, ülkemizden alınan ölçüt gurupların normal ve normalden sapmış olduğu bilinen gurupların o maddeye verdikleri cevapların varyansı esas alınmıştır. Ölçüt grubun

cevabı ile maddenin alındığı orijinal envanterdeki cevabın farklı olması halinde, anahtar cevap olarak ölçüt grubun cevabı esas alınmış ülkemiz insanının maddeye tepkisine ağırlık verilmiştir. Bir dış ülkenin yaşantı, duygu ve kültüründen kaynaklanan ve cevap anahtarına yansıyan kültür farkları elimine edilmiştir.

(6) Ampirik yöntemle envanter geliştirmede en önemli zorluk ölçülen niteliğin varlığını-yokluğunu gösterecek “dış ölçütler” bulmaktır. HKE’nin kişisel ve sosyal uyum ve bunlara ait alt ölçeklerin madde ve test geçerliğin saptanmasında “kişisel uyum” için dış ölçüt olarak, Ankara Üniversitesi, Psikiyatri Kliniğinde yatmakta olan, okur yazarlık düzeyi envanter uygulamaya elverişli bir gruptan, “sosyal uyum” için ise, Ankara Yarı çık Cezaevinde yatmakta ve okur-yazar olan bir gruptan elde edilmiştir. “Normalden sapmış” bu gruplara karşın bunlara denk olacak “normal” grupların envanterden aldıkları madde ve test puanlarından yararlanılmıştır. Normalden sapmış olarak nitelenen iki gurubun maddelere verdikleri cevaplar, “normal” bir gruptaki bireylerin verdikleri cevaplarla “normal” bir gruptaki bireylerin verdikleri cevaplarla karşılaştırılarak, maddelerin dış ölçütlere göre olan geçerliğine göre envantere alınacak maddeler seçilmiştir. Anahtarın hazırlanmasında da bu iki gurubun cevap dağılımlarına bakılmıştır.

(7) Envanterlerin çoğunda maddelere verilen cevaplar erkek ve hanımlara göre değiştiği, yani cinsiyetin etkisi görüldüğü için, erkek ve hanımlar için ayrı ayrı puanlama anahtarı hazırlanmaktadır. Bu ise işlemleri artırmakta ve puanlama süresini uzatmaktadır. HKE’nin maddelerinin seçiminde, yapılan istatistiksel analizler sırasında cinsiyet değişkeninden etkilenen maddeler elimine edilmiş nötr olan maddeler seçilerek alınmıştır. Böylece, tek bir anahtar kullanma imkanı sağlanmıştır.

HKE, ölçek seçimi, madde seçimi, anahtar hazırlama ve normları ampirik bir yaklaşımla ülkemiz koşullarında gerçekleştirilen ilk envanterdir.

HKE’nin Alt Ölçek ve Maddelerinin Düzenlenmesi

HKE alt ölçek ve maddelerinin düzenlenmesinde izlenen temel ilke ve düşünceler aşağıda kısaca belirtilmiştir.

(1) Hacettepe Kişilik Envanteri’nin düzenlenmesinde temel esasların sağlam, uygulama, puanlama ve yorumlanmasının olabildiğince kolay ve envanter alma süresinin kısa olmasına özen gösterilmiştir. Her alt ölçek için konan maddeler ayrı olarak düzenlenmiş, sadece o alt ölçekte kullanılmıştır. Maddeler birçok kişilik envanterinde olduğu gibi çeşitli alt ölçeklerde tekrar kullanılmamıştır.

(2) Envanter içindeki maddeler alt ölçekler şeklinde maddeler bir arada grup olarak değil, her alt ölçeğe ilişkin maddeler bir düzen içinde dağıtılmıştır. Böylece, kişinin envanteri cevaplandırması sırasında ilgi, dikkat, davranış ve tutumunda olabilecek değişimlerin herhangi bir alt ölçeği yoğun şekilde etkileme olasılığı önlenmiştir.

(3) Envanterdeki maddelerin hazırlanmasında envanterlerde yaygın olarak kullanılan düz cümle formatı yerine soru cümlesi formatı tercih edilmiştir. Örneğin “İnsan ilişkilerinde utangaç bir kişi misiniz?” şeklinde olduğu gibi soru cümlesi formatı kullanılmıştır. Soru cümlesi kalıbının kişiye bir yakını, bir danışman v.b. gibi birisiyle karşılıklı konuşuyormuş gibi bir görüşme ortamı yaratacağı, kişiyi daha iyi uyuracağı düşünülmüştür.

Maddelerin düz cümle olması yerine doğrudan doğruya kişiye soru yöneltilmenin cevaplandırmada “zorunlu seçim” (Forced Choice) yöntemine uygun bir cevaplama tarzı olacağı, uyarıcı- tepki ilişkisini canlı tutacağı, spontane cevaplar vermeyi kolaylaştıracağı, ilk akla gelen cevabı uyarmada daha etkili olabileceği varsayılmıştır. Türkçe’nin yapısına soru formatının daha uygun olacağına ilişkin görüşler de HKE maddelerinin soru cümlesi şeklinde düzenlenmesinde bir diğer etken olmuştur.

Hacettepe Kişilik Envanterinin Güvenirliği

Özgülven’in (1976-1982) farklı gruplar üzerinde envanterin aralıklı tekrarı yöntemi ile yaptığı çeşitli güvenilirlik çalışmalarında alt ölçeklere ilişkin güvenilirlik katsayıları 0.58 ile 0.92 arasında ve ortalama 0.82 civarında değişmiştir. Genellikle kişisel uyum alt ölçeklerinin güvenilirlikleri, sosyal uyum alt ölçeklerine göre biraz daha yüksek bulunmuştur.

Kızıltan (1982) tarafından üniversite öğrencilerinden elli altı kişilik bir gruba Hacettepe Kişilik Envanteri, on beş gün ara ile envanterin tekrarı yöntemi ile aynı öğrencilere iki kez uygulanmış, iki uygulamadan elde edilen puanlar arasındaki korelasyonlar:kendini Gerçekleştirme (KG) 0.80: Duygusal kararlılık (DK) 0.81: Nevrotik Eğilimler (NE) 0.93: Psikotik Belirtiler (PB) 0.86 Aile İlişkileri(Aİ) 0.84: Sosyal İlişkiler (Sİ) 0.83: Sosyal Normlar (SN) 0.71: Antisozyal Eğilimler (AE) 0.79: Kişisel Uyum (KU) 0.93: Sosyal Uyum (SU) 0.84: , Genel Uyum (GU) 0.92 olarak saptanmıştır.

Hacettepe Kişilik Envanterinin Geçerliği

HKE puanları üzerinde Diskriminant analizi yapan Özden (1981) Hacettepe Kişilik Envanterinin, H.Ü. Sosyoloji bölümü 2.sınıf, Ankara yarı açık tutukevi ve Çankaya lisesi 2.sınıf öğrencilerine uygulamasından elde edilen alt puanlar üzerinde yaptığı diskriminant analizi

sonucunda, HKE'nin alt ölçeklerinin ayırt edici olduğu, envanterden elde edilen geçerlilik puanının güçlü ve testin güvenilir olduğu, envanterin hazırlanması aşamasında düzenlendiği şekilde cinsiyet değişkeninin puanları etkilemediği sonucuna varmıştır.

HKE'nin Benzer Ölçekler Geçerliliği:

Sağlıklı bir kişilik için bireyin “Benlik Tasarımının” önemi dikkate alınarak, ODTÜ hazırlık sınıfı öğrencileri üzerinde Özgüven ve İslam (1983) tarafından Benlik Tasarımı Envanteri ölçüt alınarak yapılan bir benzer ölçekler geçerliliği çalışmasında da HKE ve Benlik Tasarımı puanları arasında aşağıdaki tabloda verilen korelasyonlar elde edilmiştir.

Tablo 33. HKE İle Benlik Tasarımı (BT) Envanterleri Arasındaki Benzer Ölçekler Geçerliliğine İlişkin Korelasyonlar

HKE Ölçekleri	(BT) ile (HKE) Benzer Ölçekler Geçerliliği
Genel Uyum (GU)	.77
Kişisel Uyum (KU)	.75
Sosyal Uyum (SU)	.69
Kendini Gerçekleştirme (KG)	.79
Duygusal kararlılık (DK)	.66
Nevrotik Eğilimler (NE)	.47
Psikotik Belirtiler (PB)	.62
Aile İlişkileri (Aİ)	.66
Sosyal İlişkiler (Sİ)	.72
Standart Normlar (SN)	.67
Antisosyal Eğilimler (AE)	.48

Tablodaki korelasyonların hepsi pozitif ve bir geçerlik katsayısı olarak oldukça yüksektir. Bu ilişki, bireylerin benlik tasarım düzeyleri yükseldikçe, HKE ölçeklerinden aldıkları puanlarında derece farkları ile birlikte yükseldiğini göstermektedir.^{46*}

*Kaynak: HKE Hacettepe Kişilik Envanteri El Kitabı

EK:2 HACETTEPE KİŞİLİK ENVANTERİ (HKE)

AÇIKLAMA:

Envanter içinde EVET ya da HAYIR şeklinde cevaplandırılacak sorular vardır. Bu sorular çeşitli durumlarda sizin genellikle ne düşündüğünüz, nasıl duygulandığınız ve ne şekilde davranışta bulunduğunuz ile ilgilidir.

Her soruyu cevaplandırırken önce sizin için cevabın “Evet” mi yoksa “Hayır” mı olduğunu kararlaştırınız, sonra da cevap kağıdında uygun yeri karalayarak işaretleyiniz. Cevaplandırmanın nasıl yapılacağını görmek için aşağıda iki örnek verilmiştir.

ÖRNEKLER:

	EVET	HAYIR
1. Geceleri sık-sık rüya görür müsünüz?	//	//
2. Arkadaşlarınızdan memnun musunuz?	//	//

Eğer sık-sık rüya görmüyorsanız HAYIR, arkadaşlarınızdan memnunsanız EVET cevabını, yukarıdaki örnekte olduğu gibi işaretleyeceksiniz.

Açıklamanın tamamını okuduktan sonra cevaplandırmaya başlayınız. Envanter üzerine hiçbir şey yazmayınız, cevaplarınızı CEVAP KAĞIDI üzerine işaretleyiniz (Cevaplama formu arkadadır). Cevaplandırırken bir kişi olarak sadece kendi gerçek durumunuzu ifade ediniz. Bir soru üzerinde fazla zaman harcamayınız. İlk aklınıza gelen cevabı işaretleyiniz. Atlamadan soruların hepsini cevaplandırınız.

1. Başkaları sizinle tartışmaya kalkınca hemen rahatsız olur musunuz?
2. Zıt görüşte olanlara rağmen planınızı genellikle uygulayabilir misiniz?
3. Yaptıklarınıza üzüldüğünüz zamanlar çok oluyor mu?
4. Bazı anlamsız düşünceler zihninizi meşgul edip sizi rahatsız eder mi?
5. Bir şanssızlığa uğrayacağınızdan korkuyor musunuz?
6. Oturduğunuz yerde duramaz hale geldiğiniz zamanlar olur mu?
7. Sık-sık önemsiz şeyleri kendinize dert ediniz misiniz?
8. Diğer insanlarla tanışmakta zorluk çeker misiniz?
9. Çözemediğiniz ve cesaretinizi kıran sorunlarınız ve sorumluluklarınız var mı?
10. Bazen hiç kimsenin sizi iyi anlayamadığını düşündüğünüz olur mu?
11. Arkadaşlarınızla dışarıda çok fazla zaman harcadığınız için ailenizin sizden şikayet ettiği olur mu?
12. Aile içinde kararlar alınırken sizin de fikrinizi alırlar mı?
13. İnsanları birbirleri ile tanıştırmak size kolay gelir mi?

14. Olabildiğince kalabalıktan uzak kalma eğiliminiz var mı?
15. Arkadaşlarınız sosyal ilişkilerinizi istenilen düzeyde bulurlar mı?
16. Tanışmadığınız yeni birisine de dostça davranmak gerekir mi?
17. Yasalara uymayan davranışları için insanlar haklı görülebilir mi?
18. Başkalarına sır vermek size güç gelir mi?
19. Saygısız oluşlarından dolayı gençlerden öç almak istediğiniz zamanlar oluyor mu?
20. Çoğu zaman yanlış veya kötü bir şey yapacağınızdan kaygılanır mısınız?
21. Size kötü davrandıkları için öç almayı istediğiniz kişiler oldu mu?
22. Fikirlerinizi başkalarına kabul ettirmenin güç olduğu kanısında mısınız?
23. Çoğu zaman başkalarının aynı konuda ne karar verdiklerini öğrenme zorunluluğu duyar mısınız?
24. Hoş olmadığı için sizi uzun zamandır üzen bir yaşantınız var mı?
25. Duygularınızı kontrol altında tutabiliyor musunuz?
26. Güç bir durumla karşılaşacağınızı düşününce heyecanlanır ve terler misiniz?
27. Görme gücünüzdeki bozukluklardan sık-sık yakınır mısınız?
28. Aileniz bireyleri ile sık-sık tartışmalarınız olur mu?
29. Beklentinizin üstünde dostluk gösteren insanlara karşı dikkatli olmaya çalışır mısınız?
30. Dikkatinizi bir konu üzerinde toplamada çok güçlük çeker misiniz?
31. Çoğu zaman tüm vücudunuzda bir kırıklık, halsizlik hissedersiniz mi?
32. Aileniz, onlara karşı düşünceli davrandığınız kanısında mıdır?
33. Aileniz bireyleri genellikle birbirlerine karşı sakın davranırlar mı?
34. Birbiri ile şakalaşan kimseler arasında olmak ister misiniz?
35. Diğer insanlarla ilişki kurmada sizi yetenekli bulurlar mı?
36. Genellikle karşı cinsten birisi ile çalışmaktan hoşlanır mısınız?
37. Sahibine haber vermeden bazı şeyleri ödünç almak doğru sayılabilir mi?
38. Kişinin toplumdaki adet ve geleneklere uyması sizce önemli midir?
39. Kendini beğenmiş oldukları için çevrenizdeki çoğu kişileri uyarmak zorunda kaldığınız oluyor mu?
40. Hakkınızda dedikodu yapacaklarından kuşkulandır mısınız?
41. Zararsız yalanlar söyleyerek zor durumlardan kurtulmak size kolay gelir mi?
42. Arkadaşlarınız sizi, “eğriye eğri doğruya doğru”, diyen bir kişi olarak mı bilirler?
43. Çevrenizdeki kişiler önemli konularda sizin görüşünüzü de öğrenmek isterler mi?
44. Arkadaşlarınızın çoğu kadar siz de güçlü ve sağlıklı mısınız?
45. Çevrenizdeki kişilerden kolayca hastalık kapın bir yaradılıştasınız mı?
46. “Başaramadım” gibi bir duygudan rahatsız mısınız?
47. Sağlığınıza çok dikkat etmek ihtiyacında mısınız?
48. İçinde bulunduğunuz koşullardan dolayı sık-sık sinirlendiğiniz olur mu?

49. Belli etmeseniz bile çevrenizdekilere sık-sık darıldığınız olur mu?
50. Moralinizin bozulduğu ve bundan kurtulmanın çok zor olduğu zamanlar oluyor mu?
51. Çevrenizdeki kişilerin çoğu ile arkadaşlık etmek yerine yalnız olmayı tercih eder misiniz?
52. Tanıdıkların bulunmadığı bir çevrede sıkılganlık çeker misiniz?
53. Ailenizdeki kişilerin bazıları size karşı çok cimri davranıyor mu?
54. Ailenizin çoğu kez her şeye itaat etmenizi beklemeleri sizi kızdırır mı?
55. Mutlu olacağınız sayıda ve nitelikte arkadaşlarınız var mı?
56. Gürültülü eğlencelere katılmaktan hoşlanır mısınız?
57. Sosyal etkinlikler sırasında başkalarını eğlendirmek size zor gelir mi?
58. İş ve sorumluluklardan kaçmak her zaman hatalı mıdır?
59. İnsan verdiği sözü her zaman yerine getirmeli midir?
60. Kapıların açık bırakan kişilerin eşyalarının çalınmasını hak ettikleri görüşüne katılır mısınız?
61. Karşıt cinsten birisi ile birlikte olunca genellikle onun cinsiyeti ile ilgili şeyler mi düşünürsünüz?
62. Bulunduğunuz çevrede çok fazla konu-komşu dedikoduları yapıyor mu?
63. İnsan ilişkilerinde utangaç bir kişi misiniz?
64. Kişileri birbirine tanıştırmak ve başkalarına tanıştırmak size kolay gelir mi?
65. Başkaları sizi yetenekli ve cesur bulur mu?
66. Alıngan bir kişi misiniz?
67. Fiziki görünüşünüzden dolayı duygusal bir hassasiyetiniz var mı?
68. Duygularınıza olan güveninizden dolayı görüşlerinizin esnek olduğu kanısında mısınız?
69. Sık-sık kabızlıktan ve mide ağrılarından şikayetiniz olur mu?
70. Ara sıra zihninizin ağır işlediğini hisseder misiniz?
71. Başkalarının mutluluğunu kıskandığınız zamanlar oluyor mu?
72. Başarmayı arzu ettiğiniz şeyleri düşünmek, onları yapmaktan daha çok haz veriyor mu?
73. Size açık olan avantajlı durumlardan bazı kişilerin yararlanma çabasında oldukları kanısında mısınız?
74. İstekli olduğunuz toplantı veya etkinliklere katılmanız genellikle engellenir mi?
75. En az anlayış gördüğünüz yerin aileniz olduğunu düşündüğünüz oluyor mu?
76. Koşulsuz olarak her insana yardım eder misiniz?
77. Sönük geçmekte olan bir toplantıya öncülük edip canlandırmak size kolay gelir mi?
78. Çabuk arkadaş edinen bir kişi misiniz?
79. Ortaya çıkan fırsatlarda otobüse ücret ödmeden binmek bir şerefsizlik midir?
80. İşlerini düze çıkarmak için pek çok kişinin yalan söylediği kanısında mısınız?
81. Sosyal kurallardan oldukça bağımsız bir yaşantı içinde misiniz?
82. Çevrenizdeki çoğu kişilerin politik görüşleri sizinkine ters düşer mi?
83. Başkalarının saflığını kendi çıkarlarına kullanan kimseleri ayıplar mısınız?

84. Aileniz, sizin başarılı olduğunuz kanısında mıdır?
85. İsteddiğiniz bir işe veya mesleğe girmezinin engellendiği oldu mu?
86. Önemli olmayan konular yüzünden sık-sık eleştirildiğiniz olur mu?
87. Yaptığınız bir yanlış kabul etmek size zor gelir mi?
88. Ailenizin düşündüğü gibi olmama duygusu sizi rahatsız ediyor mu?
89. Belirli bir nedeni olmadan duygularınız kolayca neşeden üzüntüye, üzüntüden neşeye dönüşür mü?
90. Çevrenizdeki insanlara gerçeği kabul ettirmenin güç olduğu zamanlar olur mu?
91. Zihninizi dolduran türlü düşünceler uykunuzu kaçırır mı?
92. Genellikle sakın ve meseleleri soğukkanlı olarak ele alan bir kişi misiniz?
93. Zaman-zaman aleyhinize çalışan insanların varlığından şüphelendiğiniz olur mu?
94. İnsanların içinde iken bile kendinizi yalnız hisseder misiniz?
95. Aileniz, yeterli düzeyde başarılı olduğunuz kanısında mıdır?
96. Akşamları eve dönüş siz kaygılandırır mı?
97. Ailenizdeki kişilerden bazılarının yakınlık ve sevginize yeterince karşılık vermediği oluyor mu?
98. Yeni tanıştığınız bir kimse ile konuşmaktan çekinir misiniz?
99. Çevrenizdeki insanlar çoğu zaman sizi hayal kırıklığına uğrattırır mı?
100. Sizce geçinilmesi güç kişilere de nazik davranılmalı mıdır?
101. Davranışınızın çevredekilere aykırı düşmesi sizi rahatsız eder mi?
102. Söz dinlemeyip kendisini problemin içine atmakta ısrar eden kişiler cezalarını çekmeli midir?
103. Bazı konularda kendi kendinizle kavga içinde misiniz?
104. İnatçı kişiler biraz zor kullanmanın onları ikna etmede yararlı olacağı kanısında mısınız?
105. Başkalarının mutluluğunu kıskandığınız zamanlar oluyor mu?
106. Başkalarının sizden hoşlandığı duygusu içinde misiniz?
107. Yeteneğinizi küçümseyip başladığınız bazı işleri yarım bıraktığınız oluyor mu?
108. Kafesleri içinde olsa da vahşi hayvan görmekten heyecanlanır mısınız?
109. Sizi eleştirdikleri zaman sakın kalabiliyor musunuz?
110. Kendinizi sinirli bir kişi olarak mı görürsünüz?
111. Üzüntülü veya heyecanlı olduğunuz zaman konuşmanızda kekemelik olur mu?
112. Sonradan pişman olacağınız çok şeyi yaptığınız oluyor mu?
113. Kaslarınızda bazen asabi hareketler veya tikler olur mu?
114. Belirli bir neden yokken kendinizi son derece neşeli veya üzüntülü hissettiğiniz zamanlar olur mu?
115. Yaşı sizden küçük olanların daha rahat bir yaşam sürdürdükleri kanısında mısınız?
116. Hoşlanmadıkları için ailenizin evde misafir etmek istemedikleri arkadaşlarınız var mı?
117. Ailenizle aranızdaki değer yargıları ve inanç farkları nedeniyle önemli sorunlarla karşılaştığınız oluyor mu?

118. Aileniz sizden çok fazla şeyler mi bekliyor?
119. Kız ve erkeklerin birlikte bulunduğu durumlarda kendinizi rahat hissedersiniz mi?
120. İnsan ilişkilerinde utangaç bir kişi misiniz?
121. Çıkarlarınızı korumak için pek doğru olmayan yollara sapanları ayıplar mısınız?
122. Bir şeyi bulan kişiye onu saklama hakkı verilmeli midir?
123. İnsanların inançlarında kusur etmeleri, bir diğerine bunu başkalarına yayma hakkı verir mi?
124. Yaptığınız şeylerin yanlış anlaşılacağı kaygısı içinde misiniz?
125. İnsanların koşulsuz olarak serbest davranmalarına izin verilse toplumun daha iyi olacağı kanısında mısınız?
126. İçinde bulunduğunuz koşullardan dolayı sık-sık sinirlendiğiniz olur mu?
127. Arkadaşlarınız istemediğiniz bir davranışta bulunduğu zaman, çoğunlukla bunu, çekinmeden kendisine söyleyebilir misiniz?
128. Gerçek yeteneklerinizi gösterebildiğiniz kanısında mısınız?
129. Kendinize özgü bir plan yapmaktansa arkadaşlarınızın önerilerini uygulamak size daha kolay gelir mi?
130. Açlık hissi duymadan yemek yediğiniz zamanlar oluyor mu?
131. Akşama doğru ya da sabahları kendinizi çok yorgun hissedersiniz mi?
132. Ne okuduğunuzun farkında olmadan bir süre okuyup sonra dikkatinizi topladığınız olur mu?
133. Çoğu zaman kendinizi yorgun ve halsiz hissedersiniz mi?
134. Eleştirilmek sizi çok kırar mı?
135. Hoşlanmadığınız birisi ile karşılaşmamak için yolunuzu sık sık değiştirdiğiniz oluyor mu?
136. Cinsel konularda kendinizi rahat hissedersiniz mi?
137. Başka bir aile veya grubun üyesi olmayı istediğiniz zamanlar olur mu?
138. Aile bireylerinin kişisel meselelerinizi bilmek istemelerinden şikayetçi misiniz?
139. Aileniz karşı cinsten olan arkadaşlarınızı genellikle reddeder mi?
140. Bulduğunuz çevrede halk tarafından seilmeyen çok kişi var mı?
141. Topluluk içinde tanıştığınız insanlara çabucak kaynaşabiliyor musunuz?
142. Uzlaşma kabul etmeyen kişilere nazik davranır mısınız?
143. Arkadaşlarınız sizi, eğriye eğri doğruya doğru diyen bir kişi olarak mı bilirler?
144. Saygısızlık gösterenlere aynı şekilde cevap verir misiniz?
145. Olanlara aldırılmamak yerine öç almanın daha iyi olduğu kanısında mısınız?
146. Yasalara aykırı davranmadan yasanın bir açığından yararlanmada bir sakınca görür müsünüz?
147. Duygularınızı kontrol altında tutabiliyor musunuz?
148. Arkadaş edinmede zorluk çekiyor musunuz?
149. Doğru yargılarınızı bile, değerli bulmadıkları olur mu?
150. Cesaret verilmediği zaman işlerinize devam etmek size zor gelir mi?
151. Heyecanlı olaylar sizi karamsarlıktan kurtarır mı?

152. İşler kötü gittiği zaman çabuk heyecanlanan bir kişi misiniz?
153. Bazen içinizden insanlara küfretmek gelir mi?
154. Sık-sık başınız ağrır mı?
155. Ayrıntılı konuşmadıkları için sık-sık kişilerin sözlerini tekrarlatmak zorunda kalır mısınız?
156. Bazen sevdiğiniz kişiyi kırmaktan hoşlandığınız olur mu?
157. Sizden gelen bir neden yokken işlerinizin ters gittiği zamanlar oluyor mu?
158. Evden kaçıp bir yere gitmeyi düşündüğünüz zamanlar oluyor mu?
159. Aileniz bireylerinin hepsini denk ölçüler içinde seviyor musunuz?
160. Evde sakin olmak için ya susmak ya da dışarı çıkmak zorunda olduğunuz zamanlar oluyor mu?
161. Taşdığınız sorumlulukların ağırlığı sizi fazlaca hareketsiz hale getiriyor mu?
162. Neşeli arkadaşlar arasına katılınca üzüntülerinizi untabiliyor musunuz?
163. Sıkışık durumlardan kurtulmak için gerçeği söylemediğiniz zamanlar olur mu?
164. Bulunmuş olan bir şeyayı her zaman iade etmek gerekli midir?
165. Yaşamının bir döneminde her insanın bir şeyler çalmış olabileceği görüşüne katılır mısınız?
166. Bazı insanların mal ve mülklerini tahrip etmeyi hak ettiklerini düşündüğünüz olur mu?
167. Size kötü davrandıkları için öç almayı istediğiniz kişiler oldu mu?
168. Başkaları sizinle tartışmaya kalkınca hemen rahatsız olur musunuz?

EK3: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

AÇIKLAMA:

Bu araştırmanın amacı, Üniversite öğrencilerinin kişisel-sosyal uyum düzeylerinin incelenmesidir.

Aşağıdaki ankette 10 adet kısa ve cevaplandırılması kolay sorular vardır. Her sorunun altına o soru ile ilgili olan durumlar sıralanmıştır. Siz bunlardan uygun olanı bulup, önündeki parantezin içine (X) işaret koyunuz. Lütfen soruları sıra ile cevaplandırınız ve boş bırakmayınız. Eğer sizin durumunuza tam olarak uygun düşen bir cevap yoksa, cevaplar içinden durumunuza en yakın olanı işaretleyiniz.

Araştırma sonuçlarının güvenilir olabilmesi, sizin soruları içtenlikle cevaplandırmanıza bağlıdır. Lütfen çeşitli sorularla ilgili olarak kişisel durumunuzu açıkça belirtiniz.

Soruların cevapları tek tek kişisel olarak değil, bir grup olarak topluca değerlendirilecek, araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Araştırmanın sonunda dilerseniz, sonuçlar sadece size açıklanacaktır.

Anketin doldurulması için göstereceğiniz ilgiye ve yardıma şimdiden teşekkür ederim.

Öğr.Gör.Mustafa TUNÇEL

G.Ü.Kırşehir Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Adı ve Soyadı :.....

Fakülte :.....

Bölüm :.....

Sınıf :.....

1. Cinsiyetiniz?

- 1 () Erkek
- 2 () Kız

2. Hayatınızın büyük bir kısmı nerede geçti?

- 1 () Köyde (2000 ve daha az.)
- 2 () Kasabalarda (2001-10.000)
- 3 () Küçük şehirlerde (10.000-50.000)
- 4 () Büyük şehirlerde (50.000-500.000)
- 5 () Çok büyük şehirlerde (500.000- daha fazla)
- 6 () Yurt dışında

3. Nerede kalıyorsunuz?

- 1 () Ailemin yanında
- 2 () Yurtta
- 3 () Kirada tek başıma
- 4 () Kirada arkadaşlarla
- 5 () Akraba veya tanıdık yanında
- 6 () Pansiyon veya otelde
- 7 () Diğer

4. Babanızın eğitim düzeyi nedir?

- 1 () Okur-yazar değil
- 2 () Okur-yazar veya ilkokul mezunu
- 3 () Ortaokul mezunu
- 4 () Lise veya dengi okul mezunu
- 5 () Üniversite veya yüksek okul mezunu
- 6 () Lisans üstü

5. Annenizin eğitim düzeyi nedir?

- 1 () Okur-yazar değil
- 2 () Okur-yazar veya ilkokul mezunu
- 3 () Ortaokul mezunu
- 4 () Lise veya dengi okul mezunu
- 5 () Üniversite veya yüksek okul mezunu
- 6 () Lisans üstü

6. Sizin görüŖünüze göre, aileniz sosyo-ekonomik düzey bakımından hangi guruba girmektedir?

- 1 () Birlikte yaşıyorlar
- 2 () İş nedeniyle ayrı yerlerde oturuyorlar
- 3 () İlişkileri iyi olmadığı için ayrı yaşıyorlar
- 4 () Boşandılar
- 5 () Diğer.....

7. Çocukluğunuzda ailenizin genellikle size uyguladığı ceza tarzı nasıldı?

- 1 () Fiziki ceza (Dayak)
- 2 () Sözel ceza (Bağırma, azarlama)
- 3 () Diğer.....

8. Fizik görünüŖünüzden genellikle memnun musunuz?

- 1 () Çok memnunum
- 2 () Memnunum
- 3 () Biraz memnunum
- 4 () Memnun değilim

9. Genel sağlığınızdaki bir Ŗikayetiniz var mı?

- 1 () Evet
- 2 () Ara-Sıra
- 3 () Hayır

10. Boş zamanlarınızda sosyal, kültürel veya spor etkinliklerine katılabiliyor musunuz?

- 1 () Çoğu zaman katılıyorum
- 2 () Katılıyorum
- 3 () Bazen katılıyorum
- 4 () Hiç katılmıyorum